Ενότητα 1

Ταξίδια, τόποι, μεταφορικά μέσα

Ο ναυαγός

Σκεφτείτε:
«Είμαι ο μόνος ναυαγός
σε ένα έρημο νησί
στον Ειρηνικό Ωκεανό»
(όπως στη φωτογραφία).

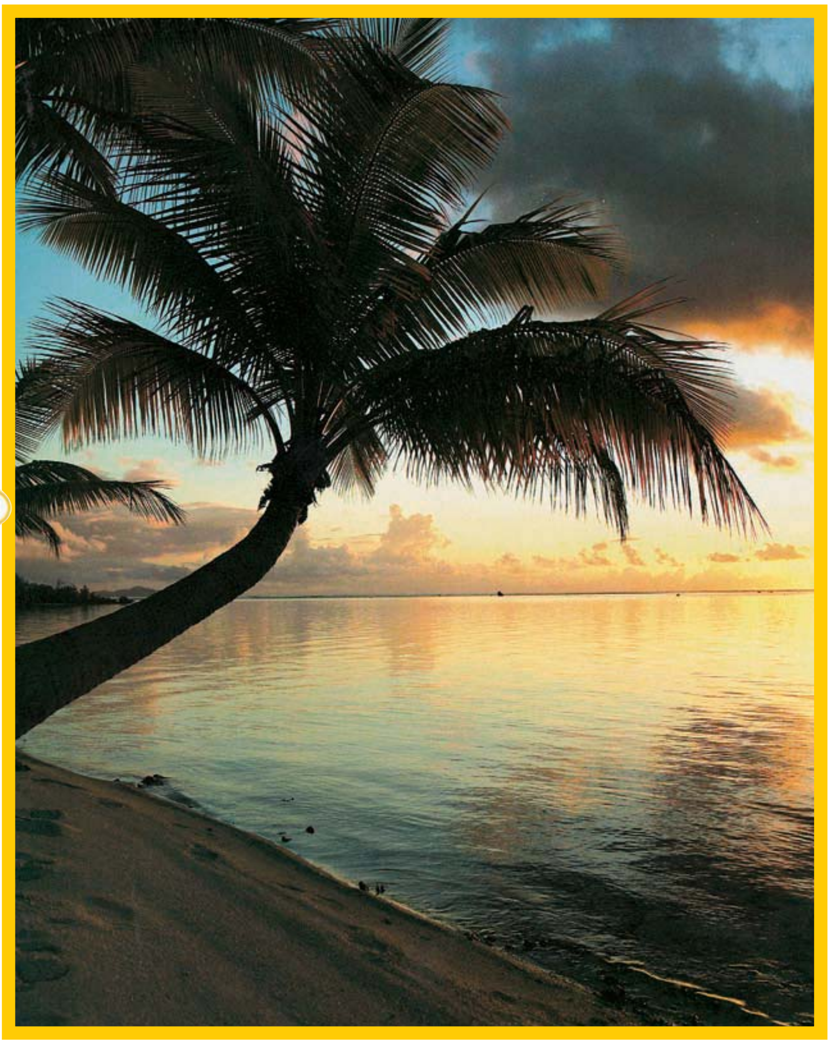

1. Γράψτε τις πρώτες σας εντυπώσεις από το τοπίο γύρω σας. Μπορείτε να γράψετε για:

- τη βλάστηση (τι είδη φυτών βλέπετε, πόσο μεγάλα είναι, πόσο πυκνά, τι χρώματα έχουν)
- τις ακτές (έχουν βράχια ή αμμουδιά, τι χρώματα έχει η θάλασσα, αν είναι ήσυχη ή ταραγμένη)
- τον καιρό

- τους ήχους που ακούγονται

Μην ξεχάσετε να γράψετε και για τα συναισθήματά σας. Πώς νιώθετε που βρίσκεστε για πρώτη φορά σε ένα τέτοιο μέρος; Ποια είναι η πρώτη σας αντίδραση;

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

2. Μετά το αρχικό ξάφνιασμα, αρχίζετε να σχεδιάζετε τις πρώτες σας ενέργειες για να τα καταφέρετε σε αυτή τη δύσκολη κατάσταση. Από το ναυάγιο σώθηκαν διάφορα αντικείμενα που μπορεί να σας φανούν χρήσιμα.

Γράψτε στον πίνακα που ακολουθεί ποια αντικείμενα διαλέγετε και περιγράψτε πώς θα τα χρησιμοποιήσετε. Σε τι χρόνο θα γράψετε;

αντικείμενα	ενέργειες
ένα μεγάλο πανί	θα φτιάξω σκέπασμα για την καλύβα μου

3. Όταν βραδιάζει και κάθεστε στην πρόχειρη σκηνή που στήσατε, σκέφτεστε ότι θα είναι πολύ καλό να κρατήσετε ημερολόγιο γι' αυτή την εμπειρία σας.

Αποφασίζετε να μιλήσετε για τα γεγονότα από την αρχή. Τα παρακάτω σημεία θα σας βοηθήσουν να φέρετε στη μνήμη σας όλη την ιστορία:

- Πώς και γιατί αποφασίστηκε να κάνετε αυτό το ταξίδι;
- Ποιος ήταν ο προορισμός;
- Ποιες ήταν οι προετοιμασίες για το ταξίδι;
- Ταξιδεύατε με κάποιους άλλους μαζί;
- Τι έγινε στην αναχώρηση;
- Πώς ήταν το ταξίδι στην αρχή;
- Πώς έγινε το ναυάγιο;
- Πώς σωθήκατε;

Φροντίστε να περιγράψετε τι σκεφτόσασταν και πώς άλλαζαν τα συναισθήματά σας στις διαφορετικές φάσεις αυτής της περιπέτειας.

Παρασκευή 23 Ιουλίου

Τώρα που κάθομαι σ' αυτή την άγνωστη ακτή, σκέφτομαι όσα έγιναν και με έφεραν εδώ.
'Ολα ξεκίνησαν πριν από δέκα μέρες, όταν ο πατέρας μου είπε ότι θα έφευγα ....

4. Συμπληρώστε τα κενά στο κείμενο βάζοντας τα ρήματα στον τύπο και στον χρόνο που ταιριάζουν, για να διαβάσετε την περιπέτεια ενός άπειρου οδηγού.

Ο κύριος Φαίδων ήταν πάντα αφηρημένος. Την πρώτη φορά που .... (κάθομαι) στη θέση του οδηγού, ... (χρειάζομαι) μισή ώρα για να θυμηθεί πού .... (βρίσκομαι) τα κλειδιά. Τελικά τα .... (ανακαλύπτω) στην πόρτα του αυτοκινήτου.

Ακούστε τι .... (γίνομαι) σήμερα το πρωί. Πρώτα .... (διασχίζω) τη διασταύρωση χωρίς να σταματήσει στο κόκκινο φανάρι.

Χάος! Τα άλλα αυτοκίνητα .... (κορνάρω) ασταμάτητα, οι οδηγοί .... (χειρονομώ) και .... (ουρλιάζω). Εκείνος μέσα στον πανικό του .... (αναπτύσσω) ταχύτητα και ξαφνικά .... (βρίσκομαι) να οδηγεί πάνω στην πλατεία. .... (κλείνω) τα μάτια του σφιχτά και .... (αρπάζομαι) από το τιμόνι, λες και .... (μπορώ) να .... (σταματάω) το αυτοκίνητο με αυτό τον τρόπο. Οι πεζοί .... (σκορπίζομαι) σε διάφορες κατευθύνσεις πανικόβλητοι. Από θαύμα δε .... (συμβαίνει) κάποιο ατύχημα.

Όταν πια το αυτοκίνητο .... (ακινητοποιούμαι) σε ένα παγκάκι, ο κύριος Φαίδων .... (ανοίγω) τα μάτια του και.............................. (απορώ): «Πότε φύτρωσε εδώ αυτή η πλατεία;».

κείμενο της συγγραφικής ομάδας

5. Το ίδιο απόγευμα ο κύριος Φαίδων αποφάσισε να γράψει σ' έναν φίλο του για να του αφηγηθεί την περιπέτειά του. Μπορείτε να συνεχίσετε;

Κάθε φορά η αφηρημάδα μού προκαλεί προβλήματα. Έτσι και σήμερα το πρωί. Στην αρχή, ξεχνιέμαι και διασχίζω τη διασταύρωση χωρίς να ....

Ταξίδι στον βυθό

6. Το κείμενο μιλάει για ένα ταξίδι στον βυθό. Βάλτε τις παραγράφους στη σωστή σειρά συμπληρώνοντας στο κενό κουτάκι τον αριθμό τους.

Εγώ είχα ακούσει και διαβάσει πολλά για τον βυθό της θάλασσας, αλλά αυτό που είδα μ' έκανε να τρίβω τα μάτια μου. Στην αρχή έβλεπα πολλά μικρά ψαράκια που κινούνταν κατά ομάδες. Σε πιο μεγάλο βάθος αρχίσαμε να βλέπουμε πιο ενδιαφέροντα πράγματα. Είδα πολύχρωμα ψάρια να περνάνε από μπροστά μου, ψάρια που διέφεραν σε μέγεθος και σχήμα.	
Αρχίσαμε να ανεβαίνουμε προς τα πάνω. Και τότε είδα το πιο συναρπαστικό, το πιο μυστηριώδες απ' όλα. Ήταν ένα πελώριο τέρας. Το μόνο που πρόλαβα να δω ήταν το γλοιώδες κεφάλι του. Ήταν απαίσιο και είχε τρία κόκκινα μάτια. Το είδα να εξαφανίζεται σε μια σπηλιά. Πετάχτηκα πίσω. Καθώς ανεβαίναμε, το είπα στον θείο μου, αλλά δε με πίστεψε. Μου είπε ότι ύστερα απ' αυτό το ταξίδι ήταν φυσικό να βλέπω τέρατα. Είχαμε ταξιδέψει πολύ μακριά. Όμως θα βγαίναμε ποτέ έξω; Μήπως ήταν ένα όνειρο; Ποτέ δε θα μάθω...	
Ήμασταν στην παραλία, όταν η γιαγιά μου με πληροφόρησε ότι είχε έρθει στο νησί ένας μακρινός μου θείος. Το απόγευμα ήρθε στο σπίτι μας και μου είπε ότι είχε φέρει μαζί του το κότερό του και το σκάφανδρό του. Μου υποσχέθηκε να με πάει μια βόλτα στον βυθό της θάλασσας το επόμενο πρωί. Εγώ, φυσικά, άλλο που δεν ήθελα.	
Το καλοκαίρι που μας πέρασε, ενώ ήμουν διακοπές στην Κρήτη, μου συνέβη κάτι συναρπαστικό. Κατέβηκα με ένα ειδικά διαμορφωμένο σκάφανδρο στον βυθό της θάλασσας.	
Όμως αυτό που τράβηξε την προσοχή μου ήταν το εκθαμβωτικό τοπίο. Τα βράχια είχαν διάφορα σχήματα. Άλλα είχαν τρύπες, άλλα μεγάλες μυτερές άκρες και άλλα είχαν πάνω πολλά φυτά που σου τραβούσαν την προσοχή. Όσο πιο πολύ κατεβαίναμε, τόσο το ταξίδι μας αποκτούσε «άγρια ομορφιά». Τώρα μπορούσαμε να δούμε λογιών λογιών ψάρια, όπως σαλάχια, ιππόκαμπους, ξιφίες...	
Το επόμενο πρωί ξύπνησα πολύ νωρίς. Είχαμε κανονίσει να έρθει να με πάρει ο θείος μου στις 7 το πρωί. Όλο το βράδυ δεν είχα κοιμηθεί καθόλου από τον ενθουσιασμό. Σε λίγο φτάσαμε στη θάλασσα. Το κότερο μας περίμενε εκεί. Ξεκινήσαμε το μεγάλο ταξίδι μας. Μόλις φτάσαμε στα ανοιχτά, ο θείος μου αποφάσισε πως ήρθε η ώρα να βουτήξουμε. Κατεβάσαμε το σκάφανδρο στη θάλασσα.	

Στάθης Δάρας, 13 χρονών, περιοδικό «Ερευνητές», *Η Καθημερινή*, τεύχος 201, 30/11/02 (διασκευή)

7. Ένα ταξίδι στον βυθό «κρύβει» πάντοτε πολλές εκπλήξεις. Μπορείτε να συνεχίσετε την αφήγηση του μικρού Στάθη σαν να είσαστε εσείς που εξερευνάτε τον βυθό; Αφήστε τη φαντασία σας ελεύθερη να «συναντήσει» έναν τεράστιο λευκό καρχαρία, ένα γιγάντιο καλαμάρι, ένα ναυάγιο πειρατικού πλοίου... Πείτε τα γεγονότα με τη σειρά που έγιναν, χρησιμοποιώντας όποιες από τις παρακάτω φράσεις θέλετε:

Ξαφνικά ένιωσα ένα δυνατό χτύπημα ...

Ευτυχώς ...

Μετά είδα κάτι που έμοιαζε με ...

Δεν πίστευα στα μάτια μου ...

Είχα ανακαλύψει ...

Έπειτα από ώρα, βρέθηκα ...

Και τότε είδα ...

Συνεχίσαμε να προχωράμε προς τα κάτω ...

Ύστερα, το μόνο που πρόλαβα να δω ...

Τέλος, καθώς ανεβαίναμε ...

8. Ένα χταπόδι παρακολουθεί το ταξίδι του μικρού Στάθη στον βυθό. Το ίδιο βράδυ λέει τις εντυπώσεις του για τον «παράξενο επισκέπτη» στους φίλους του.

Παιδιά, ακούστε τι έγινε σήμερα το πρωί. Δε θα το πιστέψετε. Μόλις ξύπνησα, τέντωσα τα πόδια μου να ξεμουδιάσουν από τον βραδινό ύπνο. Ξαφνικά, ...

Παίξτε τον ρόλο του χταποδιού και συνεχίστε την ιστορία.

9. Θέλετε να διαβάσετε τις καλοκαιρινές σκέψεις ενός παιδιού της ηλικίας σας; Για να τα καταφέρετε, χρειάζεται να συμπληρώσετε τα κενά επιλέγοντας τον σωστό τύπο.

Κάθε καλοκαίρι .... (έχει συναντηθεί / συναντιέται) στο νησί όλη η παλιοπαρέα: ο Νίκος, ο Γιάννης, ο Πέτρος, η Ελευθερία, η Μαρία, η Βάσω και ο μικρότερος της συντροφιάς, η αφεντιά μου. Το σχολείο .... (έχει τελειώσει / είχε τελειώσει) πια. Τα βιβλία, τα τετράδια, οι σάκες, οι κασετίνες και οτιδήποτε .... (είχε θυμίσει / θυμίζει) την καθημερινή σχολική ζωή .... (βρισκόταν / βρίσκεται) πολύ μακριά για να μας απασχολεί. .... (Έφτασε / Θα έφτανε) η ώρα για ξεκούραση και τρέλες, κολύμπι στη θάλασσα και παιχνίδια στον ήλιο του καλοκαιριού. Καμία ενοχλητική εντολή της μητέρας —«Πρώτα θα μελετήσεις τα μαθήματά σου και μετά .... (θα παίξεις / θα παίζεις)»— δε διακόπτει τις στιγμές της ανεμελιάς. Το καλοκαίρι .... (θα ήταν / θα είναι) πάντα... η εκδίκηση των παιδιών. Ήδη πριν .... (ξεκινάμε / ξεκινήσουμε), η αγωνία μου .... (είχε φτάσει / έχει φτάσει) στο αποκορύφωμα και .... (ανυπομονώ / ανυπομονούσα) για τη στιγμή που .... (θα ξανασυγκεντρώνεται / θα ξανασυγκεντρωνόταν) η γνωστή «συμμορία».

«... (Έρχονται / Θα έρθουν) όλοι; Μήπως .... (έχουν αλλάξει / θα αλλάζουν) κάποιοι και δε θα είναι όπως πέρσι;» .... (αναρωτιόμουν / αναρωτήθηκα) όλη την ώρα. Μα τώρα πια που μας .... (έβλεπα / βλέπω) να είμαστε όλοι μαζί, η ανησυχία μου .... (θα εξαφανιστεί / εξαφανίστηκε). Όλα είναι όπως παλιά και το καλοκαίρι .... (προβλεπόταν / προβλέπεται) γεμάτο όμορφες στιγμές και εκπλήξεις.

κείμενο της συγγραφικής ομάδας

10. Ένας συμμαθητής σας χρειάζεται βοήθεια! Σας έδωσε να διαβάσετε το άρθρο που έγραψε για την εφημερίδα του σχολείου σας με τίτλο «Εκδρομή στα χιόνια» και σας ζητάει να τον βοηθήσετε λίγο, γιατί βρήκε δυσκολίες!

Διαβάστε το κείμενο που ακολουθεί και προσπαθήστε να συμπληρώσετε τα κενά που έχει αφήσει με τα ρήματα που βρίσκονται μέσα στην παρένθεση:

Εκδρομή στα χιόνια

Το πρωί του περασμένου Σαββάτου .... *(γίνομαι)* η εκδρομή στο χιονοδρομικό κέντρο των Καλαβρύτων, που πολλοί από εμάς .... *(περιμένω)* με μεγάλη αγωνία. Τα λεωφορεία .... *(ξεκινάω)* στην ώρα τους, γύρω στις 8.00, και .... *(φαίνομαι)* ότι θα .... *(αρχίζω)* μια υπέροχη μέρα. Το ταξίδι μας .... *(είμαι)* πολύ ευχάριστο και κανείς από εμάς δεν .... *(καταλαβαίνω)* για πότε .... *(φτάνω)*.

Το τοπίο ήταν ολόλευκο και ο ήλιος .... *(λάμπω)*. Αφού μας .... *(δίνω)* κάποιες γενικές οδηγίες, μας .... *(αφήνω)* να κάνουμε μια μικρή βόλτα. Όλα τα παιδιά .... *(φεύγω)* τρέχοντας προς όλες τις κατευθύνσεις. Ο χρόνος που .... *(έχω)* για τον περίπατο ήταν μια ώρα.

Μόλις .... *(επιστρέφω)* και .... *(συγκεντρώνομαι)* στη μεγάλη πίστα, ... *(έρχομαι)* η ώρα για αγώνες με έλκηθρο. Όλοι .... *(κάνω)* σαν τρελοί από τη χαρά μας! Το τι χιόνι .... *(τρώω)* από τις πολλές τούμπες δε λέγεται! Πολλοί ήταν αυτοί που .... *(χάνω)* γάντια, κασκόλ, σκουφάκια μέσα στη βιασύνη τους να .... *(κερδίζω)* το διαγωνισμό.

Κανείς όμως τελικά δε .... *(θυμάμαι)* ποιοι ήταν οι νικητές! Δεν είχε καμιά σημασία. Στο τέλος όλοι .... *(ψάχνω)* μέσα στο χιόνι για να βρούμε τα χαμένα αντικείμενα, ένα γάντι εδώ, άλλο σκουφί πιο πέρα!

κείμενο της συγγραφικής ομάδας

11. Σχηματίστε το επίθετο από τη λέξη στην παρένθεση και γράψτε το στον σωστό τύπο.

Η .... (αεροπορία) εταιρεία προσφέρει φτηνά εισιτήρια για τις διακοπές του καλοκαιριού.

Το τρένο είναι το ασφαλέστερο .... (μεταφορά) μέσο.

Η .... (σιδηρόδρομος) γραμμή περνούσε μέσα από πανέμορφα δάση και δε χόρταινες να βλέπεις έξω από το παράθυρο.

Το .... (οδός) δίκτυο δεν είναι αρκετό για όλα τα αυτοκίνητα και υπάρχει μεγάλη κίνηση.

Συνήθως πήγαινα τα καλοκαίρια στο χωριό με το .... (επιβάτης) λεωφορείο.

12. Συμπληρώστε την ακροστιχίδα και θα δείτε το όνομα ενός μεγάλου ταξιδευτή της αρχαιότητας.

_ _ _ _ _ _ _ _ _ _	Το τέλος του ταξιδιού.
_ _ _ _ _ _	Τη ρίχνει το πλοίο στο λιμάνι.
_ _ _ _	Τα ορεινά χωριά είναι χτισμένα σε μεγάλο ...
_ _ _ _ _ _	Τα περνάμε και είμαστε σε άλλη χώρα.
_ _ _ _ _ _ _ _ _	Ολυμπιακή ....: πετάμε με αυτήν.
_ _ _ _ _ _ _ _	Δουλεύουν στα καράβια.
_ _ _ _ _ _ _	Χώρα γνωστή για τις ταυρομαχίες.
_ _ _ _ _ _ _	Απέναντι από τη Δύση.
_ _ _ _ _ _	Ο άνθρωπος πάντα ήθελε να ταξιδέψει εκεί.

13. Βρείτε ποια λέξη δεν ταιριάζει με τις άλλες στην ομάδα της και πείτε γιατί.

Α. ποδηλάτης, πλοίαρχος, πιλότος, ναύτης, αεροδρόμιο

Β. εκδρομή, κρουαζιέρα, δωμάτιο, ταξίδι, δρομολόγιο

Γ. πέλαγος, διαδρομή, ωκεανός, θάλασσα, γιαλός

14. Πόσες λέξεις σχετικές με το ταξίδι μπορείτε να βρείτε στο κρυπτόλεξο (οριζόντια και κάθετα);

Α	Σ	Ι	Δ	Η	Ρ	Ο	Δ	Ρ	Ο	Μ	Ο	Σ	Χ	Α
Λ	Λ	Ω	Γ	Τ	Π	Τ	Η	Σ	Η	Ρ	Ι	Π	Ε	Υ
Ε	Κ	Ο	Κ	Ε	Ρ	Τ	Υ	Θ	Ι	Τ	Θ	Ρ	Ρ	Τ
Ω	Ξ	Κ	Α	Υ	Τ	Ο	Κ	Ι	Ν	Η	Τ	Ο	Τ	Ο
Φ	Η	Ν	Π	Σ	Δ	Φ	Γ	Γ	Ι	Η	Ι	Σ	Υ	Κ
Ο	Γ	Ν	Ε	Φ	Τ	Γ	Υ	Η	Κ	Β	Κ	Γ	Θ	Ι
Ρ	Δ	Φ	Τ	Υ	Η	Ν	Θ	Ξ	Ο	Ν	Α	Ε	Ι	Ν
Ο	Δ	Α	Α	Σ	Γ	Θ	Ι	Ο	Ο	Β	Ε	Ι	Ο	Η
Σ	Δ	Ε	Ν	Σ	Δ	Φ	Γ	Η	Δ	Ω	Ο	Ω	Π	Τ
Α	Σ	Ρ	Ι	Ε	Ρ	Τ	Υ	Θ	Η	Φ	Ο	Σ	Α	Ο
Υ	Ι	Ο	Ο	Η	Ξ	Ε	Ν	Α	Γ	Η	Σ	Η	Σ	Δ
Η	Κ	Δ	Σ	Π	Ε	Ρ	Τ	Ι	Ο	Η	Υ	Α	Δ	Ρ
Ν	Ο	Ρ	Η	Λ	Χ	Δ	Φ	Γ	Σ	Ε	Ν	Ε	Φ	Ο
Θ	Μ	Ο	Υ	Ο	Ν	Π	Ο	Δ	Η	Λ	Α	Τ	Ο	Μ
Ξ	Σ	Μ	Θ	Ι	Χ	Ψ	Ζ	Φ	Τ	Φ	Π	Φ	Η	Ο
Ι	Π	Ι	Λ	Ο	Τ	Ο	Σ	Υ	Υ	Ω	Ο	Τ	Ξ	Σ
Ζ	Ρ	Ο	Ρ	Κ	Α	Ρ	Α	Β	Ι	Δ	Σ	Υ	Κ	Λ

Ενότητα 2

Κατοικία Κατοικία Κατοικία Κατοικία

Ένας ξενώνας στην Πίνδο

1. Το κείμενο που ακολουθεί περιγράφει έναν παραδοσιακό ξενώνα, αλλά οι παράγραφοι δε βρίσκονται στη σωστή σειρά. Μπορείτε να τις αριθμήσετε, ώστε να περιγράφεται πρώτα η γενική εντύπωση και μετά η περιγραφή να δείχνει την πορεία που ακολουθεί ο επισκέπτης καθώς επισκέπτεται το εσωτερικό του ξενώνα;

Μια εσωτερική πέτρινη σκάλα οδηγούσε στα δωμάτια του πάνω ορόφου. Στο τέλος της σχηματιζόταν ένα υπέροχο αίθριο, ένας χώρος ιδανικός για ηρεμία. Δεξιά κι αριστερά βρίσκονταν τα δωμάτια του ξενώνα.

Στο ψηλότερο σημείο της πλαγιάς μάς περίμενε ένα θέαμα απίστευτο. Μπροστά μας υψωνόταν ένα ογκώδες πέτρινο οίκημα, φωταγωγημένο και στολισμένο γιορτινά. Βρισκόμασταν στην είσοδο του παραδοσιακού ξενώνα για τον οποίο τόσα είχαμε ακούσει.

Καθένα από τα δωμάτια αυτά ήταν λιτό, αλλά ευρύχωρο και όμορφα επιπλωμένο: το κρεβάτι στο κέντρο και ένα μικρό καθιστικό μπροστά στο παράθυρο. Το πιο εντυπωσιακό όμως ήταν οι κομψές προθήκες που φιλοξενούσαν παλιά αντικείμενα λαϊκής τέχνης.

Ανοίγοντας τη βαριά ξύλινη εξώπορτα, βρεθήκαμε στην κεντρική αίθουσα με τη θαυμάσια επίπλωση και το εξαιρετικό πλακό-

στρωτο δάπεδο. Εδώ ο επισκέπτης βρίσκει έναν ζεστό και φιλόξενο χώρο για φαγητό. Την ευχάριστη όψη του χώρου συμπλήρωναν το πετρόκτιστο τζάκι και τα μεγάλα παράθυρα, που επέτρεπαν στο φως να φτάνει και στην πιο μακρινή γωνιά.

Από το παράθυρο η θέα ήταν μαγευτική και μας έκοψε την ανάσα. Η περίμετρος του αγροκτήματος ήταν κατάφυτη και μακρύτερα, όσο έφτανε το μάτι μας, απλωνόταν ο ορεινός ηπειρωτικός ορίζοντας: χαμηλές λοφοπλαγιές καλυμμένες με πυκνά δάση από έλατα και καστανιές, και στο βάθος τα άγρια βουνά της Πίνδου.

περιοδικό *Ελληνικό Πανόραμα*, τεύχος 37, Ιαν.-Φεβρ. 2004 (διασκευή)

2. Καθώς ο επισκέπτης του ξενώνα ανεβαίνει από την πέτρινη σκάλα στον πάνω όροφο και ανοίγει την τελευταία πόρτα, έκπληκτος αντικρίζει…

Φανταστείτε και περιγράψτε τι προκαλεί την έκπληξή του, χρησιμοποιώντας όσο περισσότερα **επίθετα** μπορείτε, καθώς και λέξεις ή φράσεις που φανερώνουν **τόπο**. Χρησιμοποιήστε λέξεις του πίνακα αλλά και δικές σας.

επίθετα
κοντινός, μακρινός, φωτεινός, ξαφνικός, απότομος, απίστευτος, αναπάντεχος, θορυβώδης, άγνωστος, χαριτωμένος, μικρός, γρήγορος, ουρανοκατέβατος, ασημένιος, γλυκός, τέλειος, πολύς
λέξεις ή φράσεις που φανερώνουν τόπο
κάπου, κοντά, αλλού, απέναντι, πιο πέρα, μέσα, κάτω, οπουδήποτε, πουθενά, στο πάτωμα, στο ταβάνι, μπροστά, πίσω, στη μέση, στην άκρη, ανάμεσα

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

Ένα παλιό αρχοντικό

Το παλιό αυτό αρχοντικό βρίσκεται στην είσοδο του χωριού μετά από μια γέφυρα. Σπρώχνοντας μια ρημαδιασμένη πόρτα, βρίσκομαι μέσα σε μια μικρή αυλή, πλακόστρωτη κι ασβεστωμένη, μ' ανθισμένα γύρω της πεζούλια. Μοβ λουλούδια κρέμονται από ένα υποβάσταγμα κληματαριάς κι από κάτω όλη η αυλή είναι αρωματισμένη.

Από την αυλή το σπίτι παρουσιάζει μια παράξενη εικόνα: φαίνεται και πλούσιο και εγκαταλελειμμένο. Διώροφο, λίθινο, με μικρά καγκελόφραχτα παράθυρα στα δυο πρώτα του πατώματα. Από έξω, το δεύτερο πάτωμα έχει μια χάρη παραμυθένια. Διάτρητο σε όλο του το μήκος από τετράγωνα παράθυρα με ζωγραφικές διακοσμήσεις, θα έκανε μια λαμπρή εντύπωση στην εποχή του.

Στο εσωτερικό, τα δωμάτια δε χωρίζονται με τοιχώματα, αλλά με ξύλινα διαφράγματα. Τα ταβάνια είναι σκαλισμένα και το τζάκι καταστόλιστο με έγχρωμα πλαστικά φρούτα και πολύχρωμα γυαλιά. Σε ένα ανοιχτό σκονισμένο ράφι ξεθωριάζουν ακόμα μερικά παλιά βιβλία.

Κώστας Ουράνης, *Ταξίδια στην Ελλάδα*, εκδ. Εστία, Αθήνα, 1998 (διασκευή)

3. Στα κείμενα βρίσκουμε τα ουσιαστικά *είσοδος* και *περίμετρος*. Ας θυμηθούμε πώς κλίνονται συμπληρώνοντας τον πίνακα:

Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
η είσοδος	*οι*
της	*των*
την	*τις*

Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
η	*οι περίμετροι*
της	*των*
την	*τις*

4. Στο παλιό αρχοντικό «έχουν κρυφτεί» λέξεις και φράσεις που μιλάνε για τον τόπο. Μπορείτε να τις ανακαλύψετε και να τις βάλετε στο κουτί όπου ταιριάζουν;

Επιρρήματα	Φράσεις με προθέσεις

5. **Στο κείμενο υπάρχουν οι λέξεις *εντύπωση* και *διακόσμηση*. Μπορείτε να συμπληρώσετε τον πίνακα με τους τύπους που λείπουν;**

Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
η εντύπωση	*οι*
της	*των*
την	*τις*

Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
η	*οι*
της	*των*
τη	*τις διακοσμήσεις*

6. **Στο κρυπτόλεξο «τρύπωσαν» μέρη ενός σπιτιού. Πόσα μπορείτε να ξετρυπώσετε;**

Σ	Α	Ν	Ε	Λ	Κ	Υ	Σ	Τ	Η	Ρ	Α	Σ
Χ	Β	Ν	Η	Γ	Α	Σ	Δ	Μ	Υ	Η	Η	Φ
Τ	Η	Π	Ο	Π	Ι	Ι	Κ	Π	Κ	Λ	Ο	Ε
Σ	Σ	Δ	Κ	Α	Τ	Α	Π	Α	Κ	Τ	Η	Γ
Τ	Χ	Ψ	Ω	Τ	Ν	Ν	Τ	Λ	Μ	Κ	Κ	Γ
Ε	Δ	Ω	Μ	Α	Τ	Ι	Ο	Κ	Ο	Π	Λ	Ι
Γ	Τ	Υ	Θ	Ρ	Ι	Ο	Ι	Ο	Ε	Ε	Ρ	Τ
Η	Α	Σ	Δ	Ι	Ν	Γ	Χ	Ν	Α	Υ	Λ	Η
Γ	Η	Γ	Η	Γ	Μ	Κ	Ο	Ι	Η	Δ	Δ	Σ
Κ	Ρ	Η	Ν	Η	Ξ	Δ	Σ	Σ	Κ	Α	Λ	Α

7. Χωρίστε τις ακόλουθες λέξεις που έχουν σχέση με την κατοικία σε όσες μιλάνε για το εσωτερικό του σπιτιού και σε όσες μιλάνε για το εξωτερικό. Συμπληρώστε τα συννεφάκια και με άλλες δικές σας λέξεις:

πατάρι, σοφίτα, κήπος, υπνοδωμάτιο, υπόγειο, ισόγειο, βεράντα, σαλόνι, καθιστικό, τραπεζαρία, μπαλκόνι, ταράτσα, ανελκυστήρας, κεραμίδια, τέντες, αποθήκη, ηλιακός θερμοσίφωνας, αυλή, λουτρό, ντουλάπες

8. Διαβάστε τις παρακάτω αγγελίες και ξαναγράψτε το κείμενο αντικαθιστώντας τις συντομογραφίες με λέξεις:

ΛΑΜΙΑ *ΚΟΛΥΜΒΗΤΗΡΙΟ, ήσυχο, κοντά σε άλσος, γ΄ όρ., 90 τ.μ., 2 ύπνου, πωλείται, καλή κατάσταση, ευκαιρία 100.000 ευρώ. Τηλ. 22310-99999.*

....

....

....

....

ΛΑΜΙΑ *ΩΡΑΙΟΤΑΤΟ διαμέρισμα, πωλείται, 100 τ.μ., γωνιακό, α΄ όρ., 2 ύπνου, βοηθητικοί χώροι, μεγάλη βεράντα, 96.850 ευρώ. Τηλ. 22310-88888.*

....

....

....

....

ΛΑΜΙΑ *Πλ. Διάκου, πωλείται γκαρσονιέρα, β΄ όρ., 34 τ.μ., 25.000 ευρώ. Τηλ. 22310-55555.*

....

....

....

....

9. **Διαλέξτε μια από τις προηγούμενες αγγελίες και μετατρέψτε τη σε ενοικιαστήριο:**

ΕΝΟΙΚΙΑΖΕΤΑΙ

10. **Οι συντομογραφίες και τα αρκτικόλεξα συχνά μάς μπερδεύουν, αν και έχουν δημιουργηθεί για να κάνουν τη ζωή μας πιο εύκολη! Για να δούμε τι σημαίνουν τα παρακάτω:**

- Ι.Χ. ⇒
- Η/Υ ⇒
- κτλ. ⇒
- π.χ. ⇒
- π.Χ. ⇒
- π.μ. ⇒
- τηλ. ⇒
- δ/νση ⇒

11. Χρησιμοποιήστε μόνο τις πληροφορίες που θεωρείτε αναγκαίες για να γράψετε τη μικρή αγγελία. Κάντε όσες αλλαγές είναι απαραίτητες.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ *διαμέρισμα που έχω κληρονομήσει από τη γιαγιά μου, 84 τετραγωνικών μέτρων, με δύο κρεβατοκάμαρες και σαλόνι, όπου μπορεί κανείς να δει τηλεόραση ή να διαβάσει ένα βιβλίο, με λουτρό που έχει μπανιέρα και όμορφα τετράγωνα πολύχρωμα πλακάκια, με πάτωμα που έχει πρόσφατα επισκευαστεί και τώρα φαίνεται σαν καινούριο, στον τρίτο όροφο μιας τετραώροφης πολυκατοικίας (αλλά στον τελευταίο όροφο υπάρχει μόνο ένα πολύ μικρό διαμερισματάκι με μια κρεβατοκάμαρα και λουτρό, όπου μένει ο κύριος Γεράσιμος). Η πολυκατοικία έχει γαλάζια πρόσοψη και κίτρινα παραθυρόφυλλα και ζουν και άλλες αρκετά φιλικές οικογένειες, μερικές με παιδιά άλλες χωρίς, και βρίσκεται στη χαρούμενη περιοχή της Άνω Περιστέρας, αρκετά κοντά στο δασάκι, όπου το καλοκαίρι γίνονται καλλιτεχνικές εκδηλώσεις και μπορούν τα παιδιά να παίζουν στην παιδική χαρά και να συναντάνε τα άλλα παιδιά της γειτονιάς. Κοντά στην πολυκατοικία, περίπου εκατό μέτρα αριστερά όπως βγαίνει κανείς, μπορεί να βρει έναν φούρνο και ένα μαγαζί με ψιλικά. Η τιμή για το διαμέρισμα είναι περίπου εκατό χιλιάδες ευρώ, αλλά μπορούμε να τη συζητήσουμε και ίσως συμφωνήσουμε σε μια άλλη τιμή που θα φαίνεται λογικότερη. Για πληροφορίες τηλεφωνήστε στο 00-888888888 και ζητήστε τον κύριο Παντελή. Αν δεν τον βρείτε, προσπαθήστε λίγο αργότερα ή ζητήστε τη γυναίκα του, την κυρία Τασία, που μπορεί κι εκείνη να σας δώσει πληροφορίες. Πάρτε τηλέφωνο νωρίς το απόγευμα, γιατί πιο πριν και πιο μετά μπορεί και να λείπουν.*

ΠΩΛΕΙΤΑΙ..

....

....

....

....

....

12. Ο δημοσιογράφος του περιοδικού επισκέφτηκε τον προϊστορικό οικισμό στη λίμνη της Καστοριάς. Μετά όμως έδωσε το κείμενό του χωρίς να βάλει τα απαραίτητα σημεία στίξης και να χωρίσει παραγράφους. Ξαναγράψτε το κείμενο ώστε να είναι έτοιμο για δημοσίευση. Μην ξεχάσετε να βάλετε κεφαλαία όπου χρειάζεται!

Ένας νεολιθικός οικισμός

στην όχθη προς το μέρος των καλαμιώνων υπήρχε ο οικισμός μερικές καλύβες στέκονταν πάνω σε πασσάλους μέσα στο νερό και οι πόρτες τους ήταν ανοιχτές θύμιζαν τις καλύβες της λιμνοθάλασσας του Μεσολογγίου μόνο που αυτές εδώ ήταν χτισμένες η μια κοντά στην άλλη και επικοινωνούσαν μεταξύ τους καθώς και με τη στεριά με έναν ξύλινο διάδρομο γεμάτος περιέργεια μπήκα σε μια από αυτές πέρασα το κατώφλι και κοίταξα ερευνητικά γύρω μου το σπίτι είχε μόνο ένα δωμάτιο που ήταν μαζί χώρος διαβίωσης και αποθήκη υπήρχαν προβιές απλωμένες στο καλαμένιο πάτωμα μερικά πήλινα δοχεία και στάμνες ήταν ακουμπισμένα στον τοίχο ένα μεγάλο καλάθι πλεγμένο από λωρίδες λεύκας βρισκόταν παραδίπλα από τα δοκάρια που στήριζαν την αχυρένια σκεπή κρεμόταν ένα μικρό δίχτυ σε μια γωνία βρισκόταν η κουζίνα με τα διάφορα σκεύη και τη φωτιά που έκαιγε πάνω σε ένα στρώμα χώματος βγήκα από την καλύβα γοητευμένος και άρχισα να εξερευνώ και τις διπλανές μερικές βρίσκονταν ακόμα στα πρώτα στάδια κατασκευής τους έτσι ώστε μπορούσα να δω τον ξύλινο σκελετό του τοίχου πάνω στον οποίο κολλούσε η λάσπη και οι οκτώ καλύβες ήταν όλες αντίγραφα του προϊστορικού οικισμού που έχει ανακαλυφθεί στη λίμνη της Καστοριάς στο χωριό Δισπηλιό λίγα μόλις χιλιόμετρα έξω από την πόλη τις έχουμε αφήσει επίτηδες έτσι σε διάφορα στάδια κατασκευής για να φαίνεται η τεχνολογία εκείνης της εποχής μου εξήγησε η αρχαιολόγος που με συνόδευε

περιοδικό *Γαιόραμα*, τεύχος 54, Μάρτ.-Απρ. 2003 (διασκευή)

....

....

....

....

....

....

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

Ενότητα 4

Διατροφή Διατροφή Διατροφή Διατροφή

1. Από την παρακάτω διαφήμιση έχει μείνει μόνο η εικόνα. Μπορείτε να τη συμπληρώσετε με μια έξυπνη συνθηματική φράση (σλόγκαν) και ένα κείμενο που να ενημερώνει για τα πλεονεκτήματα του προϊόντος;

Σας δίνονται μερικές βοηθητικές ιδέες:

- Ιδανικό για τη σωματική ανάπτυξη των παιδιών
- Πηγή ζωής
- Πλούσια γεύση που μας προσφέρει η φύση
- Υγιεινή μεσογειακή διατροφή
- Ξεχωριστό άρωμα
- Ελεγμένη ποιότητα
- Γνήσιο ελαιόλαδο
- Ταυτισμένο με την ελληνική παράδοση

....

....

....

....

....

....

2. Βρείτε τα επίθετα στο παρακάτω κείμενο. Ποια λέξη προσδιορίζει το καθένα; Συμπληρώστε τον πίνακα, γράφοντας και τον συγκριτικό βαθμό των επιθέτων:

Ειδικοί γιατροί και ψυχολόγοι θα μας μιλήσουν αναλυτικά για ένα θέμα σημαντικό, δηλαδή για την υγιεινή ζωή και τη σωστή διατροφή. Το θέμα αυτό πρέπει να ενδιαφέρει πολύ και τα αδύνατα και τα παχουλά παιδιά. Έτσι, θα ξέρουμε καλά τι χρειάζεται για να είμαστε υγιείς, να τρεφόμαστε σωστά και ο οργανισμός μας να διατηρείται γερός. Αλλιώς, τα προβλήματά μας μπορεί να είναι μεγάλα.

Επίθετα	Λέξη που προσδιορίζουν	Συγκριτικός βαθμός
	⇒	
	⇒	
	⇒	
	⇒	
	⇒	
	⇒	
	⇒	
	⇒	
	⇒	

Μέσα στο κείμενο υπάρχουν και κάποια επιρρήματα. Γράψτε αυτά που έχουν συγκριτικό βαθμό.

Επιρρήματα	Συγκριτικός βαθμός

3. Ξαναγράψτε την εκτέλεση της συνταγής μετατρέποντας τα ρήματα (όπου είναι δυνατόν) στον αόριστο της προστακτικής.
Προσέξτε την ορθογραφία! Μπορεί να χρειαστεί να κάνετε και άλλες αλλαγές.

Για παράδειγμα: **χτυπάτε** τα αυγά... ⇒ **χτυπήστε** τα αυγά...

Ομελέτα καραβάκι

ΥΛΙΚΑ (Για 2 άτομα)

• **4 αυγά** • 2 κουτ. σούπ. **γάλα** • **αλάτι** • **πιπέρι** • 1 κουτ. σούπ. **κοφτή βούτυρο** • 3-4 **φέτες ζαμπόν** • 50 γρ. **τυρί κρέμα** • 2 **φέτες ψωμί ολικής άλεσης** • 12-14 **λεπτές φέτες αγγούρι για διακόσμηση** • **κομμάτια χρωματιστής πιπεριάς για διακόσμηση**

ΕΚΤΕΛΕΣΗ

1. Χτυπάτε τα αυγά με το γάλα και το αλατοπίπερο. Ζεσταίνετε το βούτυρο σε ένα τηγάνι, ρίχνετε μέσα το μείγμα και ψήνετε την ομελέτα και από τις δύο πλευρές.
2. Σερβίρετε την ομελέτα σε μια στρογγυλή πιατέλα. Κόβετε το ψωμί με ένα μαχαιράκι σε σχήμα καραβιού και το τοποθετείτε στο κέντρο της ομελέτας. Κάτω από το καραβάκι βάζετε τις ροδέλες αγγουριού για να σχηματίσετε τη θάλασσα. Τις διακοσμείτε με κομματάκια πιπεριάς. Σχηματίζετε τον ήλιο ή τα συννεφάκια πάνω από το καραβάκι με τις φέτες του ζαμπόν. Φτιάχνετε με τυρί κρέμα τον καπνό του καραβιού.

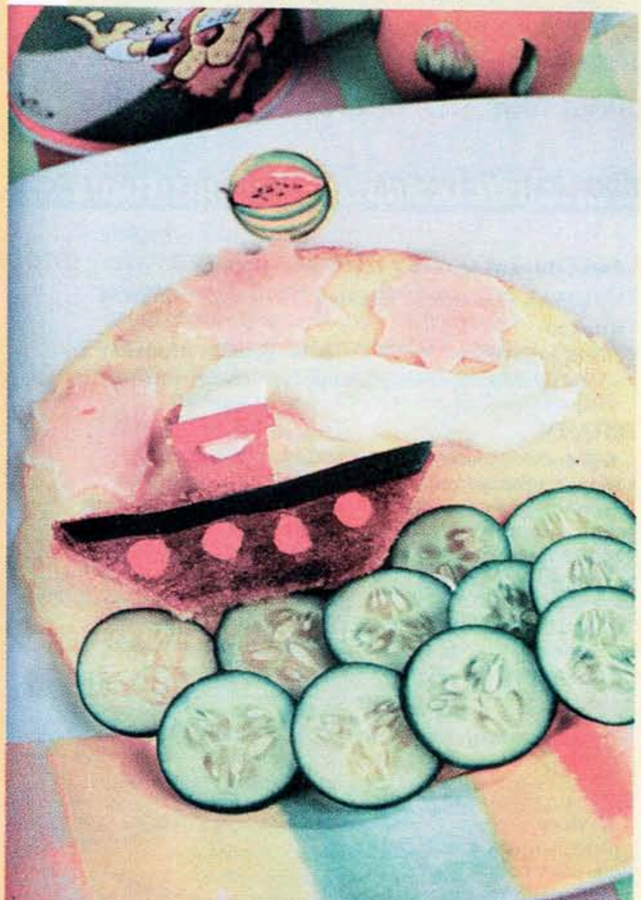

περιοδικό *Μενού και άλλα*, τεύχος 48, Νοέμβ.-Δεκ. 2002

Συνταγή ομελέτα καραβάκι

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

TETRADIO (TEYX. A).QXD 10-06-04 00:13 Page 34

4. Ένα παιδί αφηγείται στο ημερολόγιό του μια ιστορία, όμως δε χρησιμοποιεί καθόλου άρθρα. Μπορείτε να το βοηθήσετε συμπληρώνοντας οριστικά ή αόριστα άρθρα, όπου νομίζετε ότι χρειάζονται (σε μερικές περιπτώσεις δε χρειάζεται να συμπληρώσετε τίποτα).

..... φορά ..... μήνα, ... παππούς μου έπαιρνε ..... ώρα ..... πρωινού ..... ύφος αυστηρό, σηκωνόταν δίχως να βγάλει ..... άχνα κι έφευγε μόνος για ..... αγορά. Καταλαβαίναμε τότε πως ήταν ..... μεγάλη μέρα. ..... γιαγιά μου ύψωνε ..... βλέμμα στον ουρανό και μουρμούριζε μέσα από ..... δόντια της πως «τώρα θα βρομάει ..... τόπος για ..... αιώνες». ..... ώρα αργότερα, ... παππούς μου επέστρεφε από ..... λιμάνι με ..... πελώριο κασόνι που σκορπούσε ..... μυρωδιά θαλασσινών. Όταν, κατά ..... μία ..... ώρα, γυρίζαμε, ... σαρδέλες στη σχάρα πλημμύριζαν όλη ..... γειτονιά με ..... θαλασσινή ευωδιά και ..... τσίκνα τους. ..... πυκνός γκρίζος καπνός έβγαινε μέσα από ..... κουκουναριές γύρω από ..... κήπο μας. Πάνω σε ..... πελώριες σχάρες, ... μικρά ασημένια ψάρια ξεροψήνονταν. Όλοι γελούσαν, κουβέντιαζαν, άνοιγαν ..... μπουκάλια παγωμένο λευκό κρασί και γλεντούσαν.

Μιριέλ Μπαρμπερί, *Στην άκρη των χειλιών μου η απόλαυση*,
εκδ. Ψυχογιός, Αθήνα, 2002 (διασκευή)

TETRADIO (TEYX. A).QXD 10-06-04 00:13 Page 35

5. Πολλές φορές ο υπερθετικός βαθμός δηλώνεται με σύνθετα επίθετα που έχουν ως πρώτο συνθετικό τις λέξεις στο πρώτο συννεφάκι. Συνδυάστε τες με τα επίθετα και μετά χρησιμοποιήστε τις λέξεις που φτιάξατε σε μια δική σας ιστορία.

θεός
όλος
κατά
πέντε
τρις

νόστιμος
νηστικός
φρέσκος
κόκκινος
άθλιος

....

....

....

....

....

....

....

6. Να συνδέσετε τα παρακάτω ζεύγη προτάσεων με τους κατάλληλους συνδέσμους, έτσι ώστε μία από τις δύο προτάσεις να γίνει υποθετική ή αποτελεσματική. Κάντε όσες αλλαγές χρειάζονται:

- Έφαγε τόσο πολύ.
  Δεν μπορούσε να κοιμηθεί το βράδυ.

  ⇒ ....

- Η φωτιά είναι πολύ δυνατή.
  Το φαγητό θα καεί.

  ⇒ ....

- Δεν έχω τα κατάλληλα υλικά.
  Δεν μπορώ να σου φτιάξω το αγαπημένο σου γλυκό.

  ⇒ ....

- Θα χαλάσεις τα δόντια σου.
  Τρέφεσαι συνεχώς με γλυκά.

  ⇒ ....

- Τα μικρά παιδιά πρέπει να διατρέφονται υγιεινά.
  Το σώμα τους αναπτύσσεται κανονικά.

  ⇒ ....

- Βάζει τόσο αλάτι στα φαγητά.
  Δεν μπορώ να φάω ούτε μπουκιά.

  ⇒ ....

- Την Κυριακή μπορεί να έχει καλό καιρό.
  Θα φάμε έξω.

  ⇒ ....

7. Συμπληρώστε τα κενά με τον κατάλληλο τύπο του αορίστου στην προστακτική ή στην οριστική (μπορείτε να συμβουλευτείτε και τη γραμματική).

- «.. (αναμένω) στο ακουστικό σας» ακούστηκε η φωνή της τηλεφωνήτριας από την άλλη άκρη της γραμμής, όταν πήρε τηλέφωνο για να παραγγείλει φαγητό.
- .... (επαναλαμβάνω) μου, σε παρακαλώ, τη συνταγή.
- Ο μάγειρας ήταν πολύ ευχαριστημένος. .... (διακρίνω) στα μάτια των πελατών την απόλαυση από τις υπέροχες γεύσεις.
- .... (επιλέγω) ό,τι θέλεις άφοβα. Αυτό το εστιατόριο έχει φαγητά εξαιρετικής ποιότητας.
- Δεν έχω μείνει ευχαριστημένος από το γεύμα στο εστιατόριό σας. Παρακαλώ, ... (μεταφέρω) στο διευθυντή σου τα παράπονά μου.
- .... (επιστρέφω) από το σχολείο και βρήκε το αγαπημένο του φαγητό να τον περιμένει στο τραπέζι.

8. Διαφωνείτε με τους συμμαθητές σας για το ποια φαγητά είναι καλύτερα: τα σπιτικά ή αυτά που αγοράζουμε έτοιμα. Ποια είναι κατά τη γνώμη σας τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του σπιτικού φαγητού και ποια είναι τα γνωρίσματα του φαγητού που αγοράζουμε έτοιμο; Σε μια παράγραφο αναπτύξτε την άποψή σας για το ποιο από τα δύο είδη φαγητού προτιμάτε. Κάθε φορά που τα συγκρίνετε, χρησιμοποιήστε συγκριτικά επιθέτων ή επιρρημάτων. Διαβάστε το κείμενό σας στην τάξη.

....

....

....

....

9. Η γραφομηχανή χάλασε και μερικά πλήκτρα της δε λειτουργούν. Ποιο είναι το αποτέλεσμα; Το βλέπετε και μόνοι σας. Λείπουν μερικά σημάδια: διαλυτικά (¨), ενωτικό (-), απόστροφος (') και υποδιαστολή (,). Μπορείτε να τα συμπληρώσετε;

Η ψαραγορά της Αγια Μαρίνας, κάτω στο λιμάνι, βούιζε από τις φωνές του κόσμου κάθε Σάββατο πρωί. «Πάρε, κόσμε, εδώ το καλό ψάρι, εμείς δεν κοροιδεύουμε» φώναζε ο ένας. «Μόνο του μαστρο Νικόλα το μεγάλο μπαρμπούνι σπαρταράει ακόμα» έλεγε ο άλλος. «΄Οτι και να πάρετε θα ναι ολόφρεσκο!» συμπλήρωνε ο τρίτος.

Γι αυτό μ αρέσει να πηγαίνω στην ψαραγορά. Είναι όλοι χαρούμενοι και φωνακλάδες, την ώρα που αδειάζουν τα τελάρα από τα καίκια και τα ακουμπούν στο πλάι τους.

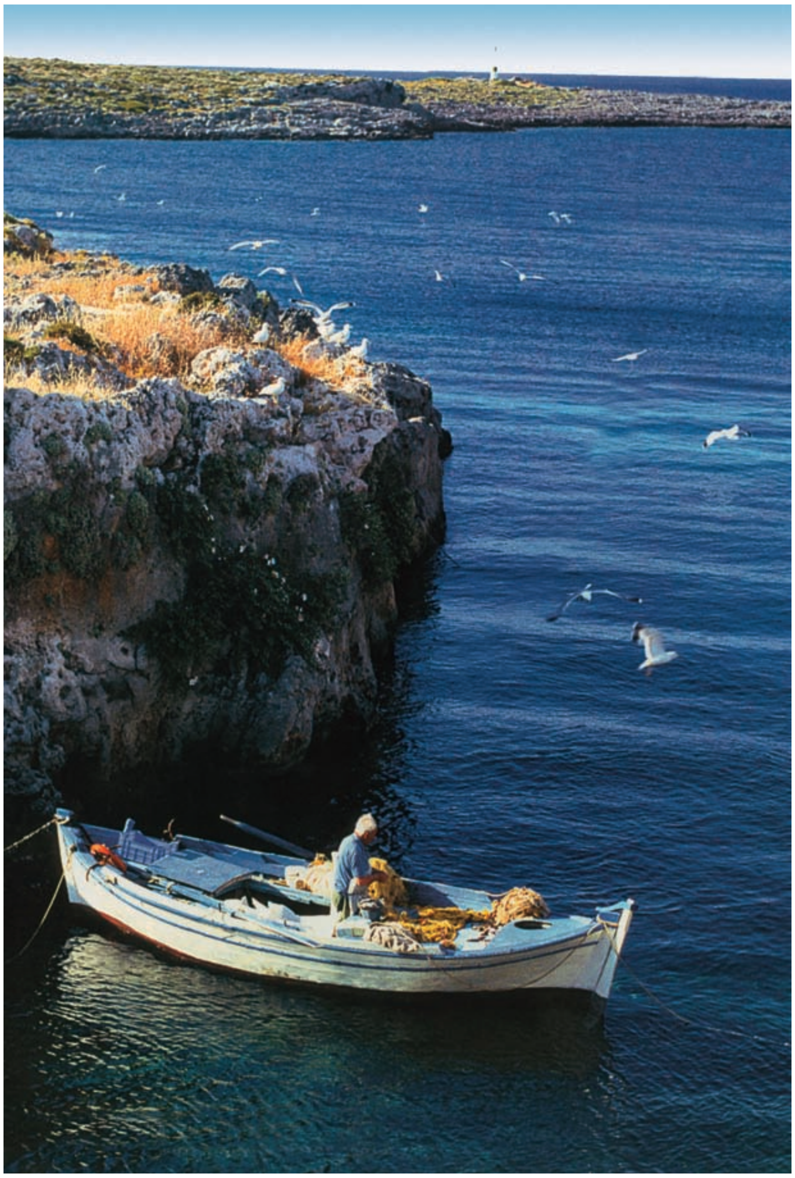

κείμενο της συγγραφικής ομάδας

TETRADIO (TEYX. A).QXD 10-06-04 00:14 Page 39

10. Βρείτε την κυριολεκτική σημασία των παρακάτω μεταφορικών εκφράσεων (συμβουλευτείτε και το λεξικό):

Βάζω νερό στο κρασί μου ⇒ ....

Τρώγεται με τα ρούχα του ⇒ ....

Να φας τη γλώσσα σου ⇒ ....

Φάγαμε μαζί ψωμί κι αλάτι ⇒ ....

Κατάπιε τη γλώσσα του ⇒ ....

Έμεινε πετσί και κόκαλο ⇒ ....

Στάζει η γλώσσα του φαρμάκι ⇒ ....

Χρησιμοποιήστε τώρα μια από τις εκφράσεις αυτές σε μια σύντομη δική σας ιστορία.

11. Συμπληρώστε τα κενά για να σχηματιστούν σύνθετες λέξεις σχετικές με τη διατροφή (συμβουλευτείτε και το λεξικό).

– καλο....................: του αρέσει το καλό φαγητό
– ....φάγος: δεν τρώει κρέας
– α........................: αντιπαθητικός και δυσάρεστος άνθρωπος
– πρό.....................: το πρωινό φαγητό
– συ..................: κοινό γεύμα που μοιράζεται στο στρατό
– λιτο.....................: δεν τρώει πολύ
– λιμο.....................: πεθαίνω από την πείνα
– ....βραστος: αδιάφορος και βαρετός άνθρωπος
– ....δουλος: υπερβολικά λαίμαργος

TETRADIO (TEYX. A).QXD 10-06-04 00:14 Page 40

12α. Το τραπέζι που ετοιμάζουμε είναι συχνά διαφορετικό όταν η μέρα είναι γιορτινή. Μερικές φορές το φαγητό ξεχωρίζει, ανάλογα με τη γιορτή. Θυμηθείτε τι συνηθίζουμε να τρώμε:

- τα Χριστούγεννα: ....

....

....

- το βράδυ της Ανάστασης: ....

....

....

- την Κυριακή του Πάσχα: ....

....

....

- την 25η Μαρτίου: ....

....

....

- την Καθαρή Δευτέρα: ....

....

....

12β. Διαλέξτε μια από τις γιορτές αυτές και περιγράψτε στους συμμαθητές σας το γιορτινό τραπέζι. Φροντίστε στο κείμενό σας να συμπεριλάβετε τις παρακάτω πληροφορίες:

- πού και πότε έγινε
- ποια ήταν η αφορμή
- ποιοι ήταν καλεσμένοι
- ποιες ήταν οι προετοιμασίες (αν συμμετείχατε στην προετοιμασία του τραπεζιού)
- τι φάγατε (περιγράψτε τα φαγητά και το σερβίρισμα με λεπτομέρειες)
- τι συζητούσατε στη διάρκεια του φαγητού

Προσπαθήστε να δώσετε με ζωντανό τρόπο την ατμόσφαιρα του τραπεζιού.

13. Όπως βλέπετε, κάθε λαός έχει τη δική του «κουζίνα». Ας δούμε τώρα πώς τρέφονται οι άνθρωποι σε χώρες κοντινές ή μακρινές. Χωριστείτε σε ομάδες και διαλέξτε μια χώρα. Συγκεντρώστε υλικό για να ετοιμάσετε μια σύντομη παρουσίαση στην τάξη με τίτλο *«Πες μου από πού είσαι να σου πω τι τρως»*. Οι παρακάτω ερωτήσεις θα σας βοηθήσουν:

- Πού ακριβώς βρίσκεται η χώρα που διαλέξατε;
- Ποιο είναι το κλίμα της και η μορφολογία του εδάφους;
- Τι προϊόντα παράγει;
- Ποια είναι τα χαρακτηριστικά της φαγητά; Πώς μαγειρεύονται;

Μια ζωή σαν τη δική μου — Πώς ζουν τα παιδιά σε όλο τον κόσμο, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 2002

TETRADIO (TEYX. A).QXD 10-06-04 00:14 Page 42

14. Συμπληρώστε τα κενά με τον σωστό τύπο της αντίθετης λέξης.

- Απίστευτο! Παρά την πολύωρη προσπάθεια στην κουζίνα, το τελικό αποτέλεσμα ήταν ένα (νόστιμος) .... φαγητό.
- Οι γιατροί τονίζουν ότι το να τρώει κανείς συνέχεια έτοιμο φαγητό είναι μια πολύ (υγιεινός) .... συνήθεια.
- Παρακαλώ, το μπιφτέκι μου δεν είναι (άψητος) .... ! Μήπως μπορείτε να το φροντίσετε;
- Στην ταβέρνα ο Γιάννης είχε πρόβλημα γιατί είναι (κρεατοφάγος) .... και δεν έβρισκε κάτι να διαλέξει.
- Στα ψυγεία του σουπερμάρκετ βρίσκεις μόνο (φρέσκος) .... ψάρια.

Ενότητα 6

Η ζωή σε άλλους τόπους

1. Ευκαιρία να γνωρίσετε δυο παιδιά της ηλικίας σας που ζουν σε εντελώς διαφορετικές γωνιές του πλανήτη. Αφού διαβάσετε τι λέει το καθένα για τη ζωή του, διαλέξτε σε ποιον από τους δυο τόπους θα θέλατε να φιλοξενηθείτε και δικαιολογήστε την απάντησή σας χρησιμοποιώντας αιτιολογικές προτάσεις και παρόμοιες εκφράσεις.

Με λένε Γιουσούφ και ζω στο Μαρόκο. Όταν δεν έχω σχολείο, περνάω τις περισσότερες ώρες παίζοντας στο δρόμο. Μένω κοντά στο μεγάλο παζάρι, όπου μαζεύονται χιλιάδες μικροπωλητές. Συχνά βοηθάω τον πατέρα μου, που έχει ένα μαγαζί με χαλιά. Πηγαίνουμε και πολλές εκδρομές στην έρημο ή στη θάλασσα. Οι καλύτεροι φίλοι μου είναι τα ζώα, όπως η αγαπημένη μου σαύρα, που δεν την αποχωρίζομαι ποτέ.

Με λένε Μάριο και ζω στην Ιταλία. Μένω σε ένα διαμέρισμα στο κέντρο της Ρώμης. Τις περισσότερες ώρες τις περνάω στο σπίτι. Διαβάζω για το σχολείο και τον υπόλοιπο χρόνο μου παίζω παιχνίδια στον υπολογιστή μου. Έχω μια μεγάλη συλλογή από παιχνίδια δράσης που μου αρέσουν πολύ. Καμιά φορά το Σάββατο πηγαίνω κινηματογράφο.

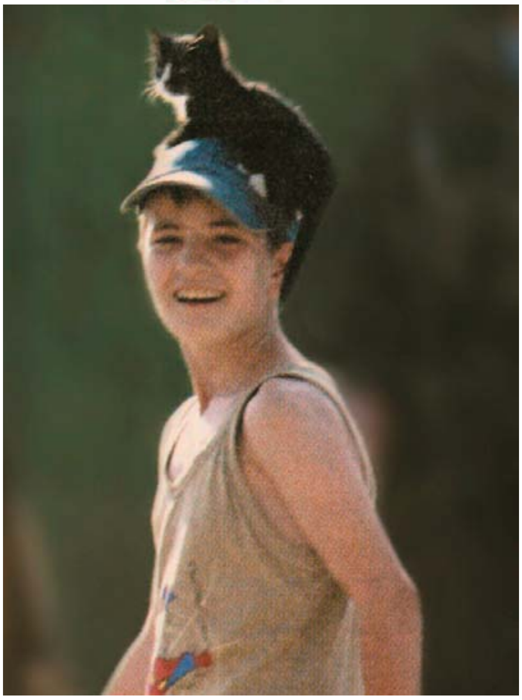

Θα ήθελα να φιλοξενηθώ από ....

....

....

....

....

....

....

2. **Η Μισούκο, η μικρή φίλη σας από την Ιαπωνία με την οποία αλληλογραφείτε εδώ και καιρό, πρόκειται να μετακομίσει σε έναν ουρανοξύστη στο Τόκιο και σας γράφει πόσο απογοητευμένη αισθάνεται.**

Ας δούμε πόσα πράγματα αλλάζουν με τους ουρανοξύστες:

- σπίτια χωρίς μπαλκόνια
- απομάκρυνση από τη φύση
- πολλοί ένοικοι – άγνωστοι μεταξύ τους
- ανεπαρκής αερισμός
- οι ένοικοι είναι υποχρεωμένοι να καλούν τον θυρωρό ώστε να μάθουν τι καιρό κάνει... στο έδαφος

Σκεφτείτε κι άλλα πράγματα που αλλάζουν στην καθημερινή ζωή ενός ενοίκου του ουρανοξύστη και συμπληρώστε το γράμμα της Μισούκο:

Δεν είναι κι εύκολο πράγμα να ζεις στον ουρανοξύστη! Υπάρχουν πολλά προβλήματα. Το πιο απλό: δεν μπορείς να βγεις στο μπαλκόνι σου, γιατί τα σπίτια δεν έχουν μπαλκόνια! Ακόμα, ...

....

.... *Επίσης,* ....

....

.... *Ένα ακόμη μειονέκτημα της ζωής στον ουρανοξύστη είναι*

....

....

....

....

Εκείνο που με ενοχλεί πολύ...

....

....

Το πιο φοβερό όμως από όλα...

....

....

Προσπαθήστε τώρα να παρηγορήσετε τη φίλη σας και να την πείσετε με επιχειρήματα ότι η ζωή στον ουρανοξύστη δεν είναι και τόσο άσχημη τελικά.

Ας δούμε πόσα πλεονεκτήματα έχει όποιος μένει εκεί:

- καλύτερη θέα
- μεγαλύτερη αίσθηση ηρεμίας και ελευθερίας
- περισσότερες ανέσεις (στο κτίριο υπάρχουν γραφεία, κινηματογράφοι, καταστήματα)
- ζει πάνω από ... τα σύννεφα

Σκεφτείτε κι άλλα πράγματα που αλλάζουν στην καθημερινή ζωή ενός ενοίκου του ουρανοξύστη και συμπληρώστε το γράμμα που στέλνετε στη Μισούκο:

Δεν πρέπει να στενοχωριέσαι. Εγώ σε ζηλεύω! Είναι θαύμα να ζεις σε ουρανοξύστη! Πρώτα απ' όλα η θέα είναι μαγευτική, ...

Επίσης,..

....

Σκέψου ακόμη ότι ....

....

....

....

Δε βρίσκεις ότι είναι πολύ ξεχωριστό να..

....

....

....

Το πιο εντυπωσιακό βέβαια είναι..

....

....

....

....

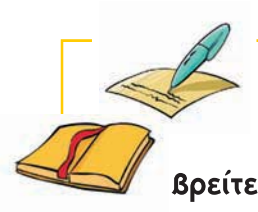

3. Μια οικογένεια αποφάσισε να μετακομίσει σε ένα καινούριο σπίτι σε άλλη πόλη. Δεν ήταν όμως εύκολο. Γιατί συνάντησαν δυσκολίες; Θα το βρείτε αν συνδυάσετε τις προτάσεις της στήλης Α με αυτές της στήλης Β, με τη βοήθεια λέξεων και φράσεων που φανερώνουν αιτία.

Α		Β
1. Το σπίτι ήταν άνω κάτω	**γιατί**	α. η δουλειά τους ήταν στην κεντρική πλατεία.
2. Δεν μπορούσαν να βρουν σπίτι που να τους χωράει	**επειδή**	β. τα υδραυλικά της κουζίνας παρουσίαζαν συνέχεια προβλήματα.
3. Οι τιμές των ενοικίων είχαν ανέβει πολύ στην περιοχή	**διότι**	γ. δεν μπορούσες να δεις από τις κεραίες των τηλεοράσεων.
4. Ήταν απαραίτητο να φωνάξουν έναν τεχνίτη	**αφού**	δ. οι προηγούμενοι ένοικοι είχαν κάνει πολλές ζημιές.
5. Η θέα από τη βεράντα του ήταν απαράδεκτη	**καθώς**	ε. κατασκευαζόταν σταθμός του μετρό.
6. Αποφάσισαν να μείνουν κοντά στο κέντρο	**μια και**	στ. είναι πολυμελής οικογένεια.
	μια που	

Χρησιμοποιήστε τώρα τις προτάσεις του πίνακα με τη σωστή σειρά και κάντε όσες αλλαγές χρειάζονται για να γράψετε ένα κείμενο με τίτλο «Η οικογένεια Σπιτόγατου ψάχνει νέο σπίτι».

....

....

....

....

....

....

....

....

4. Στο παρακάτω κείμενο λείπουν λέξεις που προσδιορίζουν τον τόπο. Μπορείτε να τις συμπληρώσετε με τις κατάλληλες από τον πίνακα;

Όταν βγήκα από τον επαρχιακό σιδηροδρομικό σταθμό, βρέθηκα .... σε ένα μοναδικό θέαμα: ο δρόμος ήταν πλημμυρισμένος από κάθε λογής άμαξες και ανθρώπους. Η κίνηση ήταν τόση, που δεν μπορούσα να περάσω .... Αφού άφησα τον σταθμό .... μου, προχώρησα .... την αγορά που βρισκόταν λίγα τετράγωνα .... Μπήκα στο πρώτο μαγαζί που βρήκα .... μου και ρώτησα τον δρόμο για το πανηγύρι. Μου απάντησαν ότι, όποιον δρόμο και να ακολουθούσα, είτε .... είτε δεξιά, είτε .... από το πάρκο είτε γύρω από αυτό, όλοι οι δρόμοι οδηγούσαν ....

κείμενο της συγγραφικής ομάδας

προς	**πριν**
ποτέ	**μπροστά**
απέναντι	**τότε**
πάντα	**πίσω**
αριστερά	**μακριά**
αργότερα	**ποτέ**
μέσα	**νωρίς**
έπειτα	
εκεί	

5. Τι φοράνε στις διάφορες χώρες; Τι τρώνε; Πού μένουν; Με τι ασχολούνται; Συμπληρώστε τα κενά με τις κατάλληλες λέξεις από το συννεφάκι.

ιγκλού, σκηνή, κελεμπία, σομπρέρο, γούνα,
ψάρεμα, σάμπα, δέρματα ζώων,
σήματα καπνού, σοκολάτες, ποδόσφαιρο

Όλος ο πλανήτης μας είναι σαν ένα μεγάλο πολύχρωμο χωριό, όμως κάθε λαός έχει τις δικές του συνήθειες. Αν είσαι Εσκιμώος, ζεις σε ...., φοράς .... και ασχολείσαι κυρίως με το .... Αντίθετα, αν ζεις σε ζεστές χώρες όπου ο ήλιος καίει, μπορεί να φοράς στο κεφάλι ένα μεξικάνικο .... ή να ντύνεσαι όπως οι Άραβες με μια φαρδιά .... Αν, πάλι, είσαι Ινδιάνος, φοράς ...., η κατοικία σου είναι μια .... και επικοινωνείς με .... στις απέραντες εκτάσεις. Με λίγα λόγια, σε κάθε τόπο μπορείς να περάσεις όμορφα: στη Βραζιλία μπορείς να παίζεις .... στην παραλία ή να χορεύεις ...., ενώ στην Ελβετία μπορείς να απολαύσεις τις καλύτερες ....!

κείμενο της συγγραφικής ομάδας

6. Έξι Έλληνες ορειβάτες έκαναν πρόσφατα ένα δύσκολο ταξίδι στην Ανταρκτική. Ο ένας κράτησε ημερολόγιο, αλλά οι σελίδες μπλέχτηκαν. Βοηθήστε τον βάζοντας τις παραγράφους στη σωστή σειρά (σημειώστε τον αριθμό τους στο αριστερό μέρος).

……	Το άλλο πρωί, καθώς ο καιρός είναι καλός, αποφασίζουμε να τον εκμεταλλευτούμε. Αναχωρούμε για μια εξερεύνηση στον ορεινό όγκο του Βίνσον, εφοδιασμένοι με χιονοπέδιλα. Η πορεία μας είναι ομαλή αλλά δύσκολη. Κάποιες ρωγμές στον πάγο μας υπενθυμίζουν τους κινδύνους που υπάρχουν. Καθώς ανεβαίνουμε, κοιτάζω προς τα πίσω μου και αντικρίζω ένα τοπίο αλησμόνητο.
……	Αυτό που ξέραμε πριν ξεκινήσουμε, από προηγούμενους εξερευνητές, ήταν ότι η Ανταρκτική είναι μια λευκή παγωμένη έρημος χωρίς ίχνος ανθρώπινης ζωής, εκτός από τους πιγκουίνους, τις φώκιες και τις φάλαινες. Ένας τόπος με απέραντους παγετώνες και θερμοκρασίες που φτάνουν τους −80 βαθμούς Κελσίου.
……	Το απόγευμα φτάνουμε με καθυστέρηση και αρκετά κουρασμένοι σε ένα πλάτωμα και ετοιμαζόμαστε να κατασκηνώσουμε. Μεταφέρουμε σκηνές και τρόφιμα και στήνουμε τον καταυλισμό μας. Έπειτα, ετοιμάζουμε το βραδινό μας γεύμα και τρώμε καθώς η νύχτα απλώνεται και ενώ ο καιρός φαίνεται να χειροτερεύει.
……	Πλησιάζοντας τις ακτές της Ανταρκτικής, τα σύννεφα διαλύονται και το θέαμα που αποκαλύπτεται είναι εκπληκτικό: τεράστιες θαλάσσιες εκτάσεις με επιπλέοντα παγόβουνα ως εκεί που φτάνει το μάτι. Μπροστά μας ο ήλιος είναι εκτυφλωτικός και με δυσκολία διακρίνουμε τον μπλε πάγο του αεροδιαδρόμου όπου θα προσγειωθούμε.
……	Η νύχτα αποδείχτηκε ιδιαίτερα κρύα. Το επόμενο πρωί, βλέποντας την ομίχλη να μας καλύπτει και τη μεγάλη πτώση της θερμοκρασίας, αποφασίζουμε να ξεκινήσουμε την κατάβαση. Φτάνουμε στην κατασκήνωση αργά το βράδυ, κουρασμένοι αλλά ευτυχισμένοι που κάναμε τα πρώτα ελληνικά βήματα στην Ανταρκτική.
……	Βγαίνουμε από το αεροπλάνο και προχωράμε με τα πόδια ως τον καταυλισμό: μερικά μεγάλα αντίσκηνα δημιουργούν ένα μικρό χωριό. Ο καταυλισμός λειτουργεί κάθε χρόνο από τον Νοέμβριο ως τον Ιανουάριο για να υποδέχεται επισκέπτες που θέλουν να εξερευνήσουν την Ανταρκτική. Είμαστε κατάκοποι και πέφτουμε αμέσως για ύπνο.

περιοδικό *Γαιόραμα*, τεύχος 177, Ιούλ.-Αύγ. 2000

Ενότητα 7

Η ζωή έξω από την πόλη

1. Δώστε έναν τίτλο-σχόλιο (λεζάντα) στη γελοιογραφία και γράψτε μια παράγραφο για τα συναισθήματα και τις σκέψεις που σας προκαλεί.

ΚΥΡ

....

....

....

....

....

....

....

....

2. Έχετε μια σειρά από ειδήσεις και θέλετε να δώσετε τους τίτλους, χρησιμοποιώντας μια ονοματική φράση. Μετατρέψτε όπως στο παράδειγμα, αναφέροντας μόνο τις πολύ βασικές πληροφορίες.

- Εγκαινιάζεται αύριο ο νέος επαρχιακός δρόμος, που θα συνδέσει την πρωτεύουσα του νομού με τα ορεινά χωριά και θα ικανοποιήσει ένα μακροχρόνιο αίτημα των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής.

  ⇒ ***Αύριο τα εγκαίνια του νέου επαρχιακού δρόμου.***

- Διακόπηκε αργά χθες το απόγευμα η ακτοπλοϊκή συγκοινωνία Κέρκυρας - Ηγουμενίτσας λόγω των θυελλωδών ανέμων έντασης 8 μποφόρ που επικρατούσαν στην περιοχή.

  ⇒ ....

- Οι αγρότες του νομού Τρικάλων κατέλαβαν το μεσημέρι τα γραφεία της Νομαρχίας διαμαρτυρόμενοι για τις χαμηλές τιμές των αγροτικών προϊόντων.

  ⇒ ....

- Γιατροί της εθελοντικής ομάδας «Ανοιχτή Αγκαλιά» επισκέφτηκαν τα ακριτικά νησιά Κάσο, Χάλκη, Λειψούς και Αγαθονήσι.

  ⇒ ....

- Αγωνιώδεις προσπάθειες καταβάλλει η υπεύθυνη του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες σε συνεργασία με τη Νομαρχία Σάμου, ώστε να εξασφαλίσει στέγη για τους 500 πρόσφυγες από το Ιράκ.

  ⇒ ....

- Αρχίζει αύριο στον Βοϊδομάτη το πανηγυρικό αντάμωμα των Ηπειρωτών με τη συμμετοχή πολυφωνικών συγκροτημάτων από την Ελλάδα και την Αλβανία.

  ⇒ ....

3. Στο κείμενο που ακολουθεί συμπληρώστε τις καταλήξεις που λείπουν από ορισμένα ρήματα:

Το χωριό μου δεν είναι από τα μέρη που σε κερδ……. αμέσως μόλις το πρωτοαντικρ……. Πρέπει πρώτα να το περπατ……., να το αφουγκραστείς, να το γνωρ…….. Κι εκείνο, βήμα βήμα, έρχεται και μπαίνει στην καρδιά σου για πάντα. Είναι οι άνθρωποι που με κάνουν να νιώθω ευπρόσδεκτη. Είναι τα παιδιά που γεμ…….. τα σοκάκια και την πλατεία με τα παιχνίδια και τη ζωντάνια τους. Είναι οι γύρω λόφοι, τα δέντρα και μια φούχτα βράχια ριγμένα που με προσκαλούν ξανά και ξανά να τα σκαρφαλώσω και να τα εξερευν…….. Και πάνω απ' όλα είναι τα ανηφορικά δρομάκια που οδηγούν στις γειτονιές με τα πετρόχτιστα σπίτια και τις ανθισμένες αυλές τους, με την ευωδιά των λουλουδιών να σε τρελαίνει και τα απλωμένα ρούχα στα χαγιάτια.

Κατηφορ……. στην πλατεία, την καρδιά του χωριού, όπου τα δυο τεράστια πλατάνια χαρ……. απλόχερα τη δροσιά τους τις ώρες της καλοκαιριάτικης ζέστης, ενώ τα τζιτζίκια σε ξεκουφαίνουν με το διαρκές τραγούδι τους. Αυτή η εποχή με γεμίζει χαρά, καθώς ο τόπος πλημμυρ….. από γνωστά πρόσωπα. Τις ώρες του μεσημεριού, όταν οι μεγάλοι αποσύρονται για να ξεκουραστούν, «καταλαμβάνουμε» τα τραπεζάκια κάτω απ' τα πλατάνια και κάνουμε αισθητή την παρουσία μας με τα παιχνίδια και τις φωνές μας. Λίγο πιο πέρα, τα αγόρια, ξεχωριστά με τα δικά τους παιχνίδια και ξανά όλοι μαζί το σούρουπο, μέχρι αργά το βράδυ.

Το απογευματάκι στις αυλές οι γυναίκες πίνουν το καφεδάκι τους σιγοκουβεντιάζοντας, μέχρι να έρθει η ώρα να κατεβούν στην πλατεία και να συναντ…….. τους άντρες.

Όλα σε βεβαιώνουν ότι το χωριό συνεχ……. να ζει όσο το αγαπάμε.

Λία Παπαθεοδώρου, περιοδικό «Γεωτρόπιο», *Ελευθεροτυπία*, τεύχος 196, 14/2/04 (διασκευή)

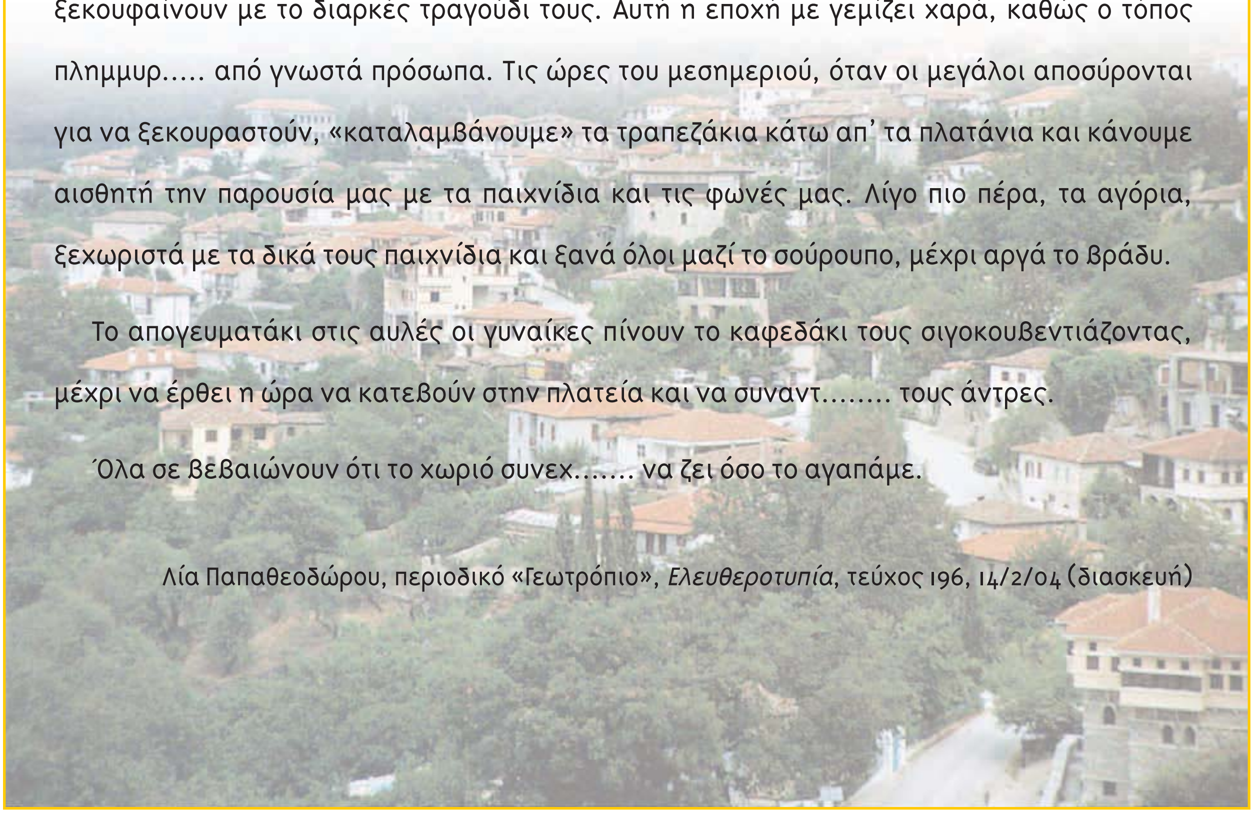

4. Μπορείτε να βρείτε πώς σχηματίζονται οι μετοχές παθητικού παρακειμένου των παρακάτω ρημάτων και να συμπληρώσετε τον πίνακα;

Ρήμα	Μετοχή	Σχόλιο για να θυμάμαι την ορθογραφία
κερδίζω		ρήμα σε **-ίζω**
κάνω		
ρίχνω		
προσκαλώ	*προσκεκλημένος*	η μετοχή προέρχεται από τα αρχαία ελληνικά
ανθίζω		
τρελαίνω		ρήμα σε **-αίνω**
απλώνω		ρήμα σε **-ώνω**
χαρίζω		
πλημμυρίζω		
καταλαμβάνω	*κατειλημμένος*	η μετοχή προέρχεται από τα αρχαία ελληνικά
πίνω		
βεβαιώνω		
αγαπάω		ρήμα σε **-άω / -ώ**

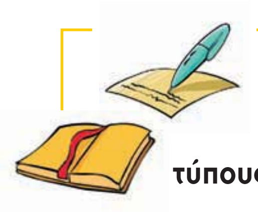

5. Στο κείμενο υπάρχει το επίθετο *διαρκής*. Θυμάστε πώς κλίνονται τα επίθετα σε -ης, -ης, -ες; Φτιάξτε μια «τρελή» ιστορία, διαλέγοντας τύπους από τα παρακάτω επίθετα:

- διαφανής
- συνεχής
- επιεικής
- διεθνής
- αειθαλής
- διαρκής
- πολυτελής

Για παράδειγμα:

Το διαφανές μπουκάλι είχε έναν διαρκή καβγά με το αειθαλές δέντρο στον χώρο υποδοχής του πολυτελούς ξενοδοχείου, γιατί δεν το άφηνε να δει στην τηλεόραση τον διεθνή αγώνα μπάσκετ.

....

....

....

....

....

....

6α. Μετατρέψτε τις προτάσεις που ακολουθούν από απλές σε επαυξημένες και αντίστροφα, όπως στο παράδειγμα:

Απλές	Επαυξημένες
Η μαστίχα είναι αρωματική.	Η μαστίχα της Χίου είναι ιδιαίτερα αρωματική.
Το χωριό είναι ορεινό.	⇒
Οι γεωργοί μάζεψαν τη σοδειά.	⇒
⇒	Κάθε Δεκαπενταύγουστο, της Παναγίας, γίνεται στο χωριό μας μεγάλο πανηγύρι με χορούς και τραγούδια.
⇒	Οι σφοδρές χιονοπτώσεις κατέστρεψαν ολοκληρωτικά την παραγωγή των πορτοκαλιών.

6β. Προσθέστε στις ακόλουθες απλές προτάσεις τους δικούς σας προσδιορισμούς αιτίας, χρόνου και τόπου, ώστε να γίνουν επαυξημένες:

Απλές	Επαυξημένες		
	χρόνος	τόπος	αιτία
Οι ψαράδες θα μαζέψουν τα δίχτυα.	τα ξημερώματα		
Η φωτιά κατέστρεψε το δάσος.			
Το πανηγύρι ήταν ολοήμερο.			
Δεν ήρθαν τουρίστες.		στο νησί	
Το πλοίο είχε καθυστέρηση.			λόγω των ισχυρών ανέμων

6γ. Τώρα ακολουθήστε την αντίστροφη πορεία. Κάντε τις προτάσεις απλές, αφαιρώντας όλους τους όρους που δεν είναι κύριοι.

Επαυξημένες	Απλές
Κάθε χρόνο πολλοί ξένοι επισκέπτονται τα τουριστικά αξιοθέατα με κάθε μεταφορικό μέσο.	
Παραστάσεις αρχαίου δράματος ανεβαίνουν σε θέατρα πολλών περιοχών της χώρας κάθε καλοκαίρι.	
Εκείνο το πρωινό περίμεναν όλοι το καράβι της γραμμής συγκεντρωμένοι στην προβλήτα, κάτω από τον ανοιξιάτικο ήλιο, με τα μάτια στραμμένα πέρα στον ορίζοντα.	
Ο σιδηροδρομικός σταθμός χτίστηκε το 1924, στην άκρη του χωριού, κοντά στο πευκοδάσος.	

7. Ξαναγράψτε το κείμενο κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές, ώστε να αναφέρεται στο παρελθόν.

Στις μέρες μας οι αγρότες χρησιμοποιούν σύγχρονα μηχανήματα για να «ραβδίσουν», όπως λένε, τις ελιές και να κάνουν τον καρπό τους να πέσει στη γη χωρίς να ζουληχτεί και να ταλαιπωρηθεί. Εννοείται ότι, πριν ξεκινήσει το ράβδισμα, έχουν στρώσει το χωράφι με τα ειδικά δίχτυα και έχουν προμηθευτεί υφασμάτινα σακιά ή τελάρα για να τον αποθηκεύσουν. Μετά τον μεταφέρουν στο ελαιοτριβείο. Εκεί πλένεται και καθαρίζεται από τα φύλλα και κατόπιν αλέθεται.

κείμενο της συγγραφικής ομάδας

8. Ετοιμαστείτε τώρα για <u>μια εκδρομή στην εξοχή!</u> Έτοιμοι; Φύγαμε! Κοιτάξτε τα συννεφάκια που μας δίνουν ιδέες για την εκδρομή αυτή.

Πότε έγινε;
Πού έγινε;
Τι έγινε;
Ποιοι πήραν μέρος;

Πώς έγιναν τα πράγματα; (σειρά των γεγονότων)
Γιατί έγιναν; (αιτίες)
Τι έγινε μετά; (συνέπειες)

Σκέψεις και συναισθήματα από την εκδρομή.

Το κάθε συννεφάκι είναι μια παράγραφος στο κείμενό σας. Πρώτα δηλαδή θα γράψετε μερικές γενικές πληροφορίες, μετά θα διηγηθείτε τα πράγματα με τη σειρά και θα μιλήσετε για τις αιτίες και τη σημασία τους. Στο τέλος θα γράψετε πώς νιώσατε εσείς μετά από αυτή την εκδρομή. Το πιο σημαντικό όμως είναι να χρησιμοποιήσετε όσο περισσότερες μεταφορές μπορείτε. Κάποιες εκφράσεις που θα σας βοηθήσουν:

- ασημένιες ελιές
- γλυκιά μελωδία της φύσης
- χρυσός ήλιος
- φωτεινό χαμόγελο
- θαμπωμένα μάτια
- οι μυρωδιές πλημμύριζαν τον αέρα
- ελαφρύ βήμα

....

....

....

....

....

....

....

....

....

9. Το παρακάτω κείμενο γράφτηκε για να παρουσιάσει τις ομορφιές της αγροτικής ζωής, όμως δεν τα καταφέρνει πολύ καλά, γιατί δεν έχει αρκετά επίθετα. Ξαναγράψτε το κείμενο προσθέτοντας από τον πίνακα αυτά που ταιριάζουν, για να αποκτήσει ζωντάνια και παραστατικότητα. Μπορεί να υπάρχουν περισσότερες από μια σωστές απαντήσεις:

εύφορος, γόνιμος, άγονος, γεωργικός, εργατικός, φυτικός, καταπράσινος, καθαρός, σύγχρονος, κτηνοτροφικός, πυκνός, ορεινός, πεδινός, θυμαρίσιος, άγριος, αυτοφυής, οπωροφόρος, ήρεμος, αραιοκατοικημένος, απολαυστικός, νόστιμος, πολύβουος, ανοιχτόκαρδος, καινούριος, γρήγορος

Όλο και περισσότεροι κάτοικοι εγκαταλείπουν τις μεγαλουπόλεις κι επιστρέφουν στην ύπαιθρο. Αναζητούν τους λόφους, τις παραλίες, τους αγρούς, τη ζωή μακριά από τον θόρυβο. Μετά από τις πόλεις, όπου οι κάτοικοι ζουν ασφυκτικά, τα χωριά φαντάζουν στα μάτια τους σαν παράδεισος. Η βλάστηση που θα δουν, οι άνθρωποι που θα γνωρίσουν, οι μεζέδες που θα δοκιμάσουν, οι περίπατοι που θα κάνουν, καθετί μπορεί να τους χαρίσει μια νέα αρχή. Δεν πρέπει μάλιστα να ξεχνάμε ότι οι μέθοδοι καλλιέργειας και τα μέσα μεταφορών έχουν διευκολύνει πολύ την αγροτική ζωή.

10. Συμπληρώστε την ακροστιχίδα για να βρείτε το όνομα ενός ανέμου.

– .... : παράγεται από τις μέλισσες
– .... : έκταση με ελιές
– .... : γίνεται το τοπίο με το χιόνι
– .... : έτσι λέμε το βοσκό
– .... : είναι τα πορτοκάλια και τα λεμόνια
– .... : το πιο γνωστό προϊόν της Χίου
– .... : το νησί του Οδυσσέα

11. Σημειώστε δίπλα στις μεταφορικές φράσεις τη σημασία τους.

- Όπου ακούς πολλά κεράσια, κράτα και μικρό καλάθι. ⇒ ....
....
....
- Βλέπει το δέντρο, αλλά χάνει το δάσος. ⇒ ....
....
....
- Κάνει το βαρύ πεπόνι. ⇒ ....
....
....
- Δε χωράνε δυο καρπούζια στην ίδια μασχάλη. ⇒ ....
....
....

Ενότητα 9

Συσκευές Συσκευές Συσκευές Συσκευές

Οδηγίες χρήσης κλιματιστικού

Μην κάνετε υπερβολική ψύξη

Δεν είναι υγιεινό και έχετε μεγάλη κατανάλωση ρεύματος.

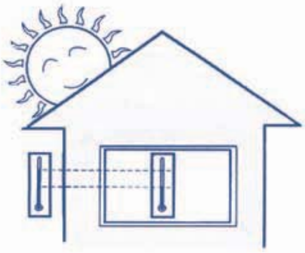

Έχετε κλειστές τις κουρτίνες

Μην αφήνετε να μπαίνει ήλιος μέσα στο δωμάτιο κατά τη λειτουργία της συσκευής με ψύξη.

Διατηρείτε τη θερμοκρασία του χώρου ομοιόμορφη

Ρυθμίστε το οριζόντιο πτερύγιο και τα κάθετα πτερύγια έτσι ώστε να έχετε ομοιόμορφη διανομή του αέρα στο δωμάτιο οριζοντίως και καθέτως.

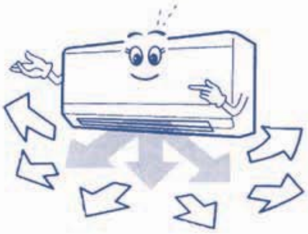

Κλείνετε καλά τις πόρτες και τα παράθυρα

Αποφεύγετε να ανοιγοκλείνετε άσκοπα τις εξωτερικές πόρτες και τα παράθυρα για να διατηρείται ο δροσερός αέρας μέσα στον χώρο.

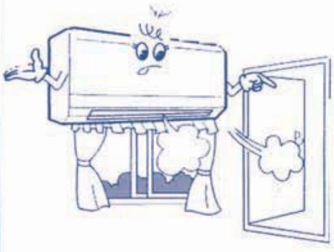

Καθαρίζετε τακτικά τα φίλτρα

Εξαερίζετε κατά καιρούς το δωμάτιο

Λόγω του ότι κατά τη λειτουργία τα παράθυρα είναι κλειστά, είναι μια καλή ιδέα να τα ανοίγετε περιοδικά για να γίνεται ανανέωση του αέρα.

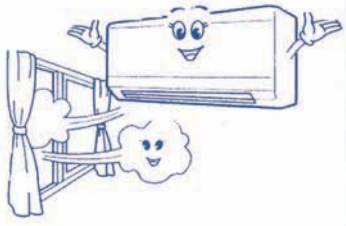

1. Διαβάστε το κείμενο και ξεχωρίστε τους τύπους των ρημάτων με τους οποίους δίνονται οδηγίες στην προστακτική και στην υποτακτική.

Προστακτική	Υποτακτική

2. Ετοιμάζεστε να παίξετε ένα επιτραπέζιο παιχνίδι στο οποίο προσπαθείτε να μαντέψετε τη λέξη που ένας άλλος παίκτης ζωγραφίζει. Διαβάζετε λοιπόν τις οδηγίες για να γνωρίζετε τους κανόνες. Όταν όμως κάποιος από εσάς δεν καταλαβαίνει μια οδηγία, προσπαθείτε να του την εξηγήσετε με άλλο τρόπο.

Στην αρχή, γεμίστε τη θήκη για τις κάρτες και φροντίστε όλες οι κάρτες με το ίδιο χρώμα να είναι γυρισμένες προς τα κάτω. Βάλτε την «κάρτα-δείκτη» στο τέλος.

Κάποιος δεν κατάλαβε. Διατυπώστε τις οδηγίες αλλιώς, στον ενικό αριθμό:

Στην αρχή, πρέπει να ....

....

....

....

Τοποθετήστε τη θήκη για τις κάρτες και το ζάρι σε σημείο που να τα φτάνουν όλοι οι αντίπαλοι.

Κάποιος δεν κατάλαβε. Διατυπώστε τις οδηγίες αλλιώς, στον ενικό αριθμό:

Καλό είναι να ....

....

....

Πρέπει να σχεδιάσετε οτιδήποτε έχει σχέση με τη λέξη. Ακόμα, να χωρίσετε τη λέξη σε συλλαβές και να φτιάξετε ομόηχες λέξεις. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε γράμματα ή αριθμούς. Όμως δεν μπορείτε να μιλάτε με τους συμπαίκτες σας και να κάνετε νοήματα.

Κάποιοι δεν κατάλαβαν. Διατυπώστε τις οδηγίες αλλιώς, δηλαδή με προστακτική πληθυντικού αριθμού:

Σχεδιάστε..

....

....

Συνεχίζετε να προχωράτε ζωγραφίζοντας τις απαραίτητες λέξεις. Μαντέψτε σωστά το τελευταίο σκίτσο για να κερδίσετε.

Κάποιοι δεν κατάλαβαν. Διατυπώστε τις οδηγίες αλλιώς, διατηρώντας τον πληθυντικό αριθμό:

Πρέπει να ....

....

....

3. Διαβάστε το τηλεοπτικό πρόγραμμα που ακολουθεί και σημειώστε ποιες εκπομπές θα προτείνατε σε κάποιον που ενδιαφέρεται για:

- τη μαγειρική: ....
....
....
- τα οικονομικά θέματα: ....
....
....
- το αυτοκίνητο: ....
....
....
- την ιστορία: ....
....
....
- την πολιτική: ....
....
....
- την κλασική μουσική: ....
....
....
- τον αθλητισμό: ....
....
....

ΕΤ1
VHF 11 UHF 21 · 210-77.01.911-5

19.05 Η εποχή των εικόνων
Εβδομαδιαία εκπομπή για τα εικαστικά με την Κατερίνα Ζαχαροπούλου.

07.00 Κλασική μουσική **08.00** Θεία Λειτουργία **10.15** Αρχονταρίκι. Ο μητροπολίτης Δημητριάδος Ιγνάτιος συζητεί με τους καλεσμένους του για θέματα της επικαιρότητας **11.15** Μουσική παράδοση. Με τον Παναγιώτη Μυλωνά. Σήμερα: «Θεσσαλία»

12.00 Βουλή των Ελλήνων
13.00 Στον κόσμο της οικονομίας
Οικονομική εκπομπή.
13.30 Mediterraneo
14.00 Ιχνηλάτες
Παρουσιάζει ο Δαυίδ Ναχμίας.
15.00 Οι δώδεκα μήνες
Σειρά εκπομπών. Σήμερα: «Οκτώβριος».
16.00 Μεγάλες αθλητικές μονομαχίες
Ξένο ντοκιμαντέρ.
16.45 Pre Game
17.00 Μπάσκετ – Πρωτάθλημα Ελλάδος
Απευθείας μετάδοση του αγώνα μεταξύ των ομάδων Ιωνικός Ν.Φ. Αμαλιάδας - Ηρακλή ΑΓΝΟ.

19.00 Το φως του Απόλλωνα λάμπει
Σειρά εκπομπών.
19.05 Η εποχή των εικόνων
Με την Κατερίνα Ζαχαροπούλου. Σήμερα: «Βάνα Ξένου».
20.00 Ταξίδι στον πολιτισμό
Με τη Λένα Αρώνη. Σήμερα: «Χρόνης Αηδονίδης - Δόμνα Σαμίου».
21.00 Ρέκβιεμ για τη Γρανάδα
Ιστορική σειρά.
23.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ – ΑΘΛΗΤΙΚΑ - ΚΑΙΡΟΣ
00.00 Η ζωή είναι αλλού
Εβδομαδιαία εκπομπή που παρουσιάζει η Εύη Κυριακοπούλου.

ΝΕΤ
UHF 34 VHF 5 · 210-60.66.000

01.15 Οδός Μαλχολαντ
Σκηνή από την ταινία που σκηνοθέτησε ο Ντέιβιντ Λιντς.

08.00 Υγρό στοιχείο. Ντοκιμαντέρ **09.00** Weekend. Νέο μαγκαζίνο με τις Λένα Αρώνη, Χριστιάνα Σταματέλου. **12.00** ΕΙΔΗΣΕΙΣ **13.00** Ευωδιά Κυριακής. Νέα εκπομπή που παρουσιάζει ο Σωτήρης Τριανταφυλλόπουλος

15.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
16.00 Συντρίμμια τα όνειρά μας ●
Αισθηματικό δράμα (1967) σε σκηνοθεσία Κώστα Δούκα με τους Τόλη Βοσκόπουλο, Δούκισσα, Στέφανο Στρατηγό, Μιράντα Μυράτ, Μαρί Πανταζή.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
18.30 Μαμά και γιος (Ε)
Ελληνική σειρά.
19.15 Ησαΐα χόρευε ★
Κωμωδία (1966) του Κώστα Ασημακόπουλου με τους Βασίλη Αυλωνίτη, Γεωργία Βασιλειάδου, Γιάννη Γκιωνάκη, Τάκη Μηλιάδη, Βασιλάκη Καΐλα, Άγγελα Γιουράντη.

21.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
22.00 Ουδείς αναμάρτητος
Νέα ενημερωτική εκπομπή με την Άννα Παναγιωταρέα.
23.00 Αθλητική Κυριακή
Η μακροβιότερη αθλητική εκπομπή της ελληνικής τηλεόρασης, φέτος με τους Αντώνη Κατσαρό και Άννα Καραμανλή.
01.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
01.15 Οδός Μαλχόλαντ ★★★
Θρίλερ μυστηρίου αμερικανικής παραγωγής (2002) σε σκηνοθεσία Ντέιβιντ Λιντς. Τους πρωταγωνιστικούς ρόλους ερμηνεύουν οι ηθοποιοί: Ναόμι Γουάτς, Τσάστιν Θέρου, Ρόμπερτ Φόρστερ.
Το πρόγραμμα συνεχίζεται με εκπομπές σε επανάληψη

ΕΤ3
UHF 52 VHF 31 · 2310-299.400

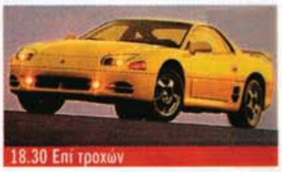

18.30 Επί τροχών
Ενημερωτική εκπομπή για το αυτοκίνητο που παρουσιάζει ο Χάρης Θεοφράστου.

07.30 Ποια είναι η εικόνα και ο μύθος του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη **08.30** Θεία Λειτουργία **10.30** Αληθινά σενάρια (Ε) **11.30** Υπεραστικές διαδρομές. Με τον Παναγιώτη Μαυρίδη **12.30** Χορευτικός Όμιλος Θεσσαλονίκης

13.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
13.30 Ηλεκτρονικό σχέδιο
14.00 Αγορές μεταναστών
Ημίωρο ντοκιμαντέρ.
14.30 Ρεπό
Εβδομαδιαία ενημερωτική εκπομπή με τον Αλέξανδρο Τριανταφυλλίδη.
16.00 Χάντμπολ – Πρωτάθλημα Α1 Εθνικής Κατηγορίας
Απευθείας μετάδοση του αγώνα μεταξύ των ομάδων ΓΑΣ Κιλκίς - Γ.Σ. Κορωπίου.
17.30 Ευρωπαϊκό Σύνταγμα
Σειρά επιστημονικών ντοκιμαντέρ αμερικανικής παραγωγής.

18.30 Επί τροχών
Εκπομπή για το αυτοκίνητο. Παρουσιάζει ο Χάρης Θεοφράστου.
19.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
20.00 Μια νύχτα στο Ρίο
Ωριαίο μουσικό πρόγραμμα.
21.00 Συναυλία – αφιέρωμα στον στιχουργό Κώστα Βίρβο
Μαγνητοσκοπημένη συναυλία.
22.00 Οι περιπέτειες του ραββίνου
Κωμωδία (1973) σε σκηνοθεσία Τζεράρντ Ούρι με πρωταγωνιστές τους Λουί ντε Φινές, Σούζι Ντελέρ, Μαρσέλ Ντάλιο, Κλοντ Ζιρό.
00.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
00.30 Σπορ στο 3
Αθλητική εκπομπή με τον Στέλιο Γρηγοριάδη.
02.30 Ντοκιμαντέρ (Ε)

MEGA
VHF 7 UHF 25 · 210-69.03.000

22.40 Το μαντολίνο του λοχαγού Κορέλι
Η Πενέλοπε Κρουζ και ο Νίκολας Κέιτζ σε μια σκηνή από την ταινία.

06.00 Βίος ανθόσπαρτος (Ε) **07.00** Mega Σαββατοκύριακο. Με τους Κώστα Αρβανίτη, Εριφύλλη Μαρωνίτη **10.00** Το παιδί μου κι εγώ **10.15** Δέκα λεπτά κήρυγμα (Ε) **11.30** Σαββατογεννημένες (Ε)

12.20 Backstage
Με τον Γιώργο Σατζίδη.
14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
14.50 Ο γάμος του καλύτερού μου φίλου ★★
Αισθηματική κομεντί αμερικανικής παραγωγής (1997) σε σκηνοθεσία Πι Τζέι Χόγκαν με τους Τζούλια Ρόμπερτς, Ντέρμοτ Μαλρόνεϊ, Κάμερον Ντίαζ, Ρούπερτ Εβερετ.
17.00 Μπουκιά και συχώριο
Γεύσεις από το Μόναχο παρουσιάζει σήμερα ο Ηλίας Μαμαλάκης.
17.55 ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ
18.00 Ελληνική σειρά (Ε)
19.00 Ελληνική σειρά (Ε)

20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.00 Survivor 2
Ριάλιτι επιβίωσης. Παρουσιάζει ο Γρηγόρης Αρναούτογλου.
22.40 Το μαντολίνο του λοχαγού Κορέλι ★★
Αισθηματική πολεμική ταινία αμερικανικής παραγωγής (2001) σε σκηνοθεσία Τζον Μάντεν με τους Νίκολας Κέιτζ, Πενέλοπε Κρουζ, Ειρήνη Παπά, Τζον Χαρτ.
00.15 ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ
00.30 Το μαντολίνο του λοχαγού Κορέλι
(συνέχεια).
01.30 Νέο αίμα
Περιπέτεια θρίλερ αμερικανικής παραγωγής (1999) σε σκηνοθεσία Μάικλ Χερστ με τους Τζον Χαρτ, Νικ Μόραν, Κάρι Αν Μος.
03.30 Τηλεμάρκετινγκ
04.00 Ντίλμπερτ
Κινούμενα σχέδια.

★★★★ Εξαιρετική ★★★ Πολύ καλή ★★ Ενδιαφέρουσα ★ Μέτρια ● Κακή

περιοδικό «On-Off», *Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία*, τεύχος 97, 9/1/05

4. **Βρείτε τις ταινίες που προβάλλονται και συμπληρώστε στον παρακάτω πίνακα τον τίτλο της καθεμιάς, το είδος της, πόσο καλή είναι (δείτε τα σύμβολα κάτω από το πρόγραμμα), το κανάλι και την ώρα. Στη συνέχεια σημειώστε ποιες νομίζετε ότι μπορούν να παρακολουθήσουν παιδιά:**

τίτλος και είδος ταινίας	ποιότητα ταινίας (αν σημειώνεται στο πρόγραμμα)	κανάλι	ώρα
«Ησαΐα χόρευε» αισθηματική κωμωδία	ενδιαφέρουσα	ΝΕΤ	19:15

5α. **Τι νομίζετε ότι είναι μια μηχανή του χρόνου; Πώς δουλεύει; Αν μπαίνατε σε μια χρονομηχανή, σε ποια εποχή θα θέλατε να μεταφερθείτε; Γιατί;**

5β. **Έχετε την ευκαιρία να μπείτε στη μηχανή του χρόνου που ο Κύρος Γρανάζης, ο τρομερός εφευρέτης, έχει συνδέσει με το συγκινησιακό τηλεπαθόμετρο! Ποιον ήρωα παραμυθιού θα καλέσετε; Τι θα τον ρωτήσετε; Γιατί;**

Ο Κύρος Γρανάζης και… η μηχανή του χρόνου

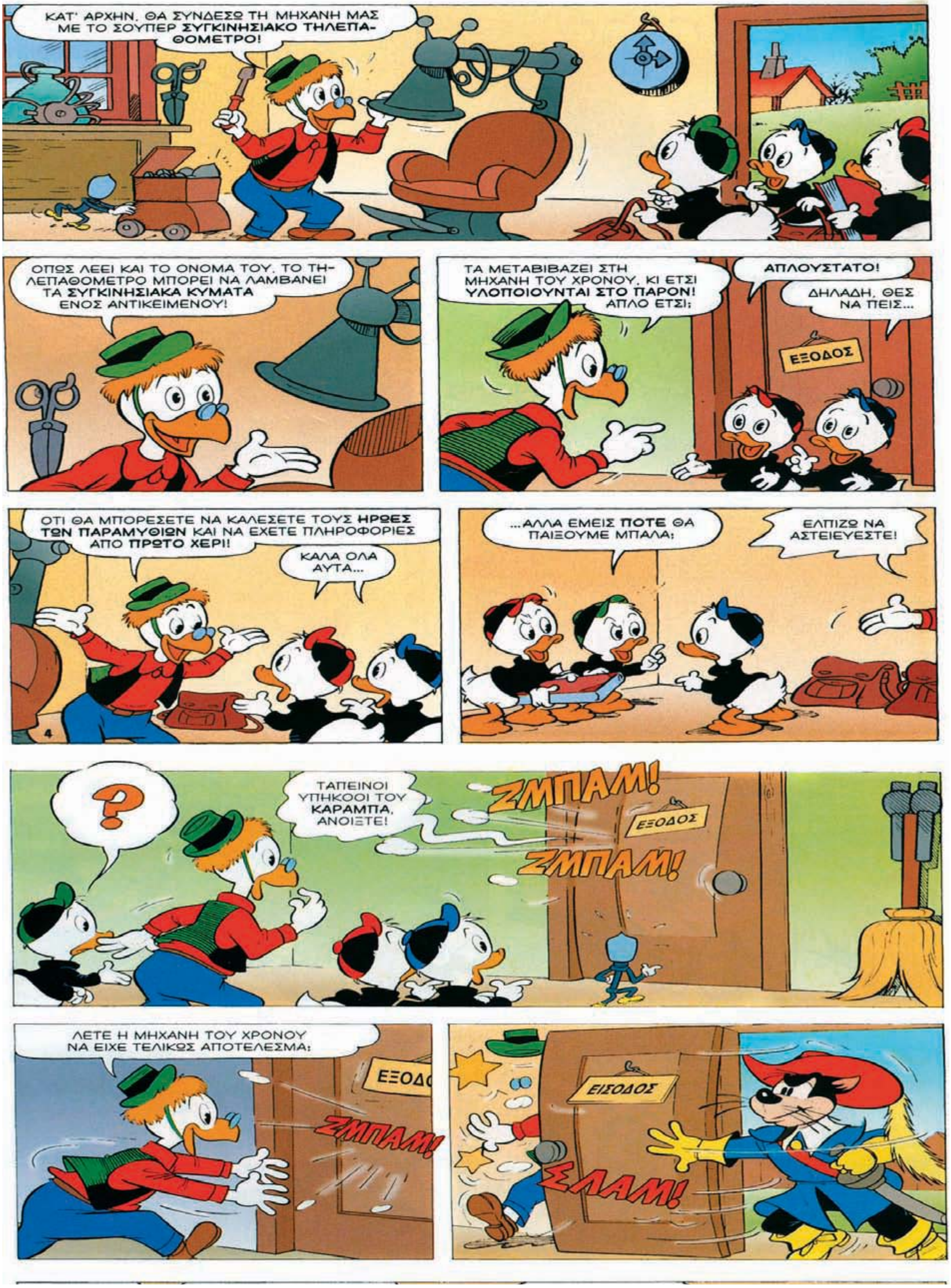
ΚΑΤ' ΑΡΧΗΝ, ΘΑ ΣΥΝΔΕΣΩ ΤΗ ΜΗΧΑΝΗ ΜΑΣ ΜΕ ΤΟ ΣΟΥΠΕΡ ΣΥΓΚΙΝΗΣΙΑΚΟ ΤΗΛΕΠΑΘΟΜΕΤΡΟ!
ΟΠΩΣ ΛΕΕΙ ΚΑΙ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ, ΤΟ ΤΗΛΕΠΑΘΟΜΕΤΡΟ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΑ ΣΥΓΚΙΝΗΣΙΑΚΑ ΚΥΜΑΤΑ ΕΝΟΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ!
ΤΑ ΜΕΤΑΒΙΒΑΖΕΙ ΣΤΗ ΜΗΧΑΝΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ, ΚΙ ΕΤΣΙ ΥΛΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΟ ΠΑΡΟΝ! ΑΠΛΟ ΕΤΣΙ;
ΑΠΛΟΥΣΤΑΤΟ!
ΔΗΛΑΔΗ, ΘΕΣ ΝΑ ΠΕΙΣ...
ΕΞΟΔΟΣ
ΟΤΙ ΘΑ ΜΠΟΡΕΣΕΤΕ ΝΑ ΚΑΛΕΣΕΤΕ ΤΟΥΣ ΗΡΩΕΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΜΥΘΙΩΝ ΚΑΙ ΝΑ ΕΧΕΤΕ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΑΠΟ ΠΡΩΤΟ ΧΕΡΙ!
ΚΑΛΑ ΟΛΑ ΑΥΤΑ...
...ΑΛΛΑ ΕΜΕΙΣ ΠΟΤΕ ΘΑ ΠΑΙΞΟΥΜΕ ΜΠΑΛΑ;
ΕΛΠΙΖΩ ΝΑ ΑΣΤΕΙΕΥΕΣΤΕ!
?
ΤΑΠΕΙΝΟΙ ΥΠΗΚΟΟΙ ΤΟΥ ΚΑΡΑΜΠΑ, ΑΝΟΙΞΤΕ!
ΖΜΠΑΜ!
ΕΞΟΔΟΣ
ΖΜΠΑΜ!
ΛΕΤΕ Η ΜΗΧΑΝΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΝΑ ΕΙΧΕ ΤΕΛΙΚΩΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ;
ΖΜΠΑΜ!
ΕΙΣΟΔΟΣ
ΣΛΑΜ!

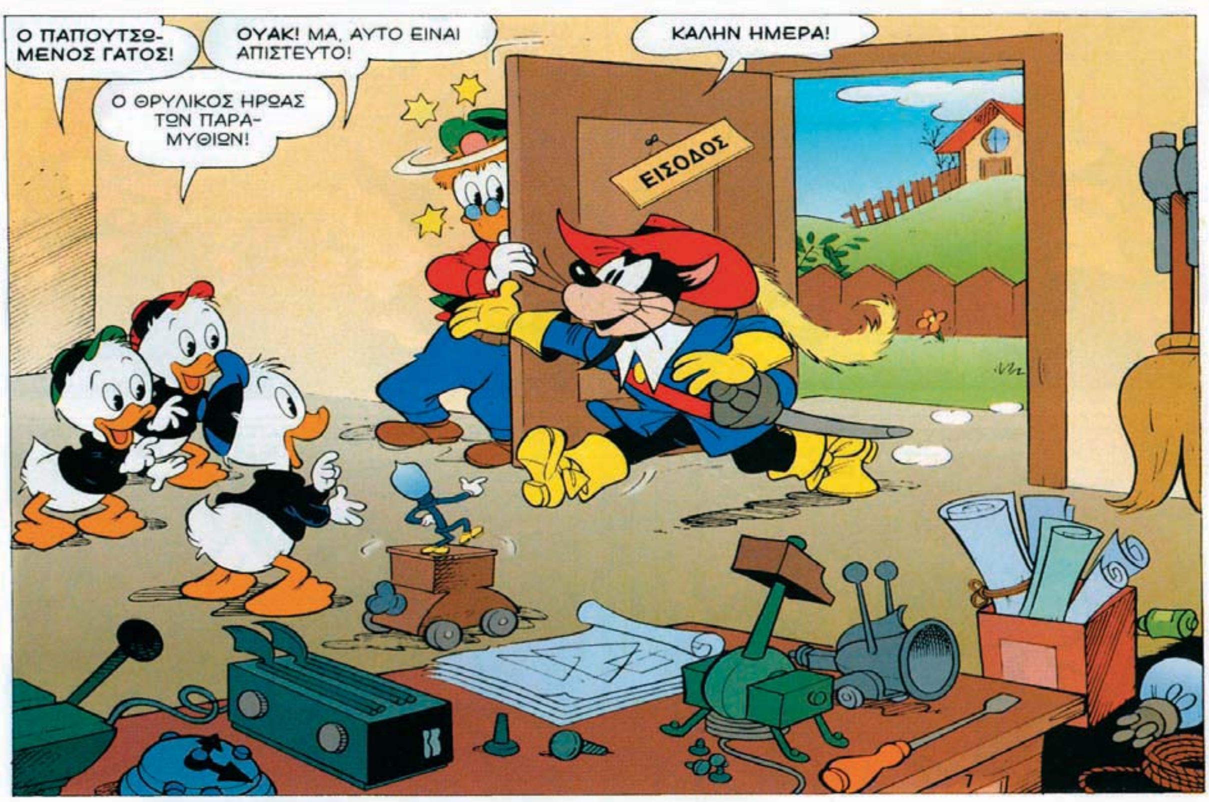

περιοδικό *Μίκυ*, τεύχος 422, Οκτ. 2002

5γ. **Τα παιδιά κάλεσαν τον Παπουτσωμένο Γάτο, τον ήρωα του παραμυθιού. Διαλέξτε κι εσείς το αγαπημένο σας παραμύθι και αλλάξτε τον τρόπο που προχωράει και τελειώνει η ιστορία γράφοντας ένα δικό σας κείμενο.**

....

....

....

....

....

....

....

....

....

6. Ξεχωρίστε τις προτάσεις που εισάγονται με το <u>να</u> σε αυτές που φανερώνουν σκοπό (τελικές) και σε προτάσεις που έχουν ρόλο αντικειμένου.

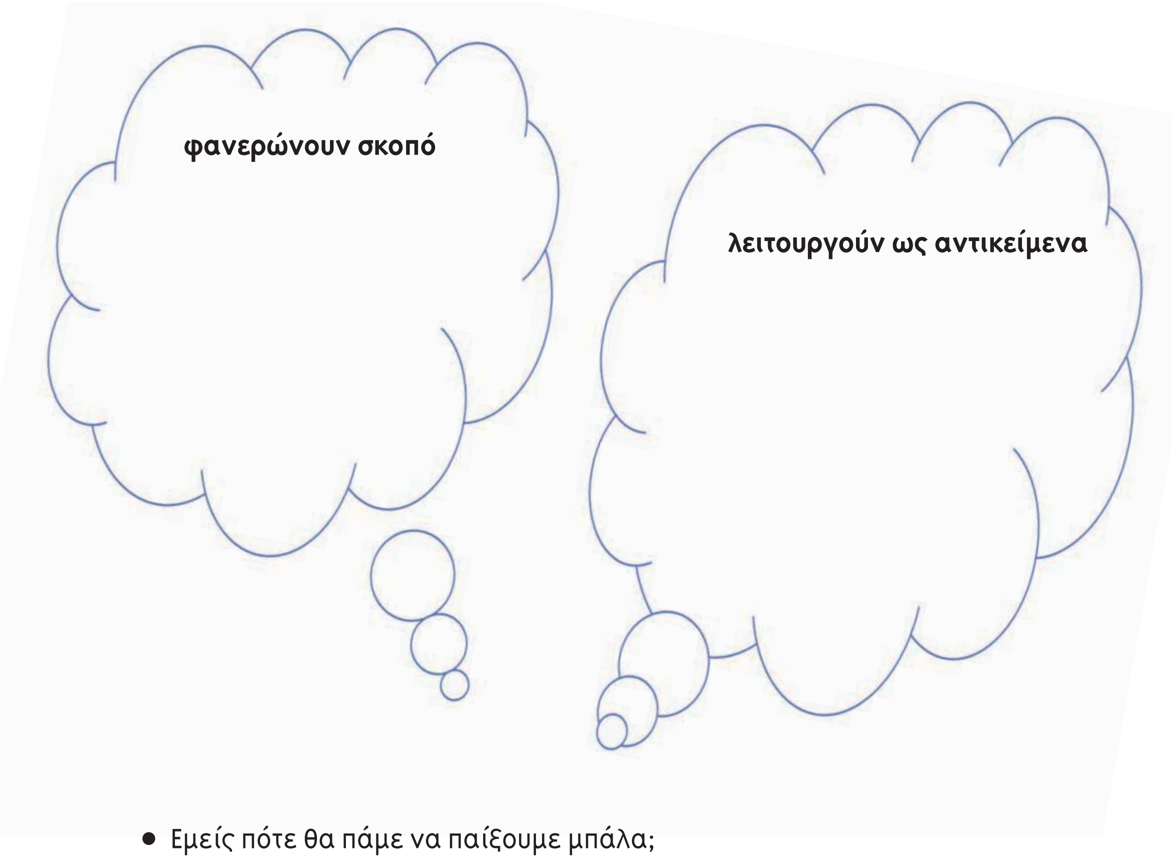

- Εμείς πότε θα πάμε να παίξουμε μπάλα;
- Θα μπορέσετε να καλέσετε τους ήρωες των παραμυθιών.
- Ελπίζω να αστειεύεστε.
- Τι θέλεις να πεις;
- Θα καλέσετε τους ήρωες των παραμυθιών να μάθετε τις ιστορίες τους.

7. Συμπληρώστε τα κενά διαλέγοντας όποιες λέξεις θέλετε από τον πίνακα και βάζοντάς τες στον κατάλληλο τύπο.

Πολύ συχνά δεν τα καταφέρνω με τις καινούριες συσκευές. Άλλοτε φταίνε οι δύσκολες ...., άλλοτε φταίει που η συσκευή είναι πολύ .... Πάντως, η περιπέτεια που είχα τις προάλλες με την καινούρια μου φωτογραφική μηχανή οφειλόταν στη δική μου απροσεξία. Όσο κι αν προσπαθούσα να την κάνω να λειτουργήσει, δεν κατάφερνα τίποτα. Άλλαξα ...., διάβασα το .... ξανά και ξανά, αλλά όσο και να πατούσα το κουμπί δε γινόταν τίποτα. Στο τέλος ήμουν βέβαιος ότι υπήρχε .... και πήγα στην .... Εκείνοι με ρώτησαν αν η μηχανή καλύπτεται από την .... και, όταν τους είπα ότι ήταν καινούργια, μου είπαν να πάω στο τμήμα .... Ευτυχώς, ένας πολύ .... υπάλληλος κοίταξε για λίγο τη μηχανή, μετά κοίταξε εμένα χαμογελώντας και μου έδειξε ότι, πριν τοποθετήσουμε στη μηχανή το ...., πρέπει πρώτα να το βγάλουμε από το πλαστικό του σακουλάκι! Ένιωσα τόσο ...., που υποσχέθηκα στον εαυτό μου να ζητάω πάντα βοήθεια πριν δοκιμάσω για πρώτη φορά μια καινούργια συσκευή.

κείμενο της συγγραφικής ομάδας

αδέξιος, οδηγίες χρήσης, εφευρετικός, εξυπηρετικός, περίπλοκος, επισκευή, ανταλλαγή, αντιπροσωπεία, κατάστημα, μπαταρία, φιλμ, φυλλάδιο, εγγύηση, βλάβη, κανόνες ασφαλείας, κάρτα αλλαγής, ακρίβεια

Με απόφαση της Ελληνικής Κυβέρνησης τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου και του Λυκείου τυπώνονται από τον Οργανισμό Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν βιβλιόσημο προς απόδειξη της γνησιότητάς τους. Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δε φέρει βιβλιόσημο, θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7, του Νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946, 108, Α΄).

ΒΙΒΛΙΟΣΗΜΟ

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

Ενότητα 10

Ατυχήματα

Ατυχήματα Ατυχήματα Ατυχήματα

1. Η Τροχαία θέλει να φτιάξει ένα ενημερωτικό φυλλάδιο για την οδική ασφάλεια και να το μοιράσει στα σχολεία. Μπορείτε να βοηθήσετε ξαναγράφοντας το κείμενο με τις παρακάτω οδηγίες στη σωστή χρονική σειρά; Μην ξεχάσετε να προσθέσετε τους κατάλληλους χρονικούς προσδιορισμούς:

Για παράδειγμα: *Πρώτα πρώτα, πριν διασχίσω το δρόμο,* ....

Για να περάσω με ασφάλεια το δρόμο

- Εάν έρχονται οχήματα, τα αφήνω να περάσουν. Κοιτάω πάλι προσεκτικά προς όλες τις κατευθύνσεις.
- Βρίσκω ένα ασφαλές σημείο για να περάσω απέναντι και αποφεύγω σημεία που βρίσκονται κοντά σε στροφές.
- Συνεχίζω να ακούω και να κοιτάω για οχήματα ενώ διασχίζω το δρόμο.
- Σταματάω στην άκρη του πεζοδρομίου.
- ΄Οταν ο δρόμος είναι καθαρός από οχήματα, τον διασχίζω κάθετα και γρήγορα, χωρίς όμως να τρέχω.
- Κοιτάω προς όλες τις κατευθύνσεις για οχήματα που πλησιάζουν και ακούω προσεκτικά.

....

....

....

....

....

....

....

....

....

2. Υπογραμμίστε με κόκκινο τα σημεία που δίνουν πληροφορίες για τον τόπο και με πράσινο τα σημεία που δίνουν πληροφορίες για τον χρόνο. Στη συνέχεια, να χωρίσετε τους χρονικούς προσδιορισμούς σε προτάσεις, ουσιαστικά, επιρρήματα και φράσεις με προθέσεις. Κάντε το ίδιο και για τους τοπικούς προσδιορισμούς.

Όταν περπατάω στην πόλη, θυμάμαι πάντα

Καθώς κινούμαι στην πόλη, κοιτάζω προσεκτικά γύρω μου. Περπατάω πάντα στην εσωτερική πλευρά του πεζοδρομίου και εφαρμόζω κάθε φορά τους κανόνες ασφαλείας για να περάσω απέναντι. Πριν διασχίσω ένα δρόμο, σταματάω με ασφάλεια στην άκρη του πεζοδρομίου, χωρίς να πατάω στο οδόστρωμα. Επιλέγω συνήθως τις διαβάσεις με φανάρια. Ποτέ δεν περνάω με κόκκινο. Όπου υπάρχουν παρκαρισμένα οχήματα, δεν «πετάγομαι» στο δρόμο. Σταματάω ανάμεσά τους και σε σημείο όπου είμαι ασφαλής και μπορώ να ελέγξω την κυκλοφορία. Τις βροχερές μέρες είμαι ακόμα πιο προσεκτικός, γιατί η ορατότητα είναι τις περισσότερες φορές περιορισμένη. Κάθε πεζός οφείλει, από την αρχή μέχρι το τέλος της διαδρομής του στους δρόμους της πόλης, να υπακούει στους κανόνες οδικής ασφάλειας.

φυλλάδιο ΕΛΠΑ (διασκευή)

	Χρονικοί προσδιορισμοί	Τοπικοί προσδιορισμοί
προτάσεις		
ουσιαστικά		
επιρρήματα		
φράσεις με προθέσεις		

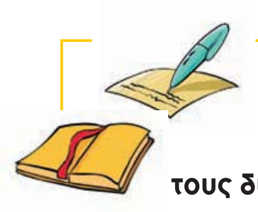

3. Τα ρήματα στην καρτέλα άλλοτε παίρνουν αντικείμενο (μεταβατικά) και άλλοτε όχι (αμετάβατα). Μπορείτε να τα χρησιμοποιήσετε και με τους δύο τρόπους για να φτιάξετε μια δική σας ιστορία;
Το παράδειγμα θα σας βοηθήσει:

παίζω:

- *Κάθε απόγευμα παίζουμε μπάλα στο διπλανό οικόπεδο.*
- *Το ραδιόφωνο έπαιζε δυνατά όλη την ώρα.*

ανοίγω
παίζω
γυαλίζω
γελάω
πονάω

....

....

....

....

....

....

....

4. Στο διάλογο που ακολουθεί βρείτε τα αντικείμενα των υπογραμμισμένων ρημάτων και σημειώστε στον πίνακα ποια ρήματα είναι μονόπτωτα και ποια δίπτωτα.

Ρήμα	Μονόπτωτο	Δίπτωτο
να περιποιηθείτε		
αντέχω		
να περιγράψω		
να καθαρίσω		
να βάλω		
θα δώσω		
μη χρησιμοποιείτε		

5. Στο παρακάτω κείμενο κάποιος έσβησε μερικές αντωνυμίες. Μπορείτε να τις συμπληρώσετε;

Τελικά δεν είναι και .... άσχημο να έχεις σπάσει το πόδι ....! Τώρα το καταλαβαίνω! ....να .... το έλεγε ότι το ατύχημα .... θα ήταν για .... η ιδανική ευκαιρία για ξεκούραση;

Θυμάμαι σαν τώρα .... τη στιγμή. Έπαιζα στην αυλή του σχολείου με .... συμμαθητές μου, όταν .... δε .... πρόσεξε και έπεσε πάνω μου.

Όμως, τώρα πια, κι εγώ ο .... μπορώ να πω ότι σχεδόν χαίρομαι με την κατάστασή .... Βρίσκομαι .... πρωί στο σπίτι, δεν κάνω ...., βλέπω .... θέλω στην τηλεόραση και .... δε με ενοχλεί.

Βέβαια, ... έχει λείψει το παιχνίδι με τους φίλους .... αλλά .... παρηγορεί η σκέψη ότι σύντομα θα είμαι κοντά ....

κείμενο της συγγραφικής ομάδας

6. Στο κείμενο που ακολουθεί επαναλαμβάνεται πολλές φορές το αναφορικό *που*. Ξαναγράψτε το κείμενο στη διπλανή στήλη, αντικαθιστώντας το αναφορικό *που* με τους κατάλληλους τύπους της αναφορικής αντωνυμίας *ο οποίος, η οποία, το οποίο* και κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές:

Και τα παιχνίδια κρύβουν κινδύνους

Τα παιχνίδια **που** παίζουν τα παιδιά αποτελούν πηγή ψυχαγωγίας και εκπαίδευσης.

Ωστόσο, τα παιχνίδια που είναι ακατάλληλα για την ηλικία του παιδιού και χρησιμοποιούνται λανθασμένα ή δεν έχουν επισκευαστεί σωστά μπορεί να προκαλέσουν τραυματισμούς. Άρα, καλό είναι να αποφεύγονται παιχνίδια που είναι αιχμηρά ή που μπορεί ένα παιδί να τα καταπιεί.

Επίσης, ένα παιχνίδι που χρησιμοποιούν πολλά παιδιά μπορεί να αποτελέσει εστία μολύνσεων και να μεταφέρει μικρόβια. Καταλαβαίνουμε λοιπόν ότι είναι απαραίτητη η απολύμανσή τους, που εξουδετερώνει τα μικρόβια.

Ακόμη, ο χώρος όπου κινείται το παιδί πρέπει να είναι ασφαλής και να μην κρύβει παγίδες που μπορούν να αποβούν επικίνδυνες, όπως σύρματα και πηγάδια.

Τελικά, καλό είναι να ενθαρρύνονται τα ίδια τα παιδιά να φροντίζουν τα αγαπημένα τους αντικείμενα.

Τα παιχνίδια **με τα οποία** παίζουν τα παιδιά αποτελούν πηγή ψυχαγωγίας και εκπαίδευσης.

κείμενο της συγγραφικής ομάδας

7. Χρησιμοποιήστε τις λέξεις της στήλης Α ως υποκείμενα και τις λέξεις της στήλης Γ ως κατηγορούμενα για να σχηματίσετε προτάσεις με τα ρήματα της στήλης Β. Οι λέξεις πρέπει να μπουν στον κατάλληλο τύπο (πτώση, αριθμό και πρόσωπο).

Α	Β	Γ
η απροσεξία	θεωρούμαι	ολισθηρός
το πεζοδρόμιο	φαίνομαι	αιτία ατυχημάτων
η ζώνη ασφαλείας	είμαι	επικίνδυνος
το επιφανειακό τραύμα	λέγομαι	επιπόλαιος
η υπερβολική ταχύτητα	γίνομαι	υποχρεωτικός

- ....
  ....
- ....
  ....
- ....
  ....
- ....
  ....
- ....
  ....

8. Στο παρακάτω κείμενο συμπληρώστε τα κενά με τους τύπους των ρημάτων στον κατάλληλο χρόνο. Μπορείτε να συμβουλευτείτε τη γραμματική και το λεξικό:

Μερικά παράξενα ατυχήματα .... (συμβαίνει) πέρσι αρκετά συχνά στη λεωφόρο κοντά στο σπίτι μου. Όταν ο ήλιος ανέτελλε από το απέναντι βουνό και φώτιζε τους οδηγούς κατά πρόσωπο, αν .... (συμπίπτει) τη στιγμή ακριβώς εκείνη να ανάβει το κόκκινο φανάρι, πολλές φορές το πίσω αυτοκίνητο έπεφτε με φόρα στο μπροστινό ή το μπροστινό δε σταματούσε και διέσχιζε τον δρόμο. Μια φορά μάλιστα .... (υπάρχω) και τραυματισμός. Ευτυχώς δεν ήταν τίποτα σοβαρό. Από τους γείτονες .... (καλούμαι) το ασθενοφόρο και .... (παρέχομαι) οι πρώτες βοήθειες στον τραυματία.

Φέτος όμως .... (λαμβάνομαι) τα απαραίτητα μέτρα. Από τον δήμαρχο .... (εγκρίνομαι) όσα χρήματα χρειάζονταν και .... (ανατίθεμαι) σε ένα συνεργείο να κάνει τις εργασίες. Προειδοποιητικά φανάρια και πινακίδες τοποθετήθηκαν πριν από τη διασταύρωση. Έτσι, οι οδηγοί .... (απαλλάσσομαι) από τον κίνδυνο και μπορούν πλέον να απολαμβάνουν την ανατολή!

κείμενο της συγγραφικής ομάδας

9. Οι λέξεις κόλλησαν! Μπορείτε να τις ξεκολλήσετε, προσθέτοντας και τα απαραίτητα σημεία στίξης;

Τοαγαπημένομαςπαιχνίδιστιςδιακοπέςήταντοπηγαινέλαμεταποδήλαταστολοφάκιτης
Περαχώραςβάζαμεόλημαςτηδύναμηστταπεντάλγιαναανεβούμετημεγάληανηφόρακαι
φτάναμεμετάαπόώραξεθεωμένοιστηνκορυφήήμασταντολλοίμαζίακόμακαιδεκατρίαή
δεκατέσσεραποδήλατατοναπίσωαπότοάλλοεπικεφαλήςήτανοΛούηςπάνταπρώτοςστις
σκανταλιέςανκαιφαινότανπολύκαθωσπρέπειότανεπιτέλουςφτάναμεστηνκορυφή
καθόμαστανκαταγήςκοιτάζαμεαπόψηλάτηθέακιελέγχαμεανταλάστιχαήτανεντάξειμετά
ετοιμαζόμαστανγιατημεγάληκατρακύλαπαίρναμεφόρακαιμόλιςδινότανσοσύνθημα
φεύγαμεβολίδαάλλοςτερμάτιζεκατευθείανσεμιαμάντραάλλοςαπέφευγεπαράτρίχαένα
πεύκοκιάλλοςχωνότανμετοποδήλατοστονκάδομετασκουπίδιαπουτουφώναζανκαλώς
όρισεςμολονότιγεμίζαμεσημάδιακαιγρατζουνιέςεντέλειτογλεντάγαμεμετηνψυχήμας

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

10. Ένας συμμαθητής σας έχει αναλάβει να φτιάξει ένα ενημερωτικό φυλλάδιο για το θεσμό του Σχολικού Τροχονόμου. Δυσκολεύεται όμως να βρει τις κατάλληλες λέξεις. Βοηθήστε τον συμπληρώνοντας τα κενά με την κατάλληλη συνώνυμη ή αντώνυμη (αντίθετη) λέξη για κάθε λέξη που βρίσκεται μέσα στην παρένθεση.

Χτυποκάρδια στα θρανία και όχι στη διάβαση πεζών!

Ο Εθελοντής Σχολικός Τροχονόμος είναι ένας θεσμός ....(παλιός) για την Ελλάδα, δοκιμασμένος όμως με ....(αρνητικά) και σπουδαία αποτελέσματα στις .... (λιγότερες) .... (κράτη) του εξωτερικού. .... (Σκοπό) έχει να .... (απαγορεύσει) στα παιδιά να πηγαίνουν με ασφάλεια στο σχολείο. Να τους εξασφαλίσει δηλαδή το .... (υποχρέωση) στη ζωή. Οι ενδιαφερόμενοι εκπαιδεύονται από .... (άπειρους) αξιωματικούς της Τροχαίας στην εφαρμογή του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας. Μετά την ολοκλήρωση της .... (μόρφωσής) τους αναλαμβάνουν υπηρεσία: φορώντας ένα ειδικό κίτρινο γιλέκο και κρατώντας την .... (ταμπέλα) με το STOP, φροντίζουν για την ασφαλή διέλευση των παιδιών από τις διαβάσεις πεζών ή σε κάποια .... (ακίνδυνα) σημεία, ... (μακριά) σε σχολεία, πριν την .... (παύση) και μετά το .... (αρχή) των μαθημάτων.

φυλλάδιο Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών

Ενότητα 11

Συγγενικές σχέσεις

1. Ξεφυλλίζοντας το οικογενειακό άλμπουμ είδατε μια παλιά φωτογραφία κάποιου από τους συγγενείς σας και σας εντυπωσίασε. Γράψτε ένα κείμενο γι' αυτόν, ακολουθώντας τις οδηγίες στα συννεφάκια. Μην ξεχάσετε να κολλήσετε τη φωτογραφία του στο πλαίσιο.

Ένας γνωστός... άγνωστος!

1η παράγραφος: εισαγωγή
-πού και πώς είδα τη φωτογραφία
-πρώτη εντύπωση, γενικός χαρακτηρισμός του προσώπου (φύλο, ηλικία, με τι φαίνεται να ασχολείται)

2η παράγραφος: εξωτερική εμφάνιση
-γενική εντύπωση
-πρόσωπο, έκφραση
-σώμα, ενδυμασία
-άλλα χαρακτηριστικά

3η παράγραφος: εντυπώσεις και σκέψεις
-συναισθήματα και σκέψεις που σας προκαλεί η εικόνα του προσώπου
-τι φαντάζεστε για τη ζωή του
-τι υποθέτετε για το χαρακτήρα του
-τι άλλο θα θέλατε να μάθετε γι' αυτόν

4η παράγραφος: επίλογος
-γενική κρίση για το πρόσωπο που περιγράψατε
-ποιος είναι (αποκαλύψτε στο τέλος την ταυτότητά του)

2. Αποφασίζετε να φτιάξετε μια γωνιά στην αίθουσα με τα πορτρέτα όλων των μαθητών της τάξης. Για να γίνει αυτό, χρειάζεται ο καθένας από εσάς να παρουσιάσει τον εαυτό του σε ένα σύντομο γραπτό κείμενο και να διαλέξει μία χαρακτηριστική ή αστεία φωτογραφία του. Συμπληρώστε τις απαραίτητες πληροφορίες στο κείμενο που ακολουθεί, για να δημιουργήσετε το «βιογραφικό» σας.

Παρουσιάζοντας τον εαυτό μου

φωτογραφία

Ονομάζομαι.. και

γεννήθηκα στις .... στο/στη

....

Κατοικώ ....

και είμαι μαθητής ....

Οι φίλοι μου λένε για μένα ότι ....

....

Πάντως, εγώ πιστεύω πως ....

....

....

Μεγαλώνοντας, θα επιθυμούσα να ....

....

....

3. Στο παρακάτω κείμενο έχουν σβηστεί μερικοί σύνδεσμοι και χρειάζεται εσείς να διαλέξετε ποιος ταιριάζει κάθε φορά:

Ήταν μηχανικός ο μπαμπάς μου .... (να, πως, και) δούλευε στην πολεοδομία, ... (αλλά, που, ότι) το όνειρό του ήταν να φτιάξει κάποτε καραβάκια που να τα χειρίζεται από μακριά .... (και, ούτε, πως) να πλέουν μόνα τους μέσα στο νερό. Μόνο που τόσα χρόνια, όσα θυμάμαι, όλο και κάτι πήγαινε στραβά και τα καραβάκια του, ... (να, ενώ, και) ήταν πολύ όμορφα στην κατασκευή, μόλις τα έβαζε στο νερό, προχωρούσαν μια δυο σπιθαμές .... (που, για να, και) μετά σταματούσαν. Όσο ήταν μαζί μας στο σπίτι, είχε φτιάξει στο πίσω μέρος του κήπου μια ρηχή στέρνα, που τη γέμιζε νερό και τα δοκίμαζε εκεί μέσα. Θυμάμαι .... (πως, μα, να) μαζευόταν η γειτονιά από γύρω κι έκαναν χάζι, μικροί μεγάλοι. Η πιτσιρικάδα χαλούσε τον κόσμο απ' τις φωνές. Έτσι, ο μπαμπάς για άλλους ήταν ένας λοξός .... (αν και, αφού, αλλά) ξόδευε τα λεφτά του για χαζομάρες, για άλλους ήταν ο μέγας εφευρέτης και για άλλους ήταν μια ωραία ευκαιρία για να περάσουν ένα ευχάριστο απόγευμα στην αυλή μας. Μόνο γλυκά που δεν κερνούσαμε!

Τούλα Τίγκα,
Η εποχή των υακίνθων, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 2003
(διασκευή)

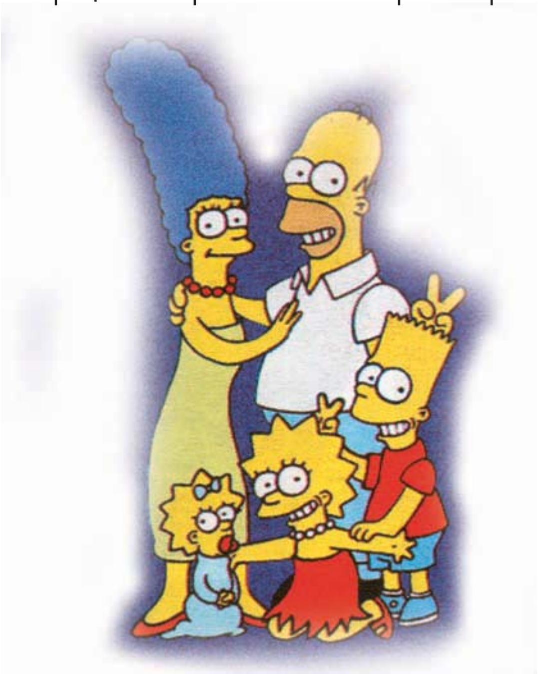

4. Μερικές φορές, όταν είσαι μικρός, αισθάνεσαι ότι δε σε καταλαβαίνουν! Αυτό θα φανεί αν σχηματίσετε φράσεις από τις παρακάτω λέξεις και τις συνδέσετε μεταξύ τους με τους κατάλληλους αντιθετικούς συνδέσμους για να φτιάξετε μια παράγραφο:

	γονείς	παιδιά
τηλεόραση	διασκέδαση	κακή συνήθεια
ασχολίες	όποιες θέλουν	δε διαλέγουμε μόνα μας
διάβασμα	ξεκούραση	υποχρέωση
ύπνος	όποτε θέλουν	νωρίς

Παράδειγμα: Οι μεγάλοι μερικές φορές δε μας καταλαβαίνουν. Μπορεί να βλέπουν τον κόσμο αλλιώς για τους ίδιους και αλλιώς για εμάς. Για παράδειγμα, για τους γονείς μας η τηλεόραση θεωρείται διασκέδαση, ενώ εμείς δεν πρέπει να παρακολουθούμε πολλές ώρες γιατί είναι μια κακή συνήθεια.

....

....

....

....

....

....

....

....

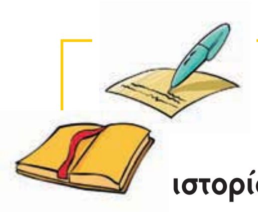

5. Σχηματίστε φράσεις συνδυάζοντας τις λέξεις στα δύο συννεφάκια. Χρησιμοποιήστε όσο περισσότερες από αυτές μπορείτε σε μια δική σας ιστορία.

πίνακας
χαρά
στιγμές
ξενοδοχείο
παράθυρα
παρέα
απόσταση
σφύριγμα

ευτυχίας
σπιτιών
αναπνοής
τρένου
τριών αστέρων
νίκης
ζωγραφικής
φίλων

....

....

....

....

....

....

....

....

6. Γράφετε τις εντυπώσεις σας από μια οικογενειακή εκδρομή, όμως στο τέλος βλέπετε ότι έχετε ξεπεράσει το όριο των λέξεων. Μπορείτε να τις μειώσετε αντικαθιστώντας κάποιες φράσεις με γενικές; Υπογραμμίστε όσες φράσεις αλλάζετε και σημειώστε στο πλάι τις γενικές.

Μια οικογενειακή εκδρομή

Την περασμένη εβδομάδα επισκεφτήκαμε το Μουσείο <u>που βρίσκεται στους Δελφούς</u>, σε μια μαγευτική τοποθεσία.

Οι Δελφοί ήταν το κέντρο για ολόκληρο τον αρχαίο κόσμο και έγιναν γνωστοί από τους χρησμούς που έδινε η Πυθία στο Μαντείο.

Ο πατέρας μου πρότεινε να αρχίσουμε την επίσκεψή μας από το άγαλμα που αναπαριστά τον Ηνίοχο και είναι το πιο εντυπωσιακό έκθεμα μέσα στο Μουσείο. Στη συνέχεια είδαμε τον ναό που ήταν αφιερωμένος στον Απόλλωνα. Όμως και στον υπόλοιπο αρχαιολογικό χώρο υπάρχουν πολλά να δει κανείς: την πανέμορφη Θόλο, ένα κυκλικό οικοδόμημα που χτίστηκε τον $4^{ο}$ αιώνα π.Χ., το θέατρο που είχε χωρητικότητα 5000 θεατές και την αίθουσα όπου συνεδρίαζαν οι ιερείς.

Η μητέρα μου δε σταματούσε να απαντάει στις ερωτήσεις που έκανε η αδερφή μου για όσα βλέπαμε. Εγώ όμως βιαζόμουν να φτάσουμε στο ψηλότερο σημείο, όπου βρισκόταν το στάδιο. Στάθηκα στο ένα άκρο και κοίταξα εντυπωσιασμένος. Μου ήρθαν στα μάτια δάκρυα από τη συγκίνηση, όταν φαντάστηκα την τελετή με την οποία ξεκινούσαν τα Πύθια. Σκεφτόμουν ακόμα πόσο κρίμα είναι που δύο στους τρεις Έλληνες δεν έχουν επισκεφτεί τους σημαντικότερους αρχαιολογικούς χώρους που βρίσκονται στην πατρίδα μας.

Το μεσημέρι πήραμε με δυσκολία την απόφαση να γυρίσουμε πίσω. Στον δρόμο συζητούσαμε για όσα είδαμε. Οι εντυπώσεις που είχε ο καθένας ήταν διαφορετικές, όλοι όμως είχαμε μείνει καταγοητευμένοι.

Την περασμένη εβδομάδα επισκεφτήκαμε το Μουσείο **των Δελφών** σε μια μαγευτική τοποθεσία.

κείμενο της συγγραφικής ομάδας

7. Βρείτε τα έμμεσα αντικείμενα στο παρακάτω κείμενο και αντικαταστήστε όσα μπορείτε με φράσεις που αρχίζουν με πρόθεση, όπως στο παράδειγμα:

Μη **μου** υψώνεις τη φωνή! ⇒ Μην υψώνεις τη φωνή **σε μένα**!

«Θέλω να μου αποδείξεις ότι νοιάζεσαι για μένα» είπε ο Ζήσης στον φίλο του με ζεστή φωνή. «Αυτή τη στιγμή σε χρειάζομαι. Γι' αυτό σού ζητάω βοήθεια. Μη μου την αρνηθείς».

Ο Νίκος τού άρπαξε το χέρι και του το έσφιξε: «Να είσαι σίγουρος ότι θα σου προσφέρω ό,τι μπορώ. Μπορείς να μου εμπιστευτείς το πρόβλημά σου».

....

....

....

....

....

....

....

....

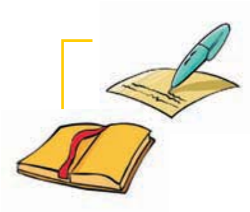

8. **Να χρησιμοποιήσετε τις φράσεις σε μια δική σας ιστορία με τίτλο «Κουβέντες γύρω από το οικογενειακό τραπέζι».**

παρόντες	συγγενείς
οξεία	διαφωνία
ενδιαφέροντα	θέματα
ευχάριστη	ατμόσφαιρα
παιδικές	σκανταλιές

Κουβέντες γύρω από το οικογενειακό τραπέζι

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

9. Συμπληρώστε τους συνδέσμους που λείπουν από τις παρακάτω προτάσεις:

- Προσπάθησαν .... κρύψουν την αλήθεια από τους γονείς τους, ... εκείνοι το κατάλαβαν.
- Ο αδερφός του τον κατηγόρησε .... είναι εγωιστής .... ασχολείται μόνο με τον εαυτό του .... δε νοιάζεται για κανέναν άλλο.
- .... είναι μικρός ακόμα, μοιάζει σε όλα με τον πατέρα του.
- Δυστυχώς, απουσίαζε από τη γιορτή της αδερφής του .... έδινε εξετάσεις και είχε πολύ διάβασμα.

10. Στο παρακάτω κείμενο βρείτε τα είδη της σύνδεσης των προτάσεων:

Η ετήσια οικογενειακή συνάντηση γινόταν στον κήπο. Οι μεγάλοι έπιναν, τσιμπολογούσαν και κουβέντιαζαν γύρω από ένα τραπέζι στην πλακόστρωτη αυλή, ενώ οι δύο μικρότεροι αδελφοί κατέβαλλαν υπεράνθρωπες προσπάθειες —συχνά ωστόσο ανεπιτυχείς— να είναι ευγενικοί στον εορτάζοντα. Τα ξαδέρφια μου κι εγώ παίζαμε στο περιβόλι.

Μια χρονιά, έχοντας πάρει την απόφαση να λύσω επιτέλους τις απορίες μου σχετικά με το μυστήριο του θείου Πέτρου, ζήτησα να πάω στο «μέρος», με την ελπίδα ότι θα μου δοθεί η ευκαιρία να εξερευνήσω το εσωτερικό του σπιτιού... Τα μόνα έπιπλα που εμφανώς χρησιμοποιούνταν ήταν μια βαθιά πολυκαιρισμένη πολυθρόνα πλάι στο τζάκι και το χαμηλό τραπεζάκι που υπήρχε δίπλα της. Πάνω στο τραπεζάκι βρισκόταν μια σκακιέρα με τα πιόνια τοποθετημένα σε θέσεις παρτίδας. Δίπλα, στο πάτωμα, ήταν μια μεγάλη στοίβα με σκακιστικά περιοδικά και βιβλία: εδώ προφανώς περνούσε τα βράδια του ο θείος Πέτρος.

Απόστολος Δοξιάδης, *Ο θείος Πέτρος και η εικασία του Γκόλντμπαχ*,
εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα, 1992 (διασκευή)

11. **Στο παρακάτω κρυπτόλεξο κρύβονται λέξεις σχετικές με τις συγγενικές σχέσεις. Πόσες μπορείτε να βρείτε; Όποιος τελειώσει πρώτος κερδίζει!**

Κ	Ο	Υ	Μ	Π	Α	Ρ	Ο	Σ	Α	Δ	Α	Σ	Μ
Ζ	Χ	Ψ	Ω	Α	Ν	Μ	Κ	Ξ	Λ	Ν	Υ	Φ	Η
Ξ	Ε	Ρ	Ρ	Τ	Τ	Υ	Θ	Ι	Ο	Π	Λ	Ξ	Τ
Α	Α	Σ	Δ	Ρ	Φ	Γ	Η	Ξ	Κ	Α	Τ	Υ	Ρ
Δ	Ζ	Χ	Γ	Ι	Α	Γ	Ι	Α	Κ	Δ	Ζ	Κ	Ο
Ε	Ε	Ρ	Ρ	Κ	Τ	Γ	Β	Β	Ε	Ε	Ζ	Ο	Τ
Ρ	Ω	Β	Β	Ο	Σ	Δ	Δ	Π	Ρ	Λ	Ψ	Υ	Η
Φ	Ρ	Δ	Ε	Σ	Μ	Ο	Ι	Ρ	Τ	Φ	Σ	Ν	Τ
Ι	Τ	Υ	Η	Γ	Κ	Ξ	Κ	Ο	Υ	Ι	Υ	Ι	Α
Α	Κ	Ξ	Η	Γ	Φ	Δ	Σ	Γ	Υ	Κ	Ζ	Α	Ξ
Θ	Ξ	Μ	Ν	Β	Ω	Ψ	Χ	Ο	Τ	Ο	Υ	Δ	Μ
Θ	Ε	Ι	Α	Α	Α	Σ	Σ	Ν	Ρ	Σ	Γ	Ο	Ν
Ο	Ι	Ι	Ο	Θ	Υ	Τ	Τ	Ο	Ε	Ψ	Ο	Σ	Ν
Κ	Η	Φ	Δ	Ψ	Ρ	Γ	Ν	Σ	Δ	Ω	Σ	Ο	Ι
Ο	Ι	Κ	Ο	Γ	Ε	Ν	Ε	Ι	Α	Ω	Β	Ν	Ν

Ενότητα 13

Τρόποι ζωής και επαγγέλματα

1. Ο Ντόναλντ έγινε διακοσμητής!

α. Μπορείτε να αφηγηθείτε την ιστορία σε έναν φίλο σας ή μια φίλη σας σε πλάγιο λόγο; Θυμηθείτε ότι, ανάλογα με την περίπτωση, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε στη θέση του ρήματος «λέω» τα ρήματα *ζητάω, ανακοινώνω, απαντάω, ρωτάω* και άλλα.

Ο Ντόναλντ ανακοίνωσε στα ανίψια του ....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

β. Ο σκιτσογράφος κουράστηκε και δε συμπλήρωσε τα λόγια των ηρώων στα συννεφάκια. Μπορείτε να τον βοηθήσετε, χρησιμοποιώντας τη φαντασία σας και τις σημειώσεις κάτω από τα σκίτσα;

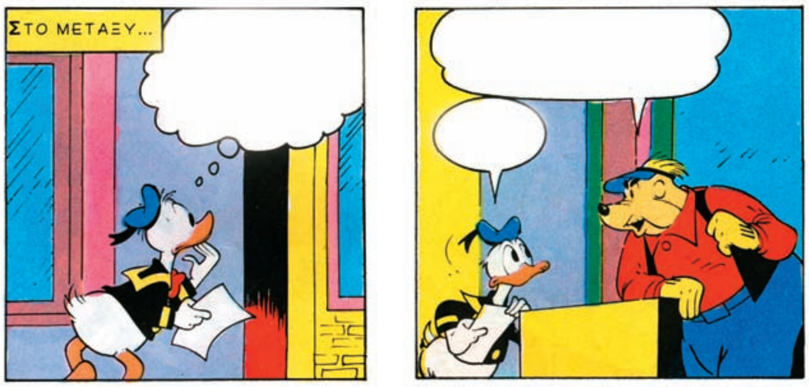

Ο Ντόναλντ στάθηκε έξω από ένα μαγαζί και παρατήρησε ότι η βιτρίνα δεν ήταν διακοσμημένη. Στη συνέχεια, μπήκε στο μαγαζί, αλλά ο καταστηματάρχης τον πέρασε για πελάτη και προσπάθησε να του πουλήσει μια μπανιέρα.

TETRADIO (TEYX. B).QXD 10-06-04 01:50 Page 29

Ο Ντόναλντ τού εξήγησε τι ήθελε κι ο καταστηματάρχης τού ζήτησε να τον ακολουθήσει.

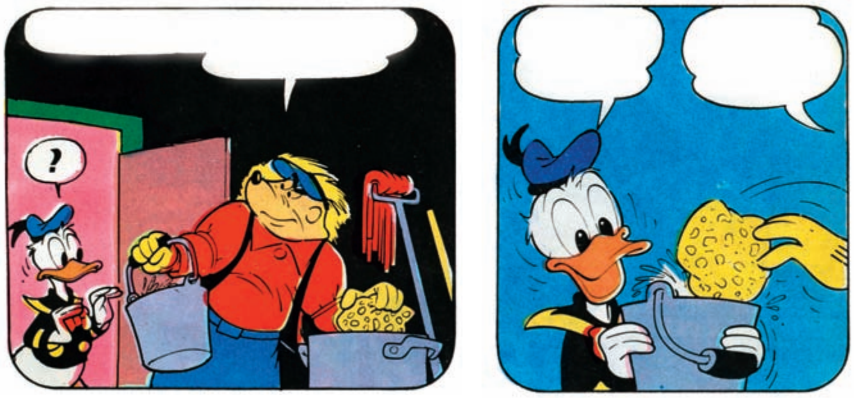

Με απότομο τρόπο τον έστειλε να καθαρίσει τη βιτρίνα, παρά τις διαμαρτυρίες του Ντόναλντ.

Ο Ντόναλντ συνέχισε να διαμαρτύρεται και του εξήγησε ότι ήταν διακοσμητής και όχι καθαριστής τζαμιών. Ο καταστηματάρχης όμως δε δεχόταν κουβέντα και του είπε να πιάσει αμέσως δουλειά.

TETRADIO (TEYX. B).QXD 10-06-04 01:50 Page 30

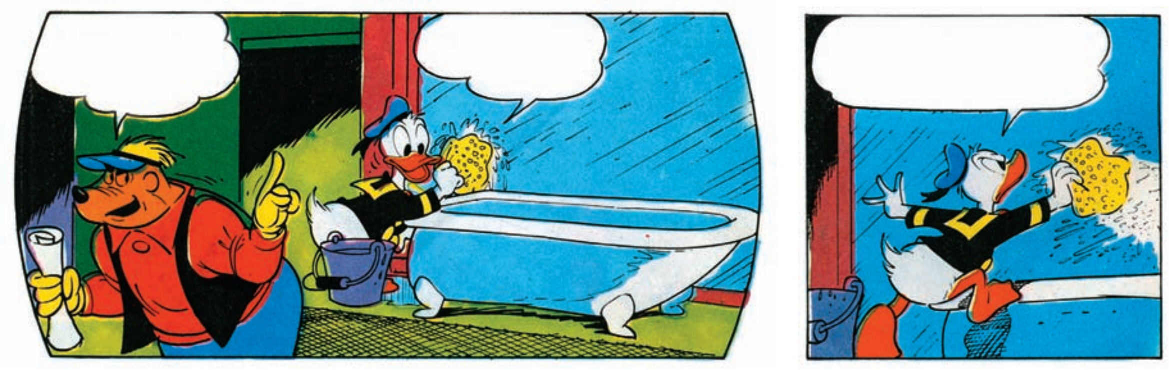

Ο καταστηματάρχης τον πίεσε να τελειώσει γρήγορα γιατί τον περίμενε κι άλλη δουλειά, κι ο Ντόναλντ γκρίνιαζε και μονολογούσε.

Οι περαστικοί σχολίαζαν έκπληκτοι.

περιοδικό *Μίκυ*, τεύχος 264, Αύγ. 1989

2. Συνδυάστε το πρόσωπο που μιλάει με τη φράση που ταιριάζει στο επάγγελμά του.

η τροχονόμος	*«Θα θέλατε να παραγγείλετε;»*
ο διαιτητής	*«Καλό θα ήταν να προσέξετε τη διατροφή σας».*
ο δάσκαλος	*«Αν ξαναπαίξεις σκληρά, θα σε αποβάλω».*
ο σερβιτόρος	*«Μην ξεχνάτε να φοράτε ζώνη ασφαλείας».*
η γιατρός	*«Αύριο θα επισκεφτούμε το Αρχαιολογικό Μουσείο».*

Διαλέξτε τώρα το κατάλληλο ρήμα από τα παρακάτω για να αποδώσετε τα λόγια κάθε προσώπου σε πλάγιο λόγο, κάνοντας όσες αλλαγές είναι αναγκαίες:
απείλησε, διευκρίνισε, συμβούλεψε, ανακοίνωσε, διέταξε, ρώτησε, υπενθύμισε, απαίτησε, παρακάλεσε, αναρωτήθηκε

- ....
....
- ....
....
- ....
....
- ....
....
- ....
....

TETRADIO (TEYX. B).QXD 10-06-04 01:50 Page 32

3. Από τις παρακάτω προτάσεις άλλες στέκονται μόνες τους στον λόγο (ανεξάρτητες) και άλλες δεν μπορούν να σταθούν μόνες τους αλλά συμπληρώνουν το νόημα μιας άλλης πρότασης (εξαρτημένες):

α. Μπορείτε να τις ξεχωρίσετε;

- η επιλογή επαγγέλματος είναι πολύ σημαντική απόφαση
- όποιος κάνει το επάγγελμα
- για να αποκτήσει πείρα
- δίνονται αυξήσεις στους μισθούς των δημοσίων υπαλλήλων
- όταν είναι συνεπής στη δουλειά του
- ώστε να μάθει τα μυστικά της δουλειάς
- επειδή εκτός από τα λεφτά κερδίζει και ικανοποίηση
- ποιος δεν ονειρεύεται μια ευχάριστη δουλειά;
- να καλλιεργήσει το ταλέντο του

β. Χρησιμοποιήστε τώρα μόνο τις εξαρτημένες από τις παραπάνω προτάσεις σε μια δική σας παράγραφο με θέμα την επιλογή επαγγέλματος.

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

TETRADIO (TEYX. B).QXD 10-06-04 01:50 Page 33

4. **Ένας συμμαθητής σας έγραψε το παρακάτω κείμενο, που μιλάει για το επάγγελμα της μητέρας του. Η δασκάλα παρατήρησε ότι στο κείμενο κάποιες ιδέες χρειάζονται περισσότερη ανάπτυξη. Βοηθήστε τον να συμπληρώσει τα σημεία αυτά με τις κατάλληλες εξαρτημένες προτάσεις:**

Η μητέρα μου είναι φαρμακοποιός και κουράζεται πολύ	*(γιατί;)*
Καθημερινά έρχονται πολλοί άνθρωποι στο φαρμακείο της	*(για ποιο σκοπό;)*
Επομένως, πρέπει να είναι πολύ προσεκτική	*(πότε;)*
Η υγεία του ασθενούς μπορεί να κινδυνεύσει	*(σε ποια περίπτωση;)*
Είναι όμως τόσο καλή στη δουλειά της	*(με αποτέλεσμα;)*

5. Μια τηλεφωνήτρια του ΟΤΕ σάς έδωσε συνέντευξη για τα παράξενα του επαγγέλματός της. Χρειάζεται να κάνετε τις απαραίτητες διορθώσεις στο παρακάτω απόσπασμα για να δημοσιευτεί στη σχολική εφημερίδα. Προσέξτε ιδιαίτερα τις λέξεις που επαναλαμβάνονται διαρκώς και τα ονόματα που μπορούν να αντικατασταθούν με αντωνυμίες. Όπου χρειάζεται, αλλάξτε και τη σύνδεση των προτάσεων:

Η δουλειά η δική μου είναι γεμάτη εκπλήξεις. Στη δουλειά τη δική μου ακούω τα πιο παράξενα πράγματα.

Για να καταλάβετε, μια μέρα με πήρε τηλέφωνο ένας κύριος. Ο κύριος ακουγόταν πολύ εκνευρισμένος. Ζήτησε από εμένα να δώσω σε εκείνον το τηλέφωνο του γείτονα. Ο γείτονας έκανε φασαρία και ενοχλούσε διαρκώς. Όταν εγώ ρώτησα τον κύριο πού μένει, ο κύριος μου απάντησε ότι έμενε πάνω από το σπίτι το δικό του! Μετά τον ρώτησα πώς λεγόταν και μου έδινε το όνομα το δικό του. Δεν μπορούσαμε να συνεννοηθούμε με τίποτα!

Άλλοτε παίρνουν και ζητάνε τις πιο τρελές πληροφορίες. Παίρνουν και ζητάνε την πρόβλεψη του καιρού, ζητάνε τα δρομολόγια των πλοίων και τη γνώμη των κριτικών για μια καινούρια ταινία, και ακόμη και τον λογαριασμό του νερού πού μπορούν να τον πληρώσουν ζητάνε!

Οι καταστάσεις αυτές ακούγονται εκνευριστικές. Αυτές είναι η χαρά της δουλειάς για μένα.

Η δουλειά μου είναι γεμάτη εκπλήξεις, γιατί ακούω τα πιο παράξενα πράγματα.

κείμενο της συγγραφικής ομάδας

6. Συμπληρώστε τους τύπους που λείπουν.

Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
ο .... γιατρός	οι μέλλοντες γιατροί
του	των ....γιατρών
το μέλλοντα γιατρό	τους ....
η ενδιαφέρουσα απασχόληση	οι .... απασχολήσεις
της	των ....
την	τις ....
το ....ποσοστό ανεργίας	τα υπάρχοντα ποσοστά ανεργίας
του	των ....
το	τα ....

7. Συμπληρώστε τα κενά με τους σωστούς τύπους των επιθέτων που βρίσκονται μέσα στην παρένθεση.

- *Πολλά παραδοσιακά επαγγέλματα έχουν εξαφανιστεί τα τελευταία χρόνια εξαιτίας της .... (ταχύς) εξέλιξης της τεχνολογίας.*
- *Ο πρωθυπουργός υποσχέθηκε να πάρει τα κατάλληλα μέτρα για την αντιμετώπιση του ....(οξύς) προβλήματος της ανεργίας των νέων.*
- *Τα επαγγέλματα του οικοδόμου και του ανθρακωρύχου ανήκουν στα .... (βαρύς) και ανθυγιεινά επαγγέλματα.*
- *Ο αρχιτέκτονας ολοκλήρωσε το σχέδιό του με τη χάραξη μιας σειράς .... (ευθύς) γραμμών.*

8. Βρείτε την κυριολεκτική σημασία των μεταφορικών εκφράσεων. Στη συνέχεια χρησιμοποιήστε όποιες θέλετε για να γράψετε μια δική σας μικρή αστεία ιστορία.

Μεταφορά	Κυριολεξία
• δουλεύω σαν σκυλί	....
• με δουλεύεις	....
• δούλος σας	....
• η πολλή δουλειά τρώει τον αφέντη	....
• στρώνω κάποιον στη δουλειά	....
• τι δουλειά έχεις εδώ;	....
• δε σηκώνω κεφάλι	....
• δουλειά του ποδαριού	....
• κάνω μισές δουλειές	....
• σε δουλειά να βρίσκομαι	....
• δουλειές με φούντες	....
• να κοιτάς τη δουλειά σου!	....

....

....

....

....

....

....

....

....

TETRADIO (TEYX. B).QXD 8-01-04 01:53 Page 37

9. Ποια έκφραση θα χρησιμοποιούσατε μιλώντας σε έναν φίλο σας και ποια σε κάποιον μεγαλύτερο που δε γνωρίζετε καλά;

- δουλεύω σαν σκλάβος
- εργάζομαι εντατικά

Γράψτε έναν σύντομο διάλογο όπου να χρησιμοποιείτε τη μία έκφραση και έναν σύντομο διάλογο όπου να χρησιμοποιείτε την άλλη:

- ....
  ....
  ....
- ....
  ....
  ....

10. Συμπληρώστε τα κενά με λέξεις που ανήκουν στην ίδια οικογένεια με τη λέξη *έργο* (απλές ή σύνθετες).

- *Παρέλυσε η χώρα σήμερα από τη μεγάλη .... Οι .... ζητούν αυξήσεις στους μισθούς και τις συντάξεις. Πιο συγκεκριμένα, η βιομηχανία δε λειτούργησε, αφού όλα τα .... ήταν κλειστά. Επίσης, κανένας .... δεν πήγε στις οικοδομές και οι .... στις δημόσιες υπηρεσίες δεν πήγαν στον τόπο .... τους.*
- *Η κυβέρνηση ανακοίνωσε αργά το βράδυ ότι πρώτος στόχος της είναι η καταπολέμηση της .... που αποτελεί το σημαντικότερο πρόβλημα, αφού πολλοί νέοι άνθρωποι δεν μπορούν να βρουν δουλειά.*

11. Το παρακάτω κείμενο δεν έχει καθόλου σημεία στίξης. Συμπληρώστε τα, ώστε να φανεί καλύτερα το νόημά του:

Βρήκα τη μητέρα μου και της μίλησα ο πατέρας μου της είπα καλά θα κάνει να μου δώσει την άδεια και την ευχή του για να ακολουθήσω το επάγγελμα που προτιμώ είμαι τώρα δεκαοκτώ χρονών παλικάρι και λέει πως είναι καιρός να μάθω μια τέχνη ας πούμε να γίνω μαθητευόμενος σε κάποιον τεχνίτη ή γραμματέας σε κάποιον δικηγόρο είμαι βέβαιος μητέρα πως αν γινόταν ένα τέτοιο πράγμα ποτέ δε θα ήμουν ευχαριστημένος σίγουρα θα έφευγα από τον προϊστάμενό μου πριν να λήξει ο χρόνος της εκπαίδευσης εγώ μητέρα θέλω να ταξιδέψω στη θάλασσα αν θέλεις μίλησε στον πατέρα να τον πείσεις να κάνω ένα μόνο ταξίδι στο εξωτερικό αν δε μου αρέσει θα γυρίσω πάλι στο σπίτι και δε θα ξαναφύγω πια

Ντάνιελ Ντε Φόε, *Ροβινσών Κρούσος*, εκδ. Ατλαντίς, Αθήνα, 1957 (διασκευή)

12. Με ποιο επάγγελμα ταιριάζει η κάθε φράση;

- Στην αναβροχιά καλό και το χαλάζι. → ....
- Ούτε λέπι σήμερα. → ....
- Ράβε ξήλωνε, δουλειά να μη σου λείπει. → ....
- Όποιος δε θέλει να ζυμώσει, δέκα μέρες κοσκινίζει. → ....
- Τα 'βαψα μαύρα. → ....
- Μου άλλαξαν τα φώτα. → ....
- Τον έφαγε το σαράκι. → ....

Ενότητα 15

Κινηματογράφος - Θέατρο

1. Ένας σεναριογράφος... στέρεψε από ιδέες και ζητάει τη βοήθειά σας! Έχει βρει ποιοι ήρωες θα πρωταγωνιστήσουν στη φανταστική περιπέτεια που θέλει να γράψει και χρειάζεται τη δική σας έμπνευση για να ξεκινήσει την ιστορία.

Οι ήρωες που έχει διαλέξει είναι:

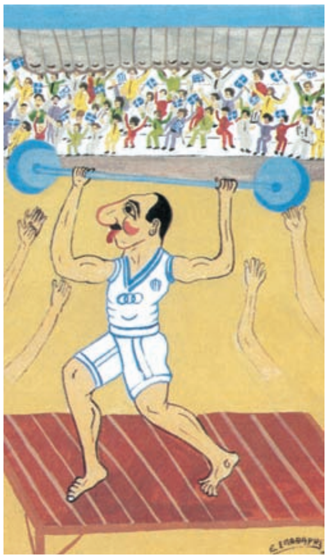

Καραγκιόζης

Κοκκινοσκουφίτσα

Μέγας Αλέξανδρος

Γράψτε τώρα την ιστορία και την περιπέτεια αυτής της παράξενης συντροφιάς, αφού παρουσιάσετε τον καθέναν από τους ήρωες.

Αυτά τα τόσο διαφορετικά πρόσωπα συναντήθηκαν...

....

Ο Καραγκιόζης ήταν..

....

Η Κοκκινοσκουφίτσα ....

....

Ο Μέγας Αλέξανδρος ....

....

Ποτέ άλλοτε δεν είχαν βρεθεί σε τόσο περίεργη κατάσταση..

....

....

....

....

....

Άρχισαν λοιπόν να σκέφτονται διάφορες λύσεις, ενώ τους συνέβαιναν όλο και πιο απίστευτα πράγματα. ....

....

....

....

....

....

Τελικά, ...

....

....

....

....

....

2. Διαβάστε την παρουσίαση της ταινίας που ακολουθεί και υπογραμμίστε όσες λέξεις ή φράσεις αποτελούν σχόλιο, δηλαδή όσες δείχνουν την προσωπική άποψη του κριτικού:

Το τσίρκο

ΗΠΑ, 1928, διάρκεια 72 λεπτά, ασπρόμαυρο
Σκηνοθεσία: Τσάρλι Τσάπλιν
Παίζουν: Τσάρλι Τσάπλιν, Άλαν Γκαρσία, Μίρνα Κέννεντι

Μια ταινία περισσότερο δραματική παρά κωμική, χάρη στην εξαιρετική επίδειξη του Τσάρλι Τσάπλιν, που ξέρει να κάνει τον κόσμο να γελάει μέσα από τις πιο συγκινητικές καταστάσεις.

Ο ήρωας, ο Σαρλό, ο γνωστός αλητάκος, βρίσκει καταφύγιο σε ένα τσίρκο, διότι τον καταδιώκει η αστυνομία, επειδή νομίζει ότι είναι κλέφτης. Την ώρα του προγράμματος, ο Σαρλό κατρακυλάει στην πίστα. Η εμφάνισή του κάνει το κοινό να γελάει και ο διευθυντής του τσίρκου τον προσλαμβάνει αμέσως ως κλόουν. Ο Σαρλό ερωτεύεται την ιπποκόμο και ο αντίζηλός του προσπαθεί να τον διώξει. Ακολουθεί μια σειρά από απίστευτες περιπέτειες και μερικές καταπληκτικές σκηνές, όπως η πασίγνωστη σκηνή με τον Σαρλό πάνω στο σκοινί του ακροβάτη να δέχεται την επίθεση μαϊμούδων.

Μια ταινία-διαμάντι, γεμάτη χιούμορ, αυθορμητισμό και δράση.

Κυριακάτικα απογεύματα στο Σινέ Φιλίπ, Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς (διασκευή)

3. Διαβάστε το παρακάτω άρθρο και διαλέξτε τις απαραίτητες πληροφορίες για να γράψετε μια σύντομη ανακοίνωση που θα δημοσιευτεί στη σχολική εφημερίδα ή θα τοποθετηθεί στον πίνακα ανακοινώσεων του σχολείου σας, με σκοπό να ενημερώσετε τους συμμαθητές σας.

Τους έβαλαν στην μπούκα

«Σας έχουμε στην... μπούκα!!!» Δεν πρόκειται για λαϊκή έκφραση, αλλά για τον πρωτότυπο τίτλο ενός προγράμματος ξενάγησης στα μυστικά του θεάτρου. Μέχρι τώρα τα παρασκήνια, οι θεατρικοί μηχανισμοί αλλά και οι συντελεστές που εργάζονται πίσω από τη σκηνή πριν και κατά τη διάρκεια κάθε θεατρικής παράστασης ήταν άγνωστοι στο κοινό. Τώρα παιδιά και μεγάλοι έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν τους χώρους του θεάτρου και να γίνουν θεατές μιας απρόοπτης πρόβας.

Καθημερινά στο Βασιλικό Θέατρο - Σκηνή Μελίνα Μερκούρη, στη Θεσσαλονίκη, μαθητές δημοτικών σχολείων αρχίζουν την ξενάγησή τους μπαίνοντας από την πίσω πλευρά στη σκηνή. Η αυλαία ανοίγει και αντικρίζουν την πλατεία και τα άδεια καθίσματα. Κατόπιν μαθαίνουν για τους χώρους της σκηνής, για τα σκηνικά αλλά και τους αθέατους στο κοινό μηχανισμούς: την κουίντα, που χρησιμεύει για να κρύβει από τους θεατές τη θέα προς τα παρασκήνια, ή την μπούκα, το άνοιγμα σε σχήμα Π που βρίσκεται στην οροφή της σκηνής. Με τρόπο ευχάριστο και ζωντανό, συνεχίζεται η ξενάγηση με τη γνωριμία όλων των συντελεστών μιας παράστασης. «Στο τέλος με μια παράσταση, δείχνουμε πώς λειτουργούν όλα αυτά» εξηγεί μια από τις διοργανώτριες του προγράμματος.

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε σχολεία, κυρίως σε μαθητές των μεγάλων τάξεων του δημοτικού. Πραγματοποιείται με τη βοήθεια των αποφοίτων της Σχολής Θεάτρου, κάθε Κυριακή στις 11 το πρωί. Βρείτε λοιπόν απαντήσεις στα ερωτήματα που σας απασχολούν σχετικά με το θέατρο.

Πληροφορίες: στο τηλ...........

εφημερίδα *Τα Νέα*, 18/5/02 (διασκευή)

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

....

....

....

4. Την ερχόμενη εβδομάδα η παρέα σας θα πάει στο θέατρο. Απαντήστε στις απορίες των φίλων σας, για να τους βοηθήσετε να διαλέξουν την κατάλληλη παράσταση από τον κατάλογο που ακολουθεί.

- Πού μπορούμε να παρακολουθήσουμε μουσική παράσταση; ....
- Ποιο έργο είναι σχετικό με αρχαίο μύθο; ....
- Πού μπορούμε να δούμε θέατρο σκιών; ....
- Ποια παράσταση παρουσιάζει παραμύθια; ....
- Σε ποια παράσταση πρωταγωνιστούν μαριονέτες; ....
- Ποιο έργο παίζεται καθημερινά για σχολεία; ....

κατάλογος παιδικών θεάτρων

ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΧΝΩΝ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ Γαρυττού 53, 210-6393341.
«Χορεύτρια με ρόδες», της Σάρα Φροέμπερ. Σκην.: Λ. Γιοβανίδης. Με την Α. Μυλωνάκου. Σάββ.: 3 μ.μ., Κυρ.: 1 μ.μ.

ΚΙΒΩΤΟΣ Πειραιώς 115, δίπλα στο Πιλοποιείο Πουλόπουλου και την Τεχνόπολη, Γκάζι, 210-3417000.
«Πινόκιο». Σκην.: Κάρμεν Ρουγγέρη. Σάββ.: 3 μ.μ., Κυρ.: 11 π.μ., 3 μ.μ.

ΚΝΩΣΟΣ Κνωσού 1και Πατησίων 195, πλ. Αμερικής, 210-8677070, 210-8624463.
«Ο βιολιστής της θάλασσας», μιούζικαλ των Στέφαν Τσάνεφ και Γιούρι Στούπελ. Σκην.: Ισίδωρος Σιδέρης. Κυρ. 11 π.μ., 3 μ.μ.

ΚΟΥΚΛΟΘΕΑΤΡΟ ΚΟΚΟΥ-ΜΟΥΚΛΟΥ Μεγίστης 30-32, Καλλιθέα, 697-8553689, 693-2126015.
«Το τελευταίο χρυσό αυγό του κόσμου», εμπνευσμένο από το παραμύθι του Χρήστου Μπουλώτη. Κυρ. 12 μ.μ.

ΛΑΜΠΕΤΗ Λ. Αλεξάνδρας 106, 210-6463685.
«Προσδεθείτε απογειωνόμαστε», των Γιάννη Καλαντζόπουλου - Μαρίας Μπουράνη. Σκην.: Γ. Καλαντζόπουλος. Παίζουν: Κλ. Καραχάλιου, Ευ. Δημητρίου, Κ. Δαρλάσης. Από τους Παίδες εν Δράσει. Κυρ.: 11 π.μ., 3 μ.μ. Καθημερινά για σχολεία.

ΜΙΝΩΑ Πατησίων 91, 210-8210048.
«Τσιγγάνικη μελωδία», του Μάνου Βενιέρη. Σκην.: Μ. Βενιέρης. Κυρ.: 11 π.μ., 3 μ.μ.

ΜΠΡΟΝΤΓΟΥΑΙΗ Αγ. Μελετίου 61Α, 210-8650250.
«Η μαγική πόλη», του Θανάση Ζήκα. Κυρ.: 11.15 π.μ., 3 μ.μ.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΟΣΜΗΜΑΤΟΣ ΗΛΙΑ ΛΑΛΑΟΥΝΗ Καρυατίδων και Καλλισπέρη 12, Ακρόπολη, 210-9221044.
«Τα Χριστούγεννα στη μελωδοχώρα και το δέντρο της ζωής», ηχοθέατρο από το μουσικό σύνολο ΗχόΜΥΘΟΙ. 23/1, 6, 20/2, 6, 20/3, 3,17/4, στις 12 το μεσημέρι.

ΝΕΟ ΡΙΑΛΤΟ Κυψέλης 54, 210-8218973.
«Ο Θησέας και ο Μινώταυρος... σαν παραμύθι», από το θέατρο Σκιών Ηλία Καρελλά. Κυρ.: 11 π.μ., 3 μ.μ.

ΟΡΦΕΑΣ (ΠΡΩΗΝ ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ) Ιπποκράτους και Πανεπιστημίου, 210-3607127.
«Ο πρίγκιπας και ο φτωχός», του Μαρκ Τουέιν. Σκην.: Βασίλης Μυριανθόπουλος. Παίζουν: Γ. Βουλιανού, Μ. Τσότρας, Γ. Σιδεράς. Κυρ.: 11 π.μ., 3 μ.μ.

ΠΑΙΔΟΤΟΠΟΣ ΓΑΛΑΖΙΑ ΟΝΕΙΡΑ Αργυρουπόλεως 56, 210-9969127.
«Ο Καραγκιόζης και η παρέα του». Πέμ.: 7 μ.μ.

ΠΑΡΑΜΥΘΟΧΩΡΑ Τυρταίου 1 και Αναπαύσεως 14 (Στύλοι Ολυμπίου Διός), 210-9216346, 6932-892946.
«Μια περιπέτεια για το Ρωμαίο», της Μαρίας Παπαγιάννη. Σκην.: Μαρία Παπαγιάννη. Παίζουν: Μ. Παπαγεωργίου, Σπ. Παπαγεωργίου. Κυρ.: 12 μ.
«...Δρόμο παίρνει δρόμο αφήνει...», παραμύθια απ' όλη την Ελλάδα με τη Σάσα Βούλγαρη. Μουσική συνοδεία: Εφη Πολίτη. Στις γιορτές, χριστουγεννιάτικο πρόγραμμα αφήγησης («Ιστορίες για Παγανά και Καρκατζέλια»). Κυρ.: 5 μ.μ.

ΠΕΙΡΑΙΩΣ 131-ΠΑΙΔΙΚΗ ΣΚΗΝΗ Πειραιώς 131, Γκάζι, 210-3426802.
«Ο μάγος του Οζ» του Φρανκ Μπάουμ. Σκην.: Κ. Ρουγγέρη. Σάββ.: 3 μ.μ., Κυρ.: 11 π.μ., 3 μ.μ.

ΠΕΡΙΑΚΤΟΙ Καραολή και Δημητρίου 5, Μαρκόπουλο, 22990-40803.
«Ο τυφλοπόντικας και η κουκουβάγια», του Τσαρλς Ντουφί. Διασκ. Ρ. Αντύπα. Από την παιδική σκηνή του Δημοτικού Θεάτρου Περίακτοι.

ΠΕΡΟΚΕ Οδυσσέως 2, πλ. Καραϊσκάκη, 210-5240040.
«Ο μαγικός κόσμος του Αντερσεν». Σκην.: Μ. Βενιέρης. Κυρ.: 11π.μ., 5 μ.μ.

ΠΟΡΕΙΑ Τρικόρφων 3-5 και 3ης Σεπτεμβρίου 69, πλ. Βικτωρίας, 210-8210991.
«Μαμά πετάω», της Εμμανουέλας Καποκάκη. Σκην.: Εμ. Καποκάκη. Από το Θέτρο Κούκλας Πράσσειν Αλογα. Κυρ.: 12.30 μ.μ.

ΠΟΡΤΑ Μεσογείων 59, 210-7711333.
«Οικογένεια Νώε», των Ξένιας Καλογεροπούλου - Θωμά Μοσχόπουλου. Σκην.: Θωμάς Μοσχόπουλος. Παίζουν: Α. Καλαϊτζίδου, Κ. Κορωναίος, Κ. Μαυρογεώργη Σάββ.: 3 μ.μ., Κυρ.: 11 π.μ., 3 μ.μ.

ΠΡΟΒΑ Ηπείρου 39 και Αχαρνών, 210-8818326.
«Ενα κορίτσι που το έλεγαν Ευρώπη». Σκην.: Μαίρη Ραζή. Παίζουν: Α. Πορφύρη, Μ. Κωνσταντάκη, Α. Χαντζής. Κυρ. 11.30 π.μ.

ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΚΙΩΝ Δωδεκανήσου 37, Ανάκασα Αγ. Αναργύρων, 210-2613501, 210-2629046.
Παράσταση παραδοσιακού Καραγκιόζη.

περιοδικό «On-Off», *Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία*, τεύχος 99, 23/1/05

5. Συμπληρώστε τα ρήματα στον σωστό χρόνο.

Για περισσότερα από είκοσι χρόνια, ο θαρραλέος κινηματογραφιστής Νικολά Βανιέ .... (ταξιδεύω) στα κρύα κλίματα του Βορρά. Πρόσφατα, ... (καλύπτω) 8.600 χιλιόμετρα από την Αλάσκα μέχρι το Κεμπέκ του Καναδά. Κατά τη διάρκεια αυτού του ταξιδιού, ... (συναντάω) τον πρωταγωνιστή του ντοκιμαντέρ του, έναν πενηντάχρονο άντρα που .... (θεωρούμαι) ο τελευταίος παγιδευτής θηραμάτων του κόσμου. Στο προηγούμενο ντοκιμαντέρ «Τα ταξιδιάρικα πουλιά» μάς .... (περιγράφω) την ομορφιά της φύσης, ενώ τώρα, με τον «Τελευταίο κυνηγό», ... (αναφέρομαι) στη σχέση του ανθρώπου με τη φύση.

Αν και .... (γεννιέμαι) στη Σενεγάλη, ο Βανιέ από μικρός .... (εκφράζω) το ενδιαφέρον του για τα κλίματα του Βορρά και τη δύσκολη και πρωτόγονη επιβίωση. Εδώ και είκοσι χρόνια .... (απαρνιέμαι) τις ανέσεις του δυτικού πολιτισμού και .... (εξερευνώ) τον τρόπο ζωής στον Βόρειο Πόλο. .... (περνάω) δύσκολους χειμώνες κάτω από απαιτητικές συνθήκες, ... (συμβιώνω) με εκτροφείς ταράνδων στη Σιβηρία, ... (αντιμετωπίζω) πολικές αρκούδες και λύκους, ... (χτίζω) ιγκλού και .... (διανύω) αχανείς χιονισμένες εκτάσεις με τη βοήθεια εκπαιδευμένων σκύλων.

Το πανέμορφο αυτό ντοκιμαντέρ .... (μαγεύω) τους λάτρεις της φύσης όπου .... (προβάλλομαι) ως τώρα.

περιοδικό *Show Biz*, τεύχος 16, Ιαν.-Φεβρ. 2005

TETRADIO (TEYX. B).QXD 10-06-04 01:51 Page 45

6. Υπογραμμίστε τους χρονικούς προσδιορισμούς στο παρακάτω κείμενο:

Εννέα το πρωί ανηφορίζω την οδό Ακαδημίας. Λίγο πριν στρίψω στην Ιπποκράτους, ένα πολύχρωμο ποτάμι από πιτσιρίκια μού κόβει τη φόρα. Κατευθύνονται στο Παιδικό Στέκι της Εθνικής Λυρικής Σκηνής. Λίγα λεπτά αργότερα, το θέατρο θυμίζει προαύλιο δημοτικού σχολείου σε ώρα διαλείμματος. Παιδιά τρέχουν πάνω κάτω, γελάνε, ενώ την ίδια στιγμή οι δάσκαλοι και οι ταξιθέτριες προσπαθούν να τα βάλουν στις θέσεις τους. Ταυτόχρονα, στα παρασκήνια οι ηθοποιοί ετοιμάζονται για άλλη μια «δύσκολη» αποστολή.

Κάποια στιγμή τα φώτα σβήνουν και ο πλανόδιος παραμυθάς βγαίνει στη σκηνή και αρχίζει αμέσως να διηγείται την ιστορία του. Σε όλη τη διάρκεια του έργου, οι εξαιρετικοί ηθοποιοί, τα πολύχρωμα φώτα, τα εντυπωσιακά σκηνικά και κουστούμια, οι γλυκές μελωδίες και τα τραγούδια έχουν μαγέψει τα παιδιά. Τα πιτσιρίκια, με μάτια γουρλωμένα και στόματα μισάνοιχτα, καταπίνουν συνεχώς αχόρταγα τις εικόνες.

Στο τέλος της παράστασης σηκώνονται όρθια και χειροκροτούν για πολλή ώρα με ενθουσιασμό. Στα μάτια τους, όταν φεύγουν, καθρεφτίζεται η χαρά από τη μοναδική εμπειρία που μόλις είχαν. Την άλλη μέρα, όπως και τις επόμενες, το σκηνικό θα είναι ακριβώς το ίδιο: εκατοντάδες μικροί θεατές θα παρασύρονται σε ένα απολαυστικό δίωρο θεατρικό ταξίδι.

περιοδικό «Κ», *Η Καθημερινή*, τεύχος 85, 16/1/05 (διασκευή)

TETRADIO (TEYX. B).QXD 10-06-04 01:51 Page 46

7. Μπορείτε να συνδέσετε τις δυο προτάσεις με τη βοήθεια της λέξης που είναι τυπωμένη με έντονα γράμματα; Για να το κάνετε, βάλτε τα ρήματα στο σωστό τύπο και αλλάξτε ό,τι χρειάζεται.

Δείτε το παράδειγμα:

(Ακούγομαι) το κουδούνι για την έναρξη της παράστασης. (Μπαίνω) στο θέατρο χτες βράδυ. ***Ενώ***

⇒ *Ακούστηκε το κουδούνι για την έναρξη της παράστασης ενώ μπαίναμε στο θέατρο χτες βράδυ.*

- Ο μεγάλος αυτός ηθοποιός (ζω) πολλά χρόνια στο εξωτερικό. (Επιστρέφω) στην Ελλάδα για μόνιμη εγκατάσταση. ***Πριν***

⇒ ....

....

- Τα φώτα (σβήνω). (Ξεκινώ) η προβολή της ταινίας. ***Μόλις***

⇒ ....

- Τα γυρίσματα της ταινίας (ολοκληρώνομαι). (Πιάνω) ξαφνική μπόρα. ***Τη στιγμή που***

⇒ ....

....

- Ο δάσκαλος (ανακοινώνω) την επίσκεψη στο θέατρο. Όλη η τάξη (ζητωκραυγάζω). ***Όταν***

⇒ ....

....

- Ο θίασος (βρίσκομαι) σε περιοδεία. Ο σκηνοθέτης (ετοιμάζω) την επόμενη παράσταση. ***Όσον καιρό***

⇒ ....

....

- (Αρχίζω) η προβολή της ταινίας. Ο Νίκος (δε σταματάω) να κοιμάται. ***Από την ώρα που***

⇒ ....

....

TETRADIO (TEYX. B).QXD 10-06-04 01:51 Page 47

8. Συμπληρώστε τους τύπους που λείπουν.

Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
ο ....ηθοποιός	οι δημοφιλείς..
του..	των..
το..	τους..
η μυστηριώδης ηρωίδα	οι..ηρωίδες
της..	των..
τη..	τις..
το.. σκηνικό	τα..
του..	των μεγαλοπρεπών ....
το..	τα..

9. Συμπληρώστε τα κενά με τους σωστούς τύπους του επιθέτου πολύς και του επιρρήματος πολύ.

Η ουρά ήταν μεγάλη και μας πήρε .... ώρα να φτάσουμε στο ταμείο. Στην ταινία είχε γίνει .... μεγάλη διαφήμιση και .... κόσμος ήθελε να την παρακολουθήσει. Βασικός λόγος ήταν η συμμετοχή .... αστέρων του κινηματογράφου. .... κριτικοί έγραψαν εγκωμιαστικά σχόλια, ενώ τα γυρίσματά της κράτησαν .... μήνες και το κόστος ήταν .... υψηλό. Σε αρκετές μάλιστα χώρες, τα εισιτήρια είχαν εξαντληθεί............................. εβδομάδες πριν.

κείμενο της συγγραφικής ομάδας

10. Βρείτε ποια ουσιαστικά προσδιορίζονται από τα επίθετα (και τις παθητικές μετοχές με λειτουργία επιθέτου) του κειμένου και συμπληρώστε τον πίνακα.

Το «Πολικό Εξπρές» είναι ένα ονειρεμένο ψηφιακό κινηματογραφικό παραμύθι. Ένα αγοράκι που αρνείται την ύπαρξη του Αϊ-Βασίλη μπαίνει στο τρένο για τον απομακρυσμένο αρκτικό κύκλο και μέσα από το μαγικό, περιπετειώδες ταξίδι ξαναβρίσκει την αγνή πίστη του στο όνειρο. Βασισμένη σε ένα πολυδιαβασμένο χριστουγεννιάτικο βιβλίο, η εντυπωσιακή ταινία δίνει στον Αϊ-Βασίλη τη σωστή, συμβολική του διάσταση: εκείνο που πρέπει να πιστέψουμε πρώτα απ' όλα είναι το όνειρο, το «ταξίδι». Ο πραγματικός προορισμός, το δώρο απ' το σάκο, είναι μέσα μας και συνεχίζει να υπάρχει όσο το πιστεύουμε.

περιοδικό *Σινεμά*, τεύχος 163, Ιαν. 2005

Επίθετα και μετοχές	Ουσιαστικά

TETRADIO (TEYX. B).QXD 10-06-04 01:51 Page 49

11. Διαβάστε την παρακάτω κινηματογραφική κριτική και συμπληρώστε τα κενά με επίθετα που έχουν την ίδια ρίζα με τη λέξη στην παρένθεση:

Το αγόρι που έκλαιγε χωρίς λόγο

Η ταινία αναφέρεται στη ζωή ενός μικρού .... (επαρχία) χωριού στη δεκαετία του '80. Η .... (τρυφερότητα) ιστορία περιστρέφεται γύρω από μια .... (γελώ) συντροφιά δεκαπεντάχρονων παιδιών, της οποίας .... (κέντρο) πρόσωπα είναι η Αντιγόνη και ο Αλέξης. Γύρω από αυτούς ξετυλίγονται και αναπτύσσονται οι .... (δεύτερος) χαρακτήρες των γονιών, των συγγενών και των............................ (κοντά) φίλων. Η Αντιγόνη ταράζει με την .... (ανατρέπω) στάση της το .... (γαλήνη) κόσμο του Αλέξη και της παρέας του και τον αναστατώνει με τον .... (τιθασεύω) χαρακτήρα της.

Η .... (συγκινώ) ταινία είναι μια .... (νοσταλγία) ματιά στην όμορφη .... (εφηβεία) ηλικία και τις πρώτες .... (νέος) αγωνίες. Η .... (δροσιά) σκηνοθεσία του Κωνσταντίνου Χαραλάμπους και οι .... (πείθω) ερμηνείες των νεαρών πρωταγωνιστών κάνουν την ταινία .... (ξεχωρίζω).

φυλλάδιο Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου

TETRADIO (TEYX. B).QXD 10-06-04 01:51 Page 50

12. Πολλές εκφράσεις που έχουν σχέση με το θέατρο χρησιμοποιούνται με μεταφορική σημασία. Βρείτε τι δηλώνουν.

- παίζει θέατρο → ....
- οι μάσκες έπεσαν → ....
- η αυλαία έπεσε → ....
- ο από μηχανής θεός → ....

13. Το κείμενο χρειάζεται περισσότερη ζωντάνια. Προσθέστε δικές σας παρομοιώσεις.

- Αν και ήταν μια σχολική παράσταση, όλα τα παιδιά έπαιξαν σαν ....
- Ο σκηνοθέτης συντόνιζε όλους τους συντελεστές του έργου σαν.................................... ....που διευθύνει μια ορχήστρα.
- Σε έναν τόσο καλό θίασο, η κακή ηθοποιία του τον έκανε να ξεχωρίζει σαν ....
- Μόλις έμαθε ότι θα έβλεπαν την αγαπημένη του ταινία το βράδυ, έφυγε σαν .... για να το ανακοινώσει στους φίλους του.
- Τα νέα έπεσαν σαν... Όλοι έμειναν άφωνοι.

TETRADIO (TEYX. B).QXD 10-06-04 01:51 Page 51

14. Όταν πληκτρολογούμε ένα κείμενο στον υπολογιστή, για να μην υπάρχουν μεγάλα κενά ανάμεσα στις λέξεις, χρειάζεται να κάνουμε συλλαβισμό . Δοκιμάστε το στο παρακάτω κείμενο:

Η ταινία «Ψύλλος» του Δημήτρη Σπύρου βραβεύτηκε ως η καλύτερη ευρωπαϊκή ταινία για παιδιά και νέους το 1989. «Ψύλλος» είναι το όνομα μιας χειρόγραφης εφημεριδούλας που εκδίδει και συντάσσει ένας δωδεκάχρονος μαθητής σε ένα απομονωμένο χωριό της ορεινής Ολυμπίας, ο Ηλίας. «Ψύλλος» είναι όμως κι ο ίδιος ο μικρός Ηλίας, γιατί είναι τόσο πολύ ταυτισμένος με την εφημερίδα του, ώστε κανείς πια δεν τον φωνάζει με το πραγματικό του όνομα. Κι όπως λέει κι ο ίδιος, «ο Ψύλλος είναι τα ταξίδια που θέλω να κάνω, τα φτερά που με βοηθούν να πετάξω μακριά από το μικρό μου χωριό».

Κυριακάτικα απογεύματα στο Σινέ Φιλίπ, Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς (διασκευή)

Η ταινία «Ψύλλος» του Δημήτρη Σπύ-
....
....
....
....
....
....
....

....
....
....
....
....
....
....
....

TETRADIO (TEYX. B).QXD 10-06-04 01:51 Page 52

15. Στο παρακάτω κείμενο συμπληρώστε στο κενό, ανάλογα με το νόημα, την κατάλληλη συνώνυμη ή αντώνυμη (αντίθετη) λέξη με αυτή που δίνεται στην παρένθεση:

Πολλές φορές παρατηρούμε στην οθόνη .... (μεγάλος) παιδιά να παίζουν σαν .... (μικρός). Από πολύ .... (αργά), οι κυνηγοί ταλέντων αναζητούσαν .... (ευχάριστος) πρόσωπα που θα μπορούσαν να κερδίσουν το .... (αδιαφορία) του κοινού. Πολλά από αυτά τα παιδιά εξελίχθηκαν .... (σύντομα) σε «παιδιά-θαύματα». Η καθημερινότητα όμως αυτών των .... (ενήλικος) δεν ήταν πάντοτε .... (απλός). Ένα από αυτά τα παιδιά, ο Τζάκι Κούπερ, έλεγε το 1930: «Στο τέλος μιας .... (κοπιαστικός) μέρας έπρεπε για τις ανάγκες της ταινίας να βάλω τα κλάματα. Προσπάθησα αλλά δεν έχυσα ούτε ένα δάκρυ. Ο σκηνοθέτης φώναζε .... (αγριεμένα) πως ήμουν ένας .... (ταλαντούχος) ηθοποιός. Αυτό συνέβαινε .... (διαρκώς). Βέβαια, όσο μεγάλωνα, βελτιωνόμουν και κέρδιζα .... (λιγότερα) χρήματα και φήμη. Όμως, το τίμημα ήταν πολύ .... (φτηνός): δεν είχα πολλούς φίλους, δεν προλάβαινα να παίξω. Όλοι με πίεζαν κι έπρεπε να είμαι .... (άψογος)».

Τελικά, όσο μαγικός φαίνεται ο κόσμος του κινηματογράφου από .... (κοντά), τόσο σκληρός είναι στην πραγματικότητα.

Γ. Τσιαμπόκαλου, περιοδικό «Ερευνητές», *Η Καθημερινή*, τεύχος 275, 8/5/04

Ενότητα 16

Μουσεία Μουσεία Μουσεία Μουσεία

1. Γνωρίζετε ίσως ότι ένα μεγάλο μέρος των γλυπτών του Παρθενώνα αφαιρέθηκε από τον λόρδο ΄Ελγιν και βρίσκεται στο Βρετανικό Μουσείο. Αποτέλεσμα είναι να μην μπορεί να θαυμάσει κανείς ολόκληρο αυτό το αριστούργημα της τέχνης, γιατί άλλα μέρη του εκτίθενται στο Λονδίνο και άλλα στην Αθήνα, όπως βλέπετε και στη φωτογραφία.

Η τάξη σας ετοιμάζει μια επιστολή προς τον διευθυντή του Βρετανικού Μουσείου, με σκοπό να ζητήσει την επιστροφή των μαρμάρων του Παρθενώνα. Συμπληρώστε το κείμενο της επιστολής και μην ξεχάσετε να χρησιμοποιήσετε αιτιολογικές προτάσεις για να υποστηρίξετε τις απόψεις σας.

Αξιότιμε κύριε διευθυντή,

Είμαστε ....

και σας απευθύνουμε αυτή την επιστολή για να ....

....

Πρώτα απ' όλα, για τον ελληνικό λαό τα μάρμαρα του Παρθενώνα είναι πολύ σημαντικά, γιατί ....

....

Πώς θα νιώθατε εσείς αν από τη Μεγάλη Βρετανία ....

....;

Επίσης, ο επισκέπτης της Ακρόπολης δεν μπορεί να ....

....,

διότι ....

Επιπλέον, πιστεύουμε ότι το νέο Μουσείο της Ακρόπολης είναι ο κατάλληλος χώρος για να φιλοξενηθούν τα γλυπτά του Παρθενώνα, επειδή ....

....

Για όλους αυτούς τους λόγους, ...

....

Ελπίζουμε να λάβετε υπόψη σας την επιστολή μας.

Με εκτίμηση

2. Είστε δημοσιογράφος και ο διευθυντής του Αρχαιολογικού Μουσείου σάς κάλεσε για να σας ενημερώσει για την ανακαίνιση που έγινε στους χώρους του Μουσείου και σας έδωσε ένα διαφημιστικό φυλλάδιο. Καθώς γράφετε το άρθρο σας στην εφημερίδα, μετατρέπετε την ενεργητική σύνταξη του διαφημιστικού φυλλαδίου σε παθητική, ώστε να τονίσετε την πράξη (τις αλλαγές που έγιναν στο Μουσείο) και όχι το υποκείμενο (ποιος τις έκανε). Κάντε επίσης όσες άλλες αλλαγές είναι απαραίτητες.

«... Το Μουσείο των Μουσείων ανοίγει. Λαμπερό όσο ποτέ άλλοτε, σας υποδέχεται ξανά, με τα παλιά και νέα εκθέματά του. Πραγματοποιήσαμε πολλές αλλαγές: συντηρήσαμε τα παλαιότερα αντικείμενα, γυαλίσαμε τα δάπεδα, τοποθετήσαμε κλιματισμό και ηλεκτροφωτισμό, ανοίξαμε παράθυρα που ήταν κλειστά για να φωτίσουμε τον χώρο, επενδύσαμε τα τζάμια με φίλτρα, βάψαμε όλους τους τοίχους και αντικαταστήσαμε όλες τις επιγραφές με καινούριες. Επίσης, δημιουργήσαμε νέα είσοδο και τοποθετήσαμε ένα γυάλινο ασανσέρ για τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Όλοι οι εργαζόμενοι αφιερώσαμε μέρες και νύχτες για να μετατρέψουμε το παλιό μουσείο σε έναν χώρο πιο ελκυστικό στο πλατύ κοινό. Από σήμερα, το μουσείο προβάλλει τα εκθέματα, την ιστορία και τον πολιτισμό μας με πιο σύγχρονο τρόπο. Φιλοξενεί αντικείμενα υψηλής τέχνης από όλες τις περιόδους του ελληνισμού. Αγάλματα που φαίνονται καινούρια πάνω σε νέες μαρμάρινες βάσεις διακοσμούν τις αίθουσές του. Το νέο μουσείο λοιπόν καλεί τους επισκέπτες του να το απολαύσουν και να γνωρίσουν ξανά τον ελληνικό πολιτισμό».

περιοδικό «7», *Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία*, τεύχος 136, 27/6/04

....

....

....

....

....

3. Περπατάτε στους δρόμους της Αθήνας και ξαφνικά μια παρέα τουριστών σάς ζητάει πληροφορίες για να επισκεφτεί την Ακρόπολη. Βρίσκεστε στην πλατεία Ηρώων, στην περιοχή του Ψυρρή. Με τη βοήθεια του χάρτη, δώστε τις κατάλληλες οδηγίες, ώστε να φτάσουν με τον πιο σύντομο τρόπο στην Ακρόπολη. Αν θέλετε, μπορείτε να βρείτε περισσότερες πληροφορίες για τα μνημεία που θα δουν πάνω στον Ιερό Βράχο της Ακρόπολης (για το σκοπό αυτό, αναζητήστε στην εγκυκλοπαίδεια, σε άλλα βιβλία ή στο διαδίκτυο τις σχετικές πληροφορίες).

Για τις οδηγίες, προσπαθήστε να χρησιμοποιήσετε όσες περισσότερες από τις παρακάτω λέξεις μπορείτε:

κατευθύνομαι, στρίβω, περνάω, προχωρώ, διασχίζω, ακολουθώ, ανεβαίνω

δεξιά, αριστερά, ευθεία, απέναντι, μπροστά, παράλληλα

δρόμος, λεωφόρος, στενό, διασταύρωση, πλατεία, σκαλιά

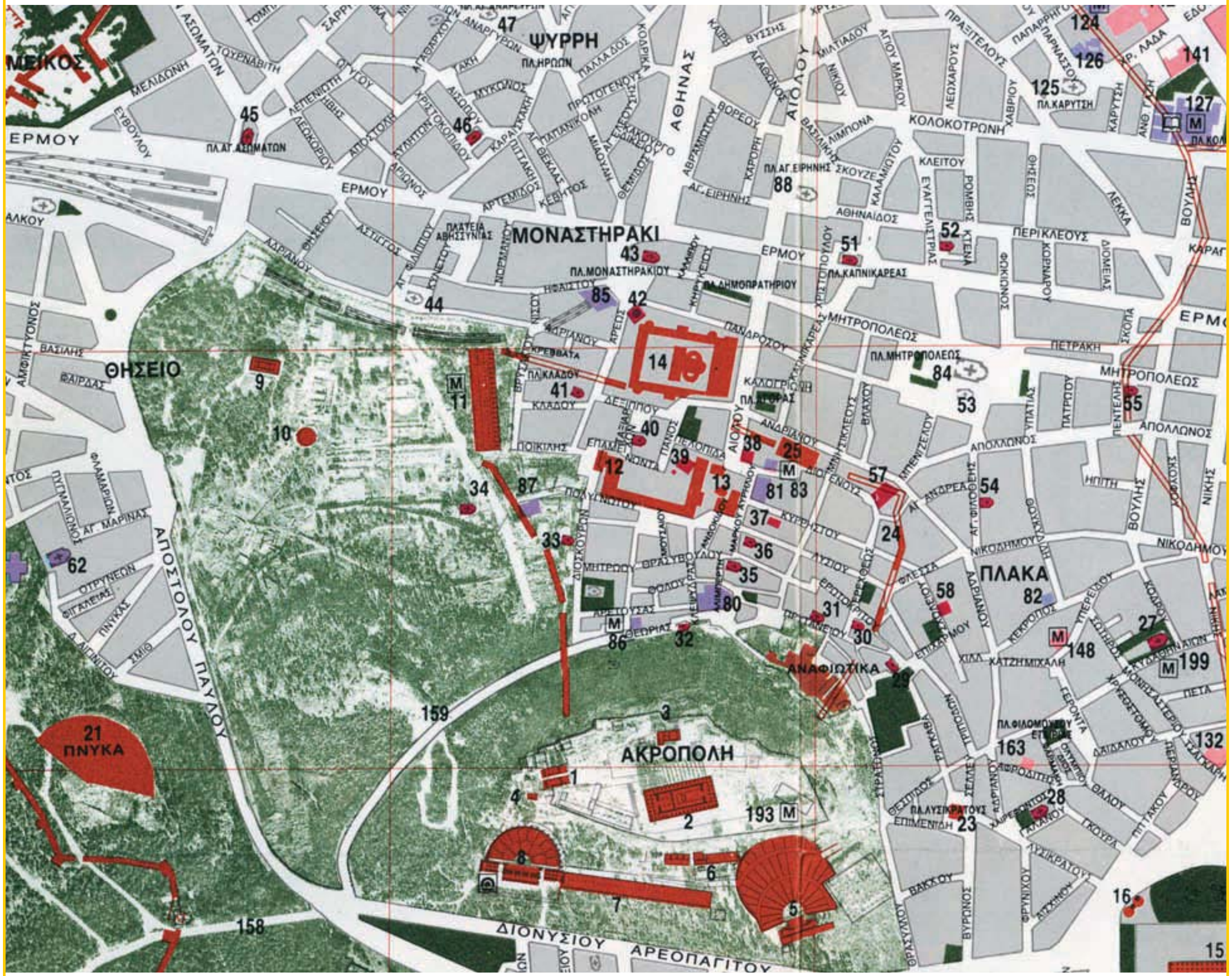

Ιστορικός χάρτης της Αθήνας, Υπουργείο Πολιτισμού

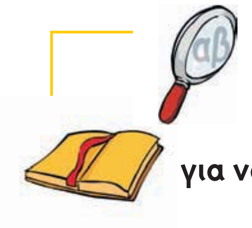

4. Η παρακάτω αφήγηση δεν είναι πλήρης γιατί έχουν αφαιρεθεί οι αιτιολογικές προτάσεις. Μπορείτε να τις βάλετε στη σωστή τους θέση για να μάθετε τι ακριβώς έγινε στην Εθνική Πινακοθήκη;

Η χτεσινή επίσκεψή μας στην Πινακοθήκη θα μας μείνει αξέχαστη. Καθυστερήσαμε να φτάσουμε. Ο ξεναγός μάς έψαχνε όλη την ώρα. Κάποια στιγμή χτύπησε ο συναγερμός. Από την ξενάγηση δεν καταλάβαμε και πολλά πράγματα. Ο φύλακας απείλησε να μας διώξει. Ένας επισκέπτης μάς έβαλε τις φωνές. Στην επιστροφή, ο διευθυντής μάς ανακοίνωσε ότι θα χάσουμε την επόμενη επίσκεψη.

- γιατί περνούσαμε διαρκώς μπροστά από τη φωτογραφική του μηχανή
- γιατί κάποιος άγγιξε έναν πολύτιμο πίνακα
- επειδή ενοχλούσαμε με τις φωνές μας
- επειδή ακολουθήσαμε μια ομάδα ξένων τουριστών
- επειδή η συμπεριφορά μας δεν ταίριαζε σε μαθητές
- γιατί δύο μαθητές δεν έφτασαν στην ώρα τους στο σχολείο
- διότι τίποτα δεν πήγε καλά
- γιατί διασκορπιστήκαμε στις αίθουσες

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

5. Οι τρεις φίλοι πήγαν σ' ένα μουσείο. Συμπληρώστε τους διαλόγους για να φτιάξετε μια δική σας αστεία ιστορία.

περιοδικό «Ερευνητές, *Η Καθημερινή*, τεύχος 249, 8/11/03

6. Στις παρακάτω επιγραφές από ένα μουσείο, διακρίνετε ποια ρήματα είναι μεταβατικά και ποια αμετάβατα και σημειώστε τα αντικείμενα των μεταβατικών ρημάτων:

- Σας παρακαλούμε, μην καπνίζετε
- Παρακαλούμε, μην αγγίζετε τα εκθέματα
- Μη χρησιμοποιείτε φωτογραφικές ή κινηματογραφικές μηχανές
- Αφήστε τις τσάντες σας στον ειδικό χώρο
- Μη θορυβείτε
- Ακολουθείτε τις οδηγίες των φυλάκων
- Το Μουσείο κλείνει στις 6 μ.μ.
- Σεβαστείτε τον χώρο

Αμετάβατα	Μεταβατικά	Αντικείμενα

7. Στο παρακάτω κείμενο χωρίστε τις προτάσεις, βρείτε τους κύριους όρους και σημειώστε τους στον πίνακα που ακολουθεί:

Ο αρχαιολογικός χώρος της Βεργίνας περιλαμβάνει την αρχαία πόλη και το νεκροταφείο της. Η αρχαία πόλη ήταν ανοιχτή μόνο από την πλευρά του κάμπου. ΄Ενα τείχος την περιέβαλλε, αλλά σήμερα δεν είναι ορατό. Μέσα στην αρχαία πόλη κυριαρχούν το ανάκτορο και το θέατρο.

Το ανάκτορο είναι το πρώτο μνημείο της περιοχής και εντυπωσιάζει τον επισκέπτη. Εδώ κατοικούσαν τα μέλη της βασιλικής οικογένειας. Το αρχαίο θέατρο βρίσκεται κοντά στο ανάκτορο και ανακαλύφθηκε το 1982. Τέλος, πολύ σημαντικά είναι τα νεκροταφεία, όπου βρέθηκαν οι βασιλικοί τάφοι. Ο τάφος του Φιλίππου του Β΄, πατέρα του Μεγάλου Αλεξάνδρου, είναι ο πιο σημαντικός από όλους.

ΒΕΡΓΙΝΑ, Περιδιαβάζοντας τον αρχαιολογικό χώρο, Υπουργείο Πολιτισμού

Πρόταση	Υποκείμενο	Ρήμα	Αντικείμενο	Κατηγορούμενο
1η				
2η				
3η				
4η				
5η				
6η				
7η				
8η				
9η				
10η				
11η				
12η				
13η				

8. Βρείτε τα δέκα κρυμμένα αντικείμενα του μουσείου.

Α	Σ	Σ	Δ	Ψ	Γ	Τ	Τ	Φ	Η	Ω	Ξ
Σ	Ε	Κ	Θ	Ε	Μ	Α	Τ	Α	Σ	Δ	Ι
Χ	Φ	Θ	Α	Ω	Κ	Ζ	Σ	Ι	Ξ	Ε	Ο
Χ	Ρ	Ι	Δ	Φ	Α	Χ	Δ	Ρ	Θ	Π	Δ
Γ	Α	Γ	Α	Λ	Μ	Α	Τ	Ι	Δ	Ι	Ο
Υ	Μ	Ι	Φ	Γ	Α	Ψ	Φ	Σ	Φ	Γ	Ψ
Υ	Φ	Ο	Γ	Η	Λ	Ω	Γ	Θ	Ε	Ρ	Ω
Ξ	Ο	Ο	Τ	Ξ	Κ	Β	Η	Ρ	Σ	Α	Ν
Ι	Ρ	Π	Υ	Ν	Ω	Ν	Θ	Ο	Α	Φ	Α
Κ	Ε	Β	Ι	Β	Τ	Μ	Ξ	Ν	Χ	Ε	Σ
Ο	Α	Ν	Α	Γ	Λ	Υ	Φ	Ο	Ζ	Σ	Π
Π	Σ	Ε	Ο	Μ	Ι	Λ	Ι	Σ	Ω	Α	Ι
Π	Η	Α	Γ	Γ	Ε	Ι	Ο	Θ	Ν	Φ	Δ
Μ	Ν	Ρ	Π	Θ	Η	Ξ	Ο	Κ	Ξ	Ξ	Α
Κ	Ο	Σ	Μ	Η	Μ	Α	Τ	Α	Π	Γ	Λ
Μ	Η	Ρ	Ξ	Κ	Ρ	Υ	Π	Χ	Ι	Τ	Υ
Λ	Κ	Ψ	Η	Φ	Ι	Δ	Ω	Τ	Ο	Κ	Ρ

9. Πολλές λέξεις που χρησιμοποιούμε σήμερα έχουν τη ρίζα τους στα αρχαία ελληνικά. Βρείτε τι σημαίνουν οι παρακάτω λέξεις και πώς σχηματίστηκαν:

- κλεψύδρα
- υδραγωγείο
- ακρόπολη
- περικεφαλαία
- μελανόμορφο
- πανοπλία
- περιστύλιο
- εξοστρακισμός
- Φίλιππος
- συμπόσιο

Ενότητα 17

Πόλεμος και ειρήνη

1. **Γράψτε μια παράγραφο για τα συναισθήματα και τις σκέψεις που σας προκαλεί η φωτογραφία.**

2. Οι παράγραφοι μπερδεύτηκαν. Μπορείτε να τις αριθμήσετε ώστε να φανεί η σωστή τους σειρά;

Ακόμα κι εκείνοι που στην αρχή δεν έβλεπαν με κακό μάτι τους πρασινομάλληδες αρχίζουν να λένε ότι, αν όλοι οι άνθρωποι με πράσινα μαλλιά έφευγαν από τη χώρα, θα υπήρχαν πιο πολλές θέσεις εργασίας. Στις εφημερίδες και στην τηλεόραση κανένας δε λέει ότι όλα αυτά είναι ανοησίες. Ωστόσο, υπάρχουν πολλοί που δε συμφωνούν μ' αυτούς που θέλουν να διώξουν τους πρασινομάλληδες. Μα δεν κάνουν τίποτα. Τους απασχολούν άλλα προβλήματα και σκέφτονται ότι όλα τούτα σε λίγο θα καταλαγιάσουν.	
Να τι έγινε σε μια φτωχή χώρα, όπου πολλοί άνθρωποι είναι άνεργοι. Οι κάτοικοι αυτής της χώρας είναι δυστυχισμένοι. Κανένας δεν ξέρει τι πρέπει να γίνει για να καλυτερέψουν τα πράγματα. Οι άνθρωποι μέσα στην απελπισία τους φαντάζονται ότι κάποιοι φταίνε για τη δυστυχία τους.	
Ίσως κάποιος να είχε διαβάσει μια ιστορία που έλεγε ότι οι πρασινομάλληδες ήταν πιο πλούσιοι από τους άλλους ή ότι είχανε μια μεταδοτική αρρώστια ή ότι όλοι ήταν κλέφτες... δεν το ξέρουμε. Όμως το αποτέλεσμα είναι ότι μια φορά την εβδομάδα όλοι παίρνουν μέρος σε μια μεγάλη διαδήλωση, απαιτώντας από την αστυνομία να διώξει από τη χώρα όλους τους πρασινομάλληδες.	
Ωστόσο, κάθε εβδομάδα όλο και περισσότεροι πηγαίνουν στη διαδήλωση ενάντια στους πρασινομάλληδες και μέσα σε μερικούς μήνες έχουν γίνει τόσο πολλοί, που οι άνθρωποι με πράσινα μαλλιά δεν τολμάνε πια να βγουν από τα σπίτια τους. Όταν βγαίνουν, τους κυνηγάνε. Έχει αρχίσει πόλεμος.	
Πολλές φορές οι άνθρωποι, όταν κάτι δεν πάει καλά και δεν υπάρχει λύση, αναζητούν κάποιον ένοχο. Αυτή τη φορά, χωρίς να ξέρει κανείς τον λόγο, οι ένοχοι που διάλεξαν οι άνθρωποι είναι οι πρασινομάλληδες.	

Μπ. Λαμπέ - Μ. Πυές, *Ο πόλεμος και η ειρήνη*, εκδ. Άγκυρα, Αθήνα, 2002 (διασκευή)

3. Αφού διαβάσατε την προηγούμενη ιστορία, αποφασίζετε να γράψετε ένα άρθρο στη σχολική εφημερίδα με σκοπό να δείξετε πόσο επικίνδυνο φαινόμενο είναι ο ρατσισμός και πώς μπορεί να οδηγήσει σε πόλεμο. Για να πείσετε, μπορείτε να αναφερθείτε και στην ακόλουθη αληθινή ιστορία:

«σύγχρονες» ιστορίες ρατσισμού

Καυτά δάκρυα έτρεχαν από τα μάτια της δεκαπεντάχρονης Λορέιν Νισέιν καθώς διηγιόταν την τραυματική εμπειρία της στην Παγκόσμια Διάσκεψη κατά του Ρατσισμού, της Ξενοφοβίας και της Μισαλλοδοξίας, που πραγματοποίησαν τα Ηνωμένα Έθνη στο Ντέρμπαν στις αρχές του μήνα. Ένας λευκός καταστηματάρχης στη Νότια Αφρική κατηγόρησε τη νεαρή Λορέιν ότι έκλεψε από το μαγαζί του μερικά ρούχα και αποφάσισε να πάρει τον νόμο στα χέρια του. Τι έκανε, λοιπόν, για να την τιμωρήσει; Την περιέλουσε από πάνω μέχρι κάτω με λευκή μπογιά. Τα σχόλια είναι μάλλον περιττά.

περιοδικό «Ερευνητές», *Η Καθημερινή*, τεύχος 139, 28/9/01

Μην ξεχάσετε να διαλέξετε έναν τίτλο που να τραβάει την προσοχή και να χρησιμοποιήσετε:

- **επιχειρήματα**
- **φράσεις που δείχνουν τα συναισθήματά σας** ή προκαλούν συναισθήματα σε αυτόν που θα διαβάσει το άρθρο
- **λέξεις που δηλώνουν την άποψή σας** (π.χ. νομίζω, πιστεύω, κατά τη γνώμη μου)
- **αιτιολογικές, τελικές και αποτελεσματικές προτάσεις**
- **απρόσωπα ρήματα**

4. Μετατρέψτε τις επαυξημένες προτάσεις σε απλές, για να τις χρησιμοποιήσετε σε τίτλους φωτογραφιών σε εφημερίδα.

Για παράδειγμα: *Αναχωρούν αύριο αεροπορικά από τη Θεσσαλονίκη οι εθελοντές Έλληνες γιατροί για το Ιράκ.* ⇒ *Αναχωρούν οι γιατροί.*

- *Συνεχίζει ο ΟΗΕ για τέταρτη ημέρα τις ειρηνευτικές προσπάθειες με σκοπό τον τερματισμό των συγκρούσεων στη Δυτική Αφρική.*

⇒ ....

- *Εγκαινιάζεται αύριο στις 6 στο Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου παιδική έκθεση ζωγραφικής με θέμα την ειρήνη.*

⇒ ....

- *Μαραθώνιο οικονομικής ενίσχυσης για τα παιδιά του πολέμου διοργανώνει η UNICEF την ερχόμενη Παρασκευή.*

⇒ ....

- *Τα παιδιά διατρέχουν τεράστιο κίνδυνο από τις νάρκες σε 90 χώρες.*

⇒ ....

- *Στην αρχαιότητα, κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων οι πόλεμοι σταματούσαν και επικρατούσε η ολυμπιακή εκεχειρία.*

⇒ ....

- *50 εκατομμύρια πρόσφυγες περιπλανιούνται από τόπο σε τόπο εξαιτίας των πολέμων στον πλανήτη μας.*

⇒ ....

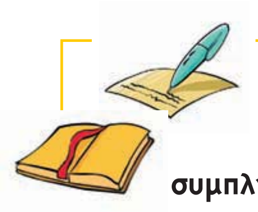

5. Είστε δημοσιογράφος και πήρατε ένα επείγον σύντομο μήνυμα. Έχετε τώρα να γράψετε την είδηση, προσθέτοντας δικές σας λεπτομέρειες και συμπληρώνοντας τους προσδιορισμούς που χρειάζονται, όπως στο παράδειγμα.

Τελευταίες πληροφορίες σήμερα πρωί. Στρατεύματα κοντά σε πόλεις. Πτήσεις αεροσκαφών. Απειλή για αμάχους. Ήχοι όπλων. Κάτοικοι πανικόβλητοι. Εγκατάλειψη κατοικιών. Ετοιμασίες αναχώρησης. Ανάγκη ανθρωπιστικής βοήθειας. Έλλειψη τροφίμων, νερού. Κίνδυνοι επιδημιών. Νοσοκομεία κατεστραμμένα. Προσπάθειες ΟΗΕ για ειρήνευση.

Σήμερα το πρωί οι τελευταίες πληροφορίες αναφέρουν ότι τα στρατεύματα έχουν πλησιάσει στις πόλεις και ....

....

....

....

....

....

....

....

6. Οι παρακάτω τίτλοι εφημερίδων μιλούν για τον πόλεμο και την ειρήνη. Μπορείτε να τους μετατρέψετε ώστε οι ονοματικές φράσεις να γίνουν ρηματικές;

Παράδειγμα:

Κήρυξη πολέμου χτες στο Ιράκ ⇒ Κηρύχτηκε χτες πόλεμος στο Ιράκ

- Αύξηση των εξοπλισμών πέρσι

⇒ ....

- Προσπάθειες από τον ΟΗΕ για ειρήνη στη Μέση Ανατολή

⇒ ....

- Διακοπή των εχθροπραξιών στη Γιουγκοσλαβία

⇒ ....

- 5 τραυματίες από έκρηξη βόμβας στην Παλαιστίνη

⇒ ....

⇒ ....

- Νόμπελ Ειρήνης σε Αφρικανή αγωνίστρια για τα δικαιώματα των γυναικών

⇒ ....

⇒ ....

7. Βρείτε τους προσδιορισμούς της αιτίας και μετατρέψτε τους σε αιτιολογικές προτάσεις που ξεκινούν με *επειδή, διότι, γιατί, αφού.*

- Πολλοί λαοί ζουν με στερήσεις και φόβο εξαιτίας των συνεχών πολέμων.

  Πολλοί λαοί ζουν με στερήσεις και φόβο επειδή ....

- Χιλιάδες παιδιά αναγκάζονται να χρησιμοποιούν όπλα λόγω της παιδικής στράτευσης.

  ....

  ....

- Στην Κατοχή πολλοί άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους εξαιτίας της έλλειψης τροφίμων.

  ....

  ....

- Εξαιτίας της καταστροφής των σπιτιών τους, πολλοί άνθρωποι γίνονται πρόσφυγες.

  ....

  ....

- Ο γιατρός Αλβέρτος Σβάιτσερ αποτελεί παγκόσμιο σύμβολο ανθρωπιάς χάρη στις ακούραστες προσπάθειές του για την ειρήνη.

  ....

  ....

8α. Διαβάσατε τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού και θέλετε να ενημερώσετε τους συμμαθητές σας συνοπτικά για κάποια σημαντικά άρθρα. Δώστε με μία <u>σύντομη φράση</u> το περιεχόμενο κάθε άρθρου. Επειδή κάθε άρθρο ορίζει και μία αντίστοιχη υποχρέωση απέναντι στα παιδιά, μην ξεχάσετε να χρησιμοποιήσετε <u>ρήματα ή εκφράσεις</u> με ανάλογη σημασία, όπως *πρέπει, είναι αναγκαίο, επιβάλλεται, οφείλω* κ.ά.

Άρθρο 1: Τα κράτη υποχρεούνται να σέβονται τα δικαιώματα που αναφέρονται στη σύμβαση και να τα εγγυώνται σε κάθε παιδί, χωρίς καμία διάκριση φυλής, χρώματος, φύλου, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων ή της εθνικής ή κοινωνικής καταγωγής του, της οικονομικής ή οποιασδήποτε άλλης κατάστασης του παιδιού ή των γονέων του. Γι' αυτόν τον λόγο, παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα ώστε να προστατεύεται αποτελεσματικά το παιδί έναντι κάθε μορφής διάκρισης.

⇒ **Τα κράτη πρέπει να σέβονται και να προστατεύουν τα δικαιώματα των παιδιών.**

Άρθρο 4: Τα συμβαλλόμενα κράτη εγγυώνται στο παιδί το δικαίωμα ελεύθερης έκφρασης της γνώμης του σχετικά με οποιοδήποτε θέμα το αφορά, λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις του παιδιού ανάλογα με την ηλικία του και με το βαθμό ωριμότητάς του. Επίσης, σέβονται το δικαίωμα του παιδιού για ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας.

⇒ ....

....

Άρθρο 6: Τα κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού να απολαμβάνει το καλύτερο δυνατό επίπεδο υγείας και να επωφελείται από τις υπηρεσίες ιατρικής θεραπείας. Επιδιώκουν να διασφαλίσουν ότι κανένα παιδί δε θα στερείται το δικαίωμα περίθαλψης και αγωνίζονται κατά της ασθένειας και της κακής διατροφής με την παροχή θρεπτικών τροφών και καθαρού πόσιμου νερού.

⇒ ....

....

Άρθρο 7: Τα κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού στην εκπαίδευση και καθιστούν τη στοιχειώδη εκπαίδευση υποχρεωτική και δωρεάν για όλους. Επίσης, εξασφαλίζουν σε όλους την πρόσβαση στην ανώτατη παιδεία με όλα τα κατάλληλα μέσα, σε συνάρτηση με τις ικανότητες του καθενός, και παίρνουν μέτρα για να ενθαρρύνουν την τακτική σχολική φοίτηση και τη μείωση του ποσοστού εγκατάλειψης των σχολείων.

⇒ ....

....

Άρθρο 8: Τα κράτη αναγνωρίζουν στο παιδί το δικαίωμα στην ανάπαυση και στις δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου, στην ενασχόληση με ψυχαγωγικά παιχνίδια και δραστηριότητες που είναι κατάλληλες για την ηλικία του και στην ελεύθερη συμμετοχή στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή.

⇒ ....

....

Άρθρο 9: Τα κράτη επαγρυπνούν ώστε κανένα παιδί να μην υποβάλλεται σε βασανιστήρια ή σε άλλες σκληρές, απάνθρωπες ή εξευτελιστικές τιμωρίες ή μεταχείριση. Κανένα παιδί δεν πρέπει να στερείται την ελευθερία του κατά τρόπο παράνομο ή αυθαίρετο.

⇒ ....

....

β. Μπορείτε να συμπληρώσετε κάθε άρθρο με μία τελική ή αποτελεσματική πρόταση που θα δείχνει ποιο σκοπό εξυπηρετεί ή ποιο αποτέλεσμα πετυχαίνει; Το παράδειγμα θα σας βοηθήσει:

- Τα κράτη οφείλουν να σέβονται τα δικαιώματα όλων των παιδιών του κόσμου, *για να προστατεύονται τα παιδιά από κάθε μορφή διάκρισης.*
- ....
....
- ....
....
- ....
....
- ....
....
- ....
....

9. Όπως ξέρουμε, κάποια ρήματα σύνθετα με προθέσεις στον αόριστο και στον παρατατικό παίρνουν την αύξηση εσωτερικά, δηλαδή μετά την πρόθεση. Συμπληρώστε τον κατάλληλο τύπο αυτών των ρημάτων.

Οι ειδήσεις που έφτασαν από μακριά (διαλύω, αόριστος) .... τις ελπίδες να επικρατήσει ειρήνη. Οι δύο χώρες (απορρίπτω, παρατατικός) .... τις προτάσεις για διάλογο και (επιλέγω, παρατατικός) .... τη σύγκρουση. Ο ΟΗΕ (καταβάλλω, αόριστος) .... προσπάθειες να επικρατήσει η λογική και (εκδίδω, αόριστος) .... ανακοίνωση με την οποία (αναθέτω, παρατατικός) .... σε μια ομάδα επιστημόνων την αποστολή να βρουν μια ειρηνική λύση. Η ανθρωπότητα περίμενε με αγωνία το αποτέλεσμα. Ευτυχώς, λίγες μέρες μετά, τα δύο κράτη (εγκρίνω, αόριστος) .... το ειρηνευτικό σχέδιο.

10. Συμπληρώστε τα κενά με λέξεις σύνθετες με προθέσεις από τα αρχαία ελληνικά:

- Από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας, συχνά ένα κράτος οργάνωνε .... *(εκ + στρατός)* για να .... *(εις + βάλλω)* σε ένα άλλο κράτος. Με αυτό τον τρόπο .... *(κατά + πατώ)* τις διεθνείς συμφωνίες και .... *(επί + διώκω)* να κυριαρχήσει σε άλλους λαούς. Οι λαοί που δέχονται την .... *(επί + θέση)* μερικές φορές .... *(αντί + στέκομαι)*. Άλλοτε όμως .... *(υπό + τάσσομαι)* και .... *(μετά + τρέπομαι)* σε .... (υπό + δούλος).
- Όταν ο πόλεμος είναι τόσο άδικος, συχνά σε άλλες χώρες γίνονται .... *(διά + δηλώνω)* και .... *(διά + μαρτυρώ)*, στις οποίες .... *(συν + μετέχω)* πολλοί φιλειρηνικοί άνθρωποι. Σκοπός τους είναι να .... *(εν + τόπος)* τρόπους για να .... *(επί + κρατώ)* και πάλι η ειρήνη. Ένας τέτοιος τρόπος θα ήταν να .... *(ανά + βιώνω)* η ολυμπιακή εκεχειρία.

11. Συνδυάστε λέξεις από τις δύο στήλες για να σχηματίσετε άλλες σύνθετες. Στη συνέχεια χρησιμοποιήστε τις λέξεις που φτιάξατε σε ένα μικρό δικό σας κείμενο.

Α	Β
συν	πόλεμος
επί	λόγος
διά	κρούση
εν	κίνδυνος

....

....

....

....

12. Αντιγράψατε το παρακάτω απόσπασμα, όπου ένας Τούρκος μιλάει με έναν Έλληνα κατά τη διάρκεια της Μικρασιατικής Καταστροφής, για να το χρησιμοποιήσετε σε μια σχολική εκδήλωση. Όμως ξεχάσατε να βάλετε τόνους. Μπορείτε να τους συμπληρώσετε;

– Ο πολεμος βγαζει τους ανθρωπους απο τον δρομο του Θεου, μουρμουρισα δειλα, γιατι δεν ηξερα πως θα το παρει.

Με κοιταξε μεσα απ' τα γυαλια του με το καθαρο γαλαζιο ματι του.

– Η νεαρη σου ηλικια, μου αποκριθηκε, και τα βασανα που περασες δε σε εμποδιζουνε να αντικριζεις σωστα τη ζωη. Ο πολεμος ανοιγει βαραθρα στις ψυχες και στα εθνη. Εσεις οι Ελληνες ειχατε στην αρχαια μυθολογια σας μια Κιρκη, που σαν αγγιζε τους ανθρωπους τους εκανε γουρουνια. Κιρκη ειναι ο πολεμος.

Διδώ Σωτηρίου, *Ματωμένα Χώματα*, εκδ. Κέδρος, Αθήνα, 1983

Με απόφαση της Ελληνικής Κυβέρνησης τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου και του Λυκείου τυπώνονται από τον Οργανισμό Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν βιβλιόσημο προς απόδειξη της γνησιότητάς τους. Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δε φέρει βιβλιόσημο, θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7, του Νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946, 108, Α΄).

ΒΙΒΛΙΟΣΗΜΟ

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.